

Ран Босилек
Гарван грачи

*Весели приказки
и разкази*

РАН БОСИЛЕК ГАРВАН ГРАЧИ

chitanka.info

ДАМЯН ДАМЕВ

ЗА ИЗКУСТВОТО НА КНИГАТА И ТВОРЧЕСТВОТО НА РАН БОСИЛЕК

Ран Босилек е разказал или преразказал твърде много приказки. Първоначално той ги печатал по страниците на детски списания, вестничета, библиотеки, сборници с черно-бели рисунки на Никола Петров, Петър П. Морозов, Никола Кожухаров, Георги Богданов, а след време ги събирал и нареждал в отделни книжки, богато и многоцветно илюстрирани от Сирак Скитник, Александър Божинов, Вадим Лазаркевич или Георги Атанасов.

Имената на тези наши изтъкнати илюстратори ведно с тия на бележитите ни майстори на графичното изкуство — Илия Бешков и Борис Ангелушев, са най-тясно и пряко свързани с началото и разцвета на българската книжна графика, с нашия периодичен печат, книгоиздаване и книгопечатане за деца. Вадим Лазаркевич и Георги Атанасов и особено Илия Бешков и Борис Ангелушев израснаха като едни от най-видните основоположници на българската илюстрация, на културата и изкуството на българската книга, като съзидатели на голяма школа за илюстратори и художествени оформители на книги. Те окрилиха редица пъстри ята художници — графици, които извисиха още повече снажния ръст на българската илюстрация, още по-пълно и ярко, талантливо и оригинално, още по-изкусно очертаха внушителния съвременен образ на нашето графично изкуство, за да се разлистят то и разцъфтява, все по-високо и по-високо да се издига и с творбите — еталони и етапи — на учители и ученици да се радва на завидна оценка и признание както у нас, така и по широкия свят.

Свързал живота си с богатия и неповторим свят на детството, Ран Босилек завеща в наследство поредица от чудесни страници. Сътвори звучни и игриви стихове, непринудени весели разкази и шеговити случки, преразказа безброй приказки от нашето и световното народно творчество. Разказите и приказките му се леят простонародно,

одухотворено, непресторено и подкупващо. Остави вълнуващи страници за смешни истории и забавни приключения в къщи, на училище, сред веселата сговорна патиланска дружина, сладкодумно нанизани редове за „имало едно време“, когато неповторимите дни на детството са препълнени с ненаситна любознателност и игривост, сърдечна възторженост и неочаквано големи открития за света и живота на хората, за що е добро и що е зло.

„Във всяко дете живее душа на поет“ — обичал да изтъква Ран Босилек. Навярно и това го подтикнало към писане на ритмувани и римувани приказки в проза, разкази, случки, игри, диалози и историйки. Ран Босилек и Елин Пелин са едни от първите наши писатели, автори на такива приказки и разкази, на такива плавни литературни творби.

В книгите си „Сестрите на Макс и Мориц“ 1938; „Зорница“, сценирана приказка по Андерсен 1939; „Норвежки приказки“, книга първа и втора, 1941—1942; „Шведски приказки“, книга първа и втора, 1942—1943 и в много други Ран Босилек е събрал най-хубавото за деца от фолклора на народите и от световните класици на приказката. В други няколко книги пък издал най-хубавото за деца от неocenимото приказно творчество на нашия трудолюбив, мъдър и сладкодумен народ или свои приказки и разкази: „Косе Босе“ 1923; „Кумчо Вълчо“ 1924; „Кума Лиса“ 1925; „Неродена мома“ 1926; „Баба Меца“ 1927; „Заю Баю“ 1931; „Ежко Бежко“ 1931; „Дяволчето с бялата опашка“ 1932; „Куку и Мяу“ 1934; „Незнаен юнак“ 1932; „Жива вода“ 1934; „Гарван грачи“ 1936; „Бялото петленце“ 1932; „Златно гущерче“ 1943; „Весел Пейчо“ 1946 и в много други.

За любителите на хубавата книга и редовните читатели на нашата популярна весела библиотека за деца „Ян Бибиян“ името на Ран Босилек е едно от най-любимите. Наред със стихчета, разкази или приказки от поменатите книжки те живо помнят и геройствата, шумните и непрестанни лудории на веселите и задружни питомци на строгата, припряна и вездесъща баба Цоцолана, описани толкова картинно и увлекателно в писмата до техния скъп, верен и вечен приятел Смехурко. „Патиланци“ на Ран Босилек с забравените илюстрации на Вадим Лазаркевич остави име на четиво от любим писател и любим художник за всички подрастващи български поколения, име на една от най-любимите книги. Тя, заедно с

невероятните приключения на хлапето Ян Бибиян, първото дете — първият български космонавт, — кацнало на Луната, описани от Елин Пелин, с илюстрации на Минчо Никифоров, и повестта за палавствата на веселата маймунка Тошко Африкански, написана от Ангел Каралийчев, с илюстрациите на Илия Бешков, остават незабравими имена на желани и търсени, издавани и преиздавани, четени и препрочитани от безбройните читатели на библиотека „Ян Бибиян“, от всички българчета.

Книгата, която е в ръцете на читателите, току-що прочетена, наименована от редакцията „Гарван грачи“ по едноименния смешен сериен филм за деца от Ран Босилек, отпечатан в самостоятелна книжка през 1936 година с черно-бели илюстрации от Вадим Лазаркевич, е нов опит да се събере част от богатото и многообразно писателско дело на Ран Босилек. В нея са подредени весели приказки и разкази, каквото впрочем, весело и забавно за деца, е почти изцяло литературното творчество на Ран Босилек. Поместените творби са подбирани из гореупоменатите негови книги, по страниците на библиотеката или списанието „Детска радост“ и вестник „Врабче“ — приложението на списание „Детска радост“. Редакцията се е стремил и старала да издири и предложи още по-пълно и цялостно веселите приказки на Ран Босилек, да подреди хронологически многобройното му и разнообразно приказно творчество. За голямо наше щастие то е толкова обилно, че не би могло да се побере само в тази книга. Затова редакцията е подготвила втора, под наслов „Големанко“, с други весели негови приказки и разкази, пак като поредна книга на библиотека „Ян Бибиян“.

Ран Босилек, чието истинско име е Генчо Станчев Негенцов, е роден в Габрово на 26 септември 1886 година. Почива в София след кратко боледуване на 8 октомври 1958 година. От първата си литературна творба — стихотворението „Накосачка“, отпечатано през 1906 година в шеста книжка на списание „Светулка“, което по това време излизало в Плевен под редакцията на Георги Стоянов — до последните дни от живота си Ран Босилек се посвещава изключително на децата, на българската детска книга и печат, на писателска, редакторска и издателска дейност.

Ран Босилек израства като един от най-изтъкнатите български писатели за деца. Кажи-речи, само за половин век са излезли

шестдесетина негови книги. Изцяло или отбрано из тях непрестанно се издава и преиздава. Негови стихове, разкази и приказки са познати на малки и големи, четени и наустявани от списания и вестничета, читанки, сборници и най-вече от неговите многобройни „шарени книжки, писани“. Книги с приказки и разкази на Ран Босилек са твърде популярни и сред народите на братския Съветски съюз, радват се на голям успех също така и в други близки и далечни страни.

За прекрасното им художествено оформление, илюстриране и отпечатване някои от тях са отличени с най-високи наши национални и международни награди, отличия и грамоти: „Неродена мома“, „Незнаен юнак“, „Жива вода“, оформени и илюстрирани от нашия забележителен художник Георги Атанасов, лауреат на Димитровска награда, „Косе Босе“, оформена и илюстрирана също с многоцветни рисунки от високоталантливия ни художник Иван Кирков. Безспорни и огромни са заслугите на Ран Босилек към българската литература, книгоиздаване и книгопечатане за деца, за привличане на редица видни български писатели към създаването, оформянето и печатането на списания и вестници, библиотеки и книги за българските любознателни деца, за обилния им и плодоносен цъфтеж. За тях нашата признателна общественост му е определила едно от най-предните места в историята на българския периодичен печат и книга за деца, напълно заслужено, по достойнство му е отдала любовта си като на всепризнат и любим писател — личен класик на българската художествена литература за деца.

КОСЕ БОСЕ

Направило си Косенцето Босенцето гнезденце. Снесло си яйчица.

Дошла Кума Лиса под гнездото и рекла:

— Косе Босе, дай ми едно яйчице! Дойдоха ми тате и мама на гости. Ще им сваря чорбица.

Косенцето ѝ дало едно яйчице.

На другия ден пак дошла Кума Лиса и рекла:

— Косе Босе, дай ми яйчице. Дойдоха ми кака и бате на гости.

Косенцето пак ѝ дало.

Днес тъй, утре тъй — останало на Косенцето само едно яйчице.

Дошла пак Кума Лиса и рекла:

— Косенце Босенце, дай ми яйчице!

— Нямам, Лиске — отговорило Косенцето.

— Като нямаш, тебе ще изям!

Заплакало Косенцето. Дало си и последното яйчице.

На сутринта минало куче през гората. То видяло Косенцето, че плаче, и попитало:

— Защо плачеш, Косе Босе?

— Как да не плача, кученце. Всяка сутрин идва Кума Лиса и ми взема по едно яйчице. Взема ми ги всичките. Не можах да си откъдя пиленца. Тази сутрин пак ще дойде. Нямам какво да ѝ дам. Сега мене ще изяде.

— Не плачи, Косе Босе! Аз ще се скрия ей тука в шумата. Като дойде Кума Лиса да ти иска яйчице, ти ѝ речи: „Нямам, Лиске, яйчице. Ей там в шумата има кокошчица. Нея вземи!“

Кучето се скрило в шумата. Дошла Кума Лиса и рекла:

— Косе Босе, дай ми яйчице!

— Нямам, Лиске, яйчице. Имам една кокошчица ей там в шумата. Ако искаш, вземи нея.

Кума Лиса се зарадвала и взела да рови из шумата. Кучето изскочило и я подгонило.

Тя бяга, то я гони, тя бяга, то я гони — най-после стигнала до дупката си и се скрила.

Кучето клекнало пред дупката. Чакало да се иодаде Кума Лиса, да я хване за шията. Кума Лиса не знаела, че кучето я варди отвън, и взела да пита краката си:

— Я кажете, краченца, как викахте, когато ви гонеше кучето?

— Беж, Лиске, да бягаме, беж, Лиске, да бягаме!

— Мили какини краченца, кака ще им купи чехлички! Ами вие, очички, как викахте?

— И ние тъй викахме: „Беж, Лиске, да бягаме, беж, Лиске, да бягаме!“

— Мили какини очички, кака ще им купи очилца. Ами вие, ушички, как викахте?

— И ние тъй викахме: „Беж, Лиске, да бягаме!“

— Мили какини ушички, кака ще им купи обички! А ти, опашчице, как викаше?

— Дръж, куче, Лиса за опашката, дръж, куче, Лиса за опашката.

— Тъй ли! Чакай да те дам на кучето! — и Кума Лиса си подаде опашката навън.

Кучето я хванало за опашката и почнало да я тегли. Лиса се дърпа навътре, кучето тегли навън. Тя навътре, то навън. Най-после я издърпало и — скок върху нея — разкъсало и кожухчето.

КЛАН-НЕДОКЛАН

Имал дядо един козел чуден. Изпратил го с козарче на паша. То го пасло цял ден из гората. Докарва го по късна вечери. Дядо Козля отдалече пита:

— Как си, Козльо? Днес добре ли пасе?

— На бял камък трева пасох, на сух пясък вода пих.

Викнал дядо — изпъдил козаря.

На сутринта бабата изпратил да напасе, както трябва, Козля. Тя го пасла в трева до колене. Пои ла го на извора бистри. На вечерта дядо го запитал:

— Как си, Козльо? Как похапна днеска?

— На бял камък трева пасох, на сух пясък вода пих.

Виква дядо — ще набие баба.

На сутринта сам подкарал Козля. Напасал го с тревица зелена. Напоил го с водица студена. Докарал го вечерта и рекъл:

— Е, днес, Козльо, харно се напасе!

— На бял камък трева пасох, на сух пясък вода пих.

— Тъй ли! Чакай аз да те науча! — извикал дядо и ножчето грабнал. — Гледай, бабо, как ще го заколя!

Търкал, търкал — ножчето не реже. Затекъл се дядо да го точи. Скокнал Козльо, хукнал, та в гората. Намъкнал се в Заюва колибка.

Дошъл Заю, дочул глас отвътре: — Клан, клан, недоклан! Зъбите ми като тесли, рогата ми като игли. Дето стисна, месо късам! Дето бодна, кръв проливам!

Хукнал Заю презглава да бяга. Бягал, бягал, спрял се, па заплакал. Насреща му Кумчо Вълчо иде.

— Защо плачеш, Зайче дългоушче?

— Звяр се вмъкна в моята колибка.

— Тръгвай с мене, аз ще го изгоня!

Доближили Зайковата дупка. А отвътре страшен звяр завряскал:

— Клан, клан, недоклан! Зъбите ми като тесли, рогата ми като игли. Дето стисна, месо късам! Дето бодна, кръв проливам!

— Бре, що е туй! Бягай да бягаме! — викнал Вълчо и дим да го няма!

Иде Меца, Зая Бая пита:

— Защо плачеш, Зайче бързокраче?

— Звяр се вмъкнал в моята колибка.

— Хайде с мене, аз ще го изпъдя!

Но щом чула гласа гръмовити, Мецана си плюла на петите. Оставила заека да плаче. Бръмбазъкът минал и запитал:

— Защо плачеш, Зайче подскоканче?

— Остави се! Лошо си изпатих! Звяр се вмъкнал в моята колибка.

— Недей плака, аз ще го изпъдя!

— Бре, Бръмбарко, за смях недей става! Звяр е това, не проста мушица! Меса къса и кърви пролива! Той уплаши Вълча и Мецана! От тебе ли сега ще се стресне?

— Ти не гледай Вълча и Мецана. Те си имат месце и кръвчица. Затуй бягат и затуй се плашат.

И не чакал, впуснал се Бръмбарко. Промъкнал се в Зайкова дупка. Бръм-бръм — щипнал Козля по краката. Бръм-бръм — полазил му по главата. Бръм-бръм — забръмчал му под брадата.

Вреснал Козлдо, префучал край Зая и избягал далече в гората.

ОТИШЛА БАБА ЗА ДРЕНКИ

Отишла баба за дренки. Тъкмо баба на дряна, и Мецана под дряна.

— Бабо-о! Слез да те изям!

— Не ме, баба, изядай! Аз съм дърта дъртуша. Ела ношес у дома. Имам внучки хубави. Едната е Мекушка. Другата е Здравушка. Най-малката — Разумка. Ще избереш от трите, която ти хареса.

Отишла си Мецана. Слязла баба от дряна. Като млада хукнала. Чак в къщи се запряла. Прибрала си внучките. Подлостила вратата.

Среднощ дошла Мецана. Захлопала отвънка:

— Бабо-о, дай ми Мекушка!

— Мекушка ме-еко постлала и сладичко си заспала.

— Бабо-о, дай ми Здравушка!

— Здравушка здраво подпряла и при Мекушка заспала.

— Бабо-о, дай ми Разумка!

— Разумка умна, разумна. Тя на ум баба научи да си подлости вратата и да не ходи за дренки сама-самичка в гората.

КОТАРАН

Една сутрин Заю Баю срещнал Лиса сред гората.

— Кума Лиске — рекъл Заю, — иска ми се да подойда тия дни при теб на гости.

— Не ти трябва, Зайо Байо! Котаран при мен живее. Какъвто е лош и страшен — къс по-къс ще те раздърпа!

Уплашил се Заю Баю. Кого видел, кого срещнал — все за котака разказвал.

Чули за тоя звяр страшен Кумчо Вълчо, Баба Меца, дългомуцунест Глиганчо. Заедно със Зая Бая сдумали се една заран да поканят на трапеза котарака с Кума Лиса. По-отблизо да го видят.

— Аз месото ще приготвя за трапезата богата! — обадил се Кумчо Вълчо.

— Аз пък цвекло и картофи ще изровя за софрата! — силно изгрухтял Глиганчо.

— Аз мед сладък ще домъкна! — рекла рунтава Мецана.

— Аз пък моркови и зеле! — най-подир добавил Заю.

И разтичали се всички. Гозби почнали да готвят. Кога всичко пригласили, пак на съвет се събрали. Питали се един друг кой гостите да покани.

— Аз не мога — рекла Меца. — Каквато съм тежкокрака, ако Котаран ме погне, с бяг не мога се избави!

— И мен за бяг не ме бива! — одумал се и Глиганчо.

— Аз пък стар съм и не видя — рекъл Вълчо и въздъхнал. — Нека иде Заю Баю!

Престрашил се Заю Баю. Тръгнал гостите да кани. Стигнал Лисината къща и почукал на вратата. Подала се Кума Лиса.

— Кого търсиш, Зайо Байо?

— Добър ден ти, Кума Лиске! Много здраве от Мецана, от Кум Вълча и Глигана! Днес трапеза нагласихме, та дойдох да ви поканя — теб и твоя Котаранчо...

— Ний на гости рядко ходим — отговорила кумата. — Ала щом сте пригласили, ще ви дойдем. Но послушай! Щом ни видите, че идем, да се скрийте кой де може! Котаран е лош и страшен! Къс по-къс ще ви раздърпа!

Хукнал назад Заю Баю и отдалеч се провикнал:

— Крийте се кой дете може! Котаран е лош и страшен, къс по къс ще ни раздърпа!

Още Заю не издумал, Баба Меца се покачва на едно дърво високо. Вълчо в храстите се мушнало. Заю зад гнил дънер скрил се, а Глигана — под софрата.

Котаран и Кума Лиса до трапезата пристигат. Щом месото помирисал, Котаран очи изблецил. Зафучал и взел да лапа. Лапал, лапал — до насита. Па изтегнал се доволен и замъркал...

През туй време под софрата комар оципал Глиганча и той, без да ще, помръднал. Котаран веднага скочил. Помислил, че мишка шава. Хвърлил се и стиснал силно за опашката Глигана. Рипва той с всичка сила. Бяга, душа да спасява. Котаран от страх настръхнал. Изфучал назад отскочил и за миг се покатерил на дървото при Мецана. Тя се стресва и цоп — долу: право върху Кумча Вълча...

Хуква Меца, хуква Вълчо, а след тях и Заю Баю. Стигат Глигана в гората и на бяг ударват всички. Бягали те, без да спират, цели три дни и три нощи. Най-подире се запрели. Заю дъх поел и рекъл:

— Пред какви не страхотии аз юнашки съм излизал, ала такъв звяр нечуван до ден-днешен не бях срещал. Право казва Кума Лиса. Тоя Котаран ни слиса!

ЗАЖЕНИ СЕ ЗАЮ

Зажени се Заю за Лиса вдовица. Таралежко Бежко гостите събира. Въртокъщна Меца бели пити меси. Жаба Кекерица на три гласа пее. Щурчо хоро свири. Комарко играе. Муха му се смее:

— Скачай, скачай, Тропчо, с тая снага тънка, с тия крака дълги!

Разлюти се Тропчо, прободe мухата. Тя се тръшна тежко, разлюля земята. Викна до небето:

— Олеле, умирам! Сбирайте се, хора! Кола пригответе, с два чифта волове трупа ми вдигнете!

БЪРЗА ПОМОЩ

Задавил се Петлю с бобено зърно. Кокошката тича вода да намери. Стига до реката.

— Рекичке-сестричке, дай малко водица, че Петлю умира!

— Ще ти дам водица — отвръща реката, — ала донеси ми листец от липата!

Кокошката тича право при липата.

— Липичке-сестричке, дай едно листенце, че Петлю умира!

— Ще ти дам листенце — отвръща липата, — ала донеси ми от гора зелена сладкопойно птиче!

Кокошката тича право при гората.

— Горице-сестрице, моля ти се, дай ми сладкопойно птиче, че Петлю умира!

— Птиче ще получиш, ала донеси ми за гладно теленце млечице от крава!

Кокошката бързо при крава отива.

— Сивушке-сестричке, малко млекце дай ми, че Петлю умира!

— Млекце ще получиш — кравата отвръща, — ала донеси ми сено от косача!

— Ах, бачо-косачо, скоро сенце дай ми, че Петлю умира!

— Сенце ще получиш — отвръща косачът, — ала донеси ми коса от ковача!

Смилил се ковачът. Дал ѝ коса остра. Кокошката хуква право при косача. Дава му косата и грабва сеното. Па оттам се дръпва, при кравата тича и млекцето взима. С млякото отива право сред гората. Гората ѝ дава птиче сладкопойче. После от липата листец получава. С листеца се втурва право на реката. Чак тогаз реката ѝ дава водица. Тича тя с водица Петля да свестява. А Петлю примира с проточена шия. Тя вода му дала. От смърт го спасила. Петлю криле плеснал. Запял: „Кукуругу-у!“

КУМЧО ВЪЛЧО РИБАР

Отишъл Кумчо Вълчо у Кума Лиса на гости. Сварил я, че яде прясна риба.

— Кума Лиске, дай ми малко рибица — рекъл Вълчо.

— Нямам, Кумчо — отговорила Кума Лиса, — Колкото имах, изядох я. Иди си налови.

— Не зная как се лови, сестричке.

— Много лесно. Намери една делва. Аз ще те науча.

Кумчо Вълчо намерил делва. Занесъл я на Лиса.

Вечерта отишли двамата на реката. Водата била замръзнала.

— Пробий дупка на леда! — рекла Лиса на Кумча Вълча.

Вълчо пробил дупка.

— Дай сега да ти вържа делвата за опашката! Вълчо си подал опашката.

Кума Лиса вързала делвата и рекла:

— Потопи сега опашката си в дупката! Тук ще чакаш цяла нощ. Чак утре ще извадиш делвата, препълнена с риба.

Вълчо си потопил опашката. Чакал, зъзнал, чакал, зъзнал. Затракали му зъбите от студ. А Кума Лиса обикаляла наоколо и повтаряла:

— Ясней, небе, мръзни, вълча опашко! Ясней, небе, мръзни, вълча опашко!

— Какво си приказваш, Лисано? — попитал я Вълчо.

— Бая си, Кумчо: „Лови се, рибо, и дребна, и едра! Лови се, рибо, и дребна, и едра!“

И Вълчо пак чакал, зъзнал, чакал, зъзнал. Съмнало се. Той подръпнал опашка. Делвата не мърда.

— Кума Лисо! — викнал Вълчо. — Делвата не излиза.

— Ще излезе, Куме, ще излезе! — рекла Лиса. — Напълнила се е догоре. Затова мъчно излиза.

Тъкмо в туй време дошли жени на реката. Видели Вълча. Завикали:

— У-у-у, вълк, вълк!

Изскочили селяни — кой с вила, кой с прът, кой с кобилица, — заудряли Кумча Вълча. Удрят и викат:

— Падна ли ни, Вълчо! Сега ще ти отплатим! Че ако ти хареса, пак граби агнета, пак овце разкъсвай!

Те бият, той се дърпа; те бият, той се дърпа. Най-после опашката му се откъснала и той хукнал към гората.

А Кума Лиса влязла в една воденица. Нацапала си главата с брашнена каша. Настигнала Вълча. Рекла му:

— Ох, Кумчо Вълчо! Ох, братко! Какво си изпатихме!

— Ти какво си видяла? — казал Вълчо. — Мене биха, ти охкаш!

— Ох, олеле! Я ме погледни! От бой мозъкът ми изтече! Не мога да вървя!

Съжалил я Кумчо Вълчо. Рекъл ѝ:

— Покачи се на гърба ми, да те понося.

Покачила се Кума Лиса. Тръгнал Вълчо. Върви и пъшка под товара. А Лиса току повтаря:

— Бит небит носи! Бит небит носи!

— Какво приказваш, Лисано?

— Бая си на главата, Кумчо, да не усещам болките.

Занесъл я Вълчо до дупката ѝ. Оставил я. Легнал да си почине. А Лисана се вмъкнала в дупката си и рекла:

— Ех, глупак Вълчо! Лови ли се риба с рунтава опашка! И не знаеш ли, глупчо, какво е мозък, какво е каша? Ами бит пребит, чак дотука ме донесе.

Ядосал се Вълчо. Хвърлил се подир Лиса, Захапал я за крака. А Лиса завикала отвътре:

— Вълчо сглупи пак! Вълчо сглупи пак! Хвана корен вместо крак.

Чул я Вълчо. Пуснал Лисиния крак. Хванал един корен в дупката. Че като задърпал! Дърпал, дърпал — изскубал се коренът и — хоп — Вълчо се търкулнал надолу из баира.

НА СВАТБА

Гладен Вълчо на лов тръгнал. Насреща му Дългоушко.

— Стой! — извикал Кумчо Вълчо. — Гладен съм. Ще те излапам!

Дългоушко се замолил:

— Недей, Вълчо, ме излапва! Каква сладост у мен има? В село сватбари те чакат. Пратиха ме да те викам. Кум ще станеш. Ще венчаеш. Ще те гостят по сватбарски. Печен овен ще си хапнеш.

— Тъй ли? Да вървим тогава!

— След сватбата ще кръщаваш. Пак с овни ще те гощават!

— Тъкмо работа за мене — позасмял се Кумчо Вълчо. — Хайде да не губим време!

Тръгнал Вълчо с Дългоушка.

Като вървели из пътя, Дългоушко заговорил:

— Като стигнем сега в село, сватбарите ще излязат. Ще ни срещнат по сватбарски: кой с вила, кой с лопата, кой с цепеница чепата. И ще викат, ще се късат. Ти не трябва да се плашиш. Такъв си е обичаят!

— Зная, Дългоушко, зная! — отговорил Кумчо Вълчо.

Като стигнали край село, викнал, ревнол Дългоушко:

— Де бре, у бре-е! Тука, тука! Кумчо Вълчо, Кумчо Вълчо!

Наизлезли селяните. Кой с вила, кой с лопата, кой с цепеница чепата. Та като подбрали Кумча, набили го по сватбарски.

КУМЧО ВЪЛЧО И ОВНИТЕ

Една сутрин Кумчо Вълчо минал край река дълбока. Забелязал два овена.

— Е, овнета! — рекъл Вълчо. — Гладен съм, ще ви излапам!

— Щом си рекъл, ще го сториш! — отговорили овните. — Но чуй какво ще ти кажем. Изведнъж не ни изядай. Днес един от нас излапай. Другия разкъсай утре.

— Наистина — рекъл Вълчо. — Днес да хапна. И за утре да остане. Право думате, овнета. Хайде, кой ще бъде първи? Кой за утре ще остане?

— Ще се надбягваме, Вълчо! — отговорили овните. — Ти ще клекнеш до реката. Ний при крушата ще идем. После ведно ще се втурнем. Който пръв до теб пристигне, той за утре ще остане. Другия сега ще почнеш.

— Тъй да бъде! — рекъл Вълчо.

Той приклепнал до реката и почнал да точи зъби.

Тръгват заедно овните и до крушата се спират. После втурват се към Вълча, силно блъсват го с рогата. И той цопнал сред реката.

А туй чакали овните. Плюли си те на краката — та чак в село се запрели. Измъкнал се Кумчо Вълчо. Поотърсил се на слънце, ударил се по главата, па въздъхнал и си рекъл:

— Главо! Главо, вълча главо! Надхитриха те овните!

В ЧУВАЛА

Ловци и кучета подгонили Вълча. Тук Вълчо да избяга, там Вълчо да се скрие — дотърчал до един орач.

— Скрый ме, байно? — замолил се Вълчо. — Ловци и кучета ме гонят. Ще ми одерат кожицата, ако ме настигнат.

Скрил го орачът в един чувал. Минали ловците — заминали. Полаяли кучетата — млъкнали.

— Отвържи ме, байно? — обадил се Вълчо от чувала.

Орачът развързал чувала. Изскочил Кумчо Вълчо и рекъл:

— Ще те изям, орачо!

— А бре, Вълчо, що думаш! Затуй ли те избавих!

— Избавил не избавил — ще те изям! Разтреперал се орачът. Ударил на молба:

— Не ме току-тъй изядай, Вълчо. Ами хайде да попитаме някого. Ако каже да ме изядеш, тогава прави, каквото щеш.

— Добре — рекъл Вълчо. Тръгнали.

Вървели, вървели — срещнали старо куче. Орачът му рекъл:

— Ще те питаме нещо, Шарко, ала право ще ни кажеш. Да не си нито откъм мене, нито откъм Вълча.

— Питайте! — казало кучето. Орачът рекъл:

— Аз направих много голяма добрина на Вълча, избавих му живота. А той иска да ме изяде. Право ли е, или не?

— Право е — отговорило кучето. — Сега доброто не се признава. И аз служих дълги години на господаря си, но той ме изпъди, защото остарях и не мога да работя.

— Чу ли, орачо? — рекъл Вълчо. — Ще те изям!

— Моля ти се, братко Вълчо, още не ме изядай! Да отидем да питаме и другиго.

— Да отидем — казал Вълчо.

Вървели, вървели — съгледали в една ливада стар кон.

— Слушай, Коньо — рекъл орачът. — Ще те попитаме нещо, ала право ще ни кажеш: да не си нито откъм мене, нито откъм Вълча.

— Добре, питайте — отговорил конят. Орачът рекъл:

— Аз избавих живота на тоя вълк, а той иска да ме изяде. Право ли е, или не?

— Право е — отвърнал конят. — Сега доброта не се признава. И аз работих дълги години на господаря си, но той ме изпъди, като остарях.

— Чу ли, човече? — рекъл Вълчо. — Сега вече ще те изям!

— Не ме изядай, Вълчо! Да питаме още едното. Ако и той каже, каквото рекоха и другите, прави тогава, каквото искаш!

— Да питаме! — съгласил се Вълчо. Вървели, вървели — срещнали Кума Лиса.

— Добра среща, Кума Лисо!

— И вам добра среща, приятели!

— Имаме нещо да те питаме. Право ще ни кажеш.

— Ще кажа.

— Аз спасих живота на Вълча — рекъл орачът. — Гонеха го ловци и кучета. Скрих го в един чувал. Сега Вълчо иска да ме изяде. Право ли е, или не?

— У тебе ли е чувалът? — попитала Кума Лиса орача.

— У мене.

— Дай да го видя.

— Ето го!

Засмяла се Кума Лиса под мустак и рекла:

— Вие се шегувате с мене! Може ли в такъв малък чувал да влезе толкова голям вълк!

— Може — отговорил орачът.

— Може, може — добавил Вълчо. — До довечера да ми разправяте, пак няма да повярвам! — казала Кума Лиса.

— Няма какво да ти разправяме — рекъл Вълчо. — Щом не вярваш, аз ще се пъхна в чувала и ще се увериш!

И Кумчо Вълчо влязъл отново в чувала, Кума Лиса побутнала орача. Той се сетил и завързал Кумча Вълча в чувала. — Тъй му се пада — рекла Кума Лиса. — Щом не разбира от добро, нека стои в чувала!

— Благодаря ти, Лиске! — рекъл орачът. — Хайде сега да те водя на гости.

— Ами вълкът?

— И него ще занесем на бабата за кожух.

Дигнал орачът Вълча на рамо. Повел Кума Лиса. Като стигнали до селото, смаяло се мало и голямо.

Орачът завел Кума Лиса в къщи. Нагостил я богато. Надарил я с цяла торба гъски и кокошки. Пратил по едно петленце и за малките лисиченца.

ПОСТНИК

Вълчо постник станал. Девет клетви сторил месо да не кусва. Див медец ще ближе. Ще яде коприва и само във празник риба ще похапва. Заговял в неделя. В понеделник, чист делник, край реката минал. Гледа — сред реката едно свинче влязло.

— Аха, свинче! — рекъл. — Но нали съм постник... Чакай да помисля. То така не става. Клетвата е клетва. Но таз животинка из водата шава. А рибите само из реката плават. Че е риба — риба: отдалеч се вижда. Но пък днес е делник... Ала като сторя повече метани, днешният понделник на празник ще стане.

Както Вълчо рекъл, така и направил. Сто поклона сторил, в реката нагазил и наместо риба свинчето излапал.

И пак вред разправял, че клетвата пази. Месо не опитва. Медец си поблизва. Готви си коприва. Сегиз-тогиз само, в някой голям празник, рибица похапва.

И АЗ СЪМ КАТО БАЩА СИ

Промъкнал се Вълчо край село. Видял един кон. Приближил се и му рекъл:

— Яде ми се конско месо. Ще те изям!

— Ех, Кумчо — рекъл конят. — Като ти се яде, няма що — ще ме изядеш. И баща ти обичаше да похапва месце от нашите роднини.

— Тъй ли? Ти помниш ли баща ми?

— Помня го. Как да го не помня, Вълчо, Много придирчив беше. Консe с подкови не ядеше. Преди да ги разкъса, винаги им махаше подковите.

— И аз съм като баща си — рекъл Вълчо. — Дай да ти махна подковите. От кой крак да почна?

— Баща ти от задния почваше.

— Хайде дигни крак! И аз ще махна най-напред задните подкови.

Дигнал конят крак. Навел се Вълчо да махне подковата. Ех, че като го ритнал онзи ми ти кон — три пъти Вълчо презглава се превъртял, Ни жив, ни мъртъв се довякъл в гората.

КУМА ЛИСА КРЪСТНИЦА

Направили си Кумчо Вълчо и Кума Лиса къщичка. Заживели си заедно.

Донесли си гърненце мед.

— Да го изядем, Лиске! — рекъл Вълчо.

— Не бива, Вълчо! — отговорила Лиска. — Ще го скрием за гости.

— Да го скрием, сестричке.

Речено-сторено. Скрили меда в хралупата до къщичката.

Минало ден. Минали два, прияло се на Кума Лиса медец. Както седели с Вълча в къщичката, скочила Лиска и рекла:

— Хлопат, Кумчо. Ще видя кой иде.

— Виж, Лиске.

Кума Лиса отворила вратата. Постояла вън. Върнала се.

— Кой е, Лиске? — попитал Вълчо.

— Мене търсят, куме.

— Кой те търси?

— Хралупан.

— Защо си му?

— Моли ме да му кръстя детенце. Чудя се да ида ли, да не ида ли.

— Иди, Лиске, иди. Аз ще вардя къщичката.

Кума Лиса излязла вън.

Отишла при хралупата. Хапнала медец. Поразходила се. Върнала се.

— Как кръстихте детенцето? — попитал Вълчо.

— Наченалчо! — отговорила Кума Лиса и се облизала сладичко.

Минало ден. Минало друг. На Кума Лиса пак се дояло медец.

— Куме — рекла, — чукат на вратата.

— Иди, кумице, виж кой е.

Отворила Лиска вратата. Постояла вън. Върнала се.

— Кой е, Лиске? — попитал Вълчо.

— Хралупан. Мене търси.

— Защо си му?

— Брат му имал детенце. Кани ме да го кръстя. Да ида ли?

— Иди, защо да не идеш? Аз ще пазя къщичката.

Пак отишла Лиска при хралупата. Преполовила медаца.

Поразходила се. Върнала се.

Запитал я Кумчо Вълчо:

— Как кръстихте детенцето?

— Презполованчо!

— Хубаво име! — рекъл Вълчо.

— Сладко именце! — облизала се Лиска.

На другия ден пак ѝ се дояло мед.

Тя бутнала Вълча и рекла:

— Чукат, куме!

— Иди виж кой е — казал Вълчо.

Излязла пак Кума Лиса. Постояла вън. Върнала се.

— Кой е, Лиске? — попитал Вълчо.

— Пак Хралупан. Мене търси.

— Защо си му?

— Сестра му родила близначета. Моли ме да ги кръстя. И сега ще ида, че вече кола с кокошки да ми докарат, не си оставям къщичката.

Отишла Лиска до хралупата. Изблизала до капка медаца. Търкулнала гърнето. Поразходила се. Върнала се. Посрещнал я Вълчо. Попитал я:

— Как кръстихте малките близначета?

— Облизанчо и Търкуланчо.

— Хубави имена! — рекъл Вълчо.

— Сладки именца! — облизала се Лисанка и легнала да подремне.

КУМА ЛИСА И ОВЧАРКО

Разболяла се Лисанка.

— Какво ти е, Кума Лиске? — попитал я млад овчарко.

— Болно ми е, млад овчарко. Девет дена не съм яла.

— Ще ти мине, Кума Лиске. На ти млечице. Хапни си!

Хапнала си Кума Лиска. Дигнала се от постеля.

Не минало дълго време, дотърчала при овчарка и му рекла:

— Жив да си ми, млад овчарко! Умряла бях, съживи ме. И аз искам да си върна. Царски зет ще те направя!

— Луда ли си мари, Лиске! Де се чуло и видяло — овчар царски зет да стане!

— Ще се види, ще се чуе! — отговорила Лисанка. — Трябва само да ме слушаш. Сега искам да намериш една сребърна парица.

Бръкнал в джеба си овчарко. Сребърна пара извадил.

— На ти сребърна парица! — рекъл той на Кума Лиса. — Па да видим що ще стане!

Взела Лисанка парата и беж — в царювите двори. Пуснали я чак при царя.

— Царю — рекла Кума Лиса, — дай ми царската мерилка. Моят господар я иска — среброто си да премери.

Дал ѝ царят царска крина. Взела крината Лисанка. Отнесла я сред гората. И там в царската мерилка тя залостила парата.

На сутринта рано-рано тя пристигнала в двореца. Връща царската мерилка. Предала я, дето трябва, и тръгнала да си ходи.

— Кума Лиске, Кума Лиске! — рекли царските пазачи. — Твоят господар забравил в крината една парица.

— Нищо, нищо, царски хора! Не си струва да се връщам. У нас пари с чували!

Чул я царят и си рекъл: „Богат ще е господарят!“

Върнала се Кума Лиса. Тича право при овчаря.

— Жив бъди ми, млад овчарко! Всичко на добре отива. Сега жълтица ми трябва. Виж отде ще ми намериш!

Продад овчарко овненце. Дал на Лисана жълтица.

Тя припнала пак при Царя.

— Царю — рекла, — много здраве от моя стопанин Слави. Моли пак да му послужиш. Царската мерилка иска — златото си да премери.

Дал ѝ царят царска крина.

На сутринта тя я връща. Тръгнала пак да си ходи.

— Кума Лиске, Кума Лиске! — рекли царските пазачи. — Твоят господар забравил в крината една жълтица.

— Нищо, нищо, царски хора! Не си струва да се връщам. У нас жълтици с кошове.

Чул я царят и си рекъл: „Тоя господар ме смая. По-богат ще е от мене.“

Минали се два-три дена. Пак пристигнала Лисанка.

— Що те носи, Кума Лиске? — попитал усмихнат Царят.

— Царю, нося много здраве от моя стопанин Слави. Той реши да се ожени. Прати ме да те попитам зет искаш ли да ти стане.

Мислил, мислил, мислил Царят. Най-подире отговорил:

— На твоя стопанин Слави предай от мен много здраве. Кажи му да дойде тука. Ще се видим по-отблизо и сватбата ще направим.

Припнала Кума Лисанка. Дотърчала при овчаря.

— Всичко на добре отива! Жив да си ми, млад овчарко! Съгласи се вече царят. Ще ти даде дъщеря си. Там сватбата ще направим.

— Ами дрехи?

— Ти за дрехи недей мисли — рекла Лиса. — Ще ме чакаш сред гората. Аз ще доведа сватбари и ще намеря премяна.

— Нали ще видят какъв съм?

— Остави това на мене. Зная какво да им кажа...

Още на сутринта рано тръгват Лиса и овчарко. Като стигнали в гората, Лиса рекла:

— Чакай тука!

И припнала към двореца. Стигнала. При царя влязла. Поклонила се и рекла:

— Ох, царю, отде да почна! Душица ми не остана! Разбойници ни обраха. Що носехме, всичко взеха! Съблякоха господаря. Той сега в гората чака, облечен в овчарски дрехи.

— Как тъй може! — викнал царят. — Скоро дрехи занесете! Скоро зетя ми срещнете!

Тръгват отбор царедворци. Срещат овчаря в гората. Облекли му царски дрехи и завели го при Царя.

— Гледай, дъще — рекъл царят. — Харесваш ли тоя момък?

— Как не, татко! Той е млад и такъв хубав!

Скоро младите венчали. Гощавки богати дали. Три дни яли, три дни пили. На четвъртия решили: царят и всичките гости да изпратят чак до вкъщи младоженците честити.

Тръгват царски колесници. Пред тях хуква Кума Лиса. Вижда дружина косачи и поръка им поръчва:

— Ще мине оттука царят. Ще попита на кого са тез ливади. Вий кажете: „На княз Слави!“

Минал Царят и попитал:

— На кого са тез ливади?

— На княз Слави! На княз Слави!

А Лисанка напред тича. При жетвари се запира.

— Ей, жетвари! — рекла Лиса. — След мене пристига царят. Ще попита тези ниви на кого са. Вий кажете: „На княз Слави!“

Минал Царят. Попитал ги:

— Тези ниви на кого са?

— На княз Слави! На княз Слави!

А Лисана през туй време среща в гората дървари.

— Ей, дървари! — рекла Лиса. — Отдолу пристига царят. Ще попита тези гори на кого са. Вий кажете: „На княз Слави!“

Минал царят. Попитал ги:

— Тези гори на кого са?

— На княз Слави! На княз Слави! — викнали из едно всички.

Царят рекъл на жена си:

— Случихме със зет, царице. Виж какъв е млад и хубав! Земя има цяло царство!

А Лисана дотърчала пред двореца на зла ламя.

— Чук-чук! Ламке, отвори ми!

— Какво има, Кума Лисо?

— Отвори ми да се скрия! И ти бягай, дето можеш! Страшна войска иде тука! Царят я самичък води. Иде сам да те погуби. Хората му си ядяла!

— Къде, Лиске, да се скрия?

— Скрый се в кладенеца скоро! Аз с листак ще те покроя.

Тозчас ламята се скрила. Лиса гостите посреща:

— Добре дошли, скъпи гости! Заповядайте в двореца! Но тук стар обичай има. Който дойде, трябва камък в тоя кладенец да хвърли.

Всеки гост по камък хвърлил. Кладенецът се напълнил. Ламята там си умряла.

А гостите влезли вътре. Чудили се, маяли се на богатите палати.

Лиса им гощавка дала. С царски гозби ги гостила. Три дни яли, три дни пили. На младите пожелали да живеят дълго време, да са весели и здрави.

ДВЕТА И ДВАЙСЕТ ХИТРИНИ

Сдругарили се Кума Лиса и Ежко Бежко. Дето Ежко, там и Лиса, дето Лиса, там и Ежко. Все заедно ходели.

Един ден Лиса рекла:

— Хайде, Ежко, на лозе!

— Хайде, Лиске. Ами пъдарят?

— Их, и ти! Много се плашиш. Аз съм с тебе! Двеста и двајсет хитрини зная. А ти, Ежко, знаеш ли някоя?

— Зная само тринки, но добринки.

— Хайде тогава да вървим! — рекла Кума Лиса.

Тръгнали. Стигнали в лозето. Почнали да ядат грозде.

— Ех, че сладко-о-о! — рекла Лиса. — Ела, Ежко, ела, братко! По-навътре за по-сладко!

— И тука е сладко, кумичке.

— Ела, ела по-навътре! Гледай какво се е жлътнало! Чакай да опитам и червеното! Ах, какъв дъх има!

Рекла-неизрекла Кума Лиса — трак! — хванала се в капана.

— Оле, мале, какво стана! — завикала Кума Лиса. — Моля ти се, Ежко! Ти брат, ти сестрица! Кажу една хитрина!

— Какво думаш, Лисанке? От мене ли искаш хитрина? Ти нали знаеш двеста и двајсет хитрини. Аз си зная само тринки.

— Ах, много знаех, Ежко! Ала като тракна капанът, всичките забравих. Ти ще ми кажеш едничка!

— Добре — рекъл Ежко. — Кога дойде пъдарят, престори се на кротка. Почни да се галиш около него, да въртиш опашка. Той ще те вземе за питомна. Няма да те утрепе. После ще избягаш. Хайде, довиждане! Ще те чакам в гората.

Отишъл си Ежко. Дошъл пъдарят. Като видял Кума Лиса, извикал:

— А-ах! Хванах ли те, Лисано!

Но Лисана завъртяла опашка. Почнала да се гали около него.

— Питомна трябва да е! — рекъл си пъдарят.

Той завел Кума Лиса при колибата, вързал я о едно дърво. Тръгнал пак да обикаля лозето.

Кума Лиса прегризала връвта и побягнала.

На другия ден Кума Лиса пак рекла на Ежка:

— Хайде, Ежко, за грозде!

— Забрави ли капана, кумичке?

— Дребна работа — рекла Лиса. — Не се плаша от нищо. Пак си спомних хитрините. Двеста и двайсет! Има и за мене, има и за тебе! Върви сега да вървим!

— Добре, да идем — рекъл Ежко.

Тръгнали. Стигнали до лозето... Току-що влезли — трак! — хванала се пак Кума Лиса в капана.

— Оле, Ежко, какво стана! Моля ти се, кажи ми една хитринка!

— Как ще ти кажа, Лисанке. Останаха ми само двенки. А ти знаеш двеста и двайсет.

— Пак ги забравих, братко. Ти баща, ти майка! Кажи ми още една хитринка!

Смилил се Ежко. Рекъл й:

— Като дойде пъдарят, престори се на мъртва. Той ще те поудари, ще те поритне, па ще те захвърли настрана. Тогава беж да те няма!

Отишъл си Ежко. Дошъл пъдарят. Видял Кума Лиса и викнал:

— Пак те хванах, Лисано! Сега ще те науча!

Той я ритнал — не шава. Ударил я — не мърда.

— Умряла е — рекъл си и я отнесъл в селото.

Стигнал вкъщи. Завикал:

— Излез, излез, жено! Нося ти кожа за кожух!

Той оставил Кума Лиса на дръвника и влязъл да вземе нож да я одере. Жена му излязла на двора. Гледа тук, гледа там — няма кожа, няма дявол. Излязъл и пъдарят. Почнал да точи ножа.

— А бре, мъжо — рекла жена му, — защо се шегуваш? Де е кожата?

— На дръвника!

— Няма я.

Погледнал пъдарят. Няма Кума Лиса!

— Ах, Лисано! Пак избяга! Ала ще ми паднеш отново в ръцете!

Не минало дълго време, Кума Лиса пак рекла на Ежка:

— Хайде, Ежко, за грозде!

— Мари Лисано, имаш ли ум, нямаш ли? Забрави ли капана?

— Той в лозето остана. Хитрини знае Лисана. Има за мене. Има и за тебе.

Придумал се Ежко. Отишли за грозде. Гледат — лозето с трап оградено.

Скочила Лиска — прескочила. Скочил Ежко и цоп — в трапа.

— Моля ти се, Лиске, избави ме! — рекъл Ежко. — Каж ми една хитрина!

— Ех, Ежко, много знаех, ала сега, като прескочих, всичките забравих.

— Щом е тъй, свършено е! — рекъл Ежко. — Отиде ми животецът! Ела да се простим, сестрице! Дай да се целунем по устата.

Навела се Кума Лиса. Ежко уж да я целуне, па току я стиснал за устата. Дръпнала се Кума Лиса — изтеглила Ежка от трапа. Но той стиска, не пуца.

Задал се пъдарят. Хукнала Лиса да бяга. Повлякла и Ежка.

Стигнали в гората. Чак там Ежко се пуснал и рекъл:

— Сбогом, Лисано! Разбрах те каква си. Не ми трябват твоите хитрини. Аз си зная тринки, но са добринки.

НА ГОСТИ

Отишла Кума Лиса у Щъркела на гости.

— Добър ден, Щъркелчо!

— Добре дошла, Лисанке!

— Как си?

— Добре съм. А ти как си?

— И аз съм добре. Поизморих се, поизгладнях из пътя.

— Седни да те гостя с млечице.

И сипва Щъркелчо млечице в едно тясно гърненце. Обикаля Лиска отсам, обикаля оттатък, опитва тъй, опитва инак — муцунката ѝ не влиза.

А Щъркелчо се подсмива:

— Гостена бъди, Лисанке!

— Да ти се връща, Щъркелчо! — отговаря Лисана и гладна си отива.

На другия ден Щъркелчо отишъл у Лисини на гости.

— Как си? — попитала го Лисана.

— Добре съм. Поизморих се, поизгладнях из пътя.

— Седни да си починеш! Ще ти сложа да хапнеш.

И сипала му Кума Лиса рядка кашица на широка тепсия. Тракал, тракал с клюн Щъркелчо — нищо не можал да глътне.

Станал от трапезата. Тръгнал си.

— Гостен ми бъди, Щъркелчо! — рекла Кума Лиса.

— Така-така-така! — отвърнал Щъркелчо. — Както гостих, тъй ме гостиха!

ЗАДАВИ СЕ МЕЦА

Както Меца яла, в тясното ѝ гърло крива кост се спряла.

Ревнала Мецана:

— Тичайте! Умирам, братя и сестрици!

Дошъл Кумчо Вълчо.

— Какво ти е, Мецо?

— Лошо, Вълчо, лошо! В гърлото ми тука една кост се спряла...

— Не плаши се, сестро! Туй често се случва. Бързичко си яла.

— Ти брат, ти сестрица! Кажи, Кумчо Вълчо, как да се избавя?

— Преглътни водица!

— Гълтах. Не минава.

— Щом е тъй, почакай. Ще повикам Лиса. Тя от тия болки по-добре разбира.

Тича Кумчо Вълчо, Лисана намира.

— По-скоро, Лисанке, че Меца умира!

— Не ѝ вярвай, Вълчо! Тя си е плашлива. С трънче да се бодне, гората събира!

— В гърлото ѝ сега крива кост се спряла. Не е шега. Докато отидеш, виж, умряла.

— Ще ѝ мине, куме! Аз цера му зная.

Отишли при Меца.

— Не бой се, сестрице! — рекла Кума Лиса. — Лесно ще ти мине. Хайде съвземи се! Най-напред кажи ми меда къде криеш. Аз ще се покача горе на дървото. Вълчо ще подигне меденото гърне. Аз ще го поема. Три пъти ще лапна. Ти глава ще дигнеш и клетва ще сториш. Три пъти без отдых към мен ще повториш: „Проклетата да бъда, ако хапна кости през велики пости!“

Както Лиса рекла, тъй Меца се клела. Повтаря, потретя. Кумата до капка медаца облизва, па току отсича:

— Грешна си, сестричко! Костта не излиза. Но дръж си душата, ще повикам Ежка. Той на тия болки знае леснината.

Повикала Ежка. Той дошъл и рекъл:

— Право да ти кажа, тая болка тежка мъчно се лекува. Но ти, Бабо Мецо, недей се страхува. Всичко ще направя, за да те избавя. Само ще ме слушаш. Каквото ти кажа, точно туй ще вършиш.

— Ох, жив да си, Ежко! — изпъшкала Меца. — Много ми е тежко! Ако ми помогнеш, доброто ти нивга няма да забравя. Казвай сега, братко, що трябва да правя!

— Какво ли? Ще станеш, очи ще затвориш. Щом ти кажа „сядай“, ти ще се засилиш, уста ще отвориш, на същото място ще седнеш отново. Ала нито дума няма да говориш. И догде погледнеш — хайде хоп — готово! Костта ще изскочи. Сега почвай вече!

И става Мецана, затваря очите. А Ежко под нея подлага бодлите.

— Сядай, Мецо! — виква.

Меца се отпуща, отваря устата... Но гласът ѝ страшен разлюлял гората:

— Олеле, що стана! Умирам, горкана!

— Ти си жива още — отговорил Ежко, — но костта остана! Така ли се вика! Но ще пратя щърка. В гърлото направо той майсторски бърка.

Щъркелчо пристигнал.

— Какво има, Мецо?

— В гърлото ми, братко, крива кост се спряла. Който я извади, каквото поиска, всичко бих му дала.

— Аз много не искам. Ти си, Мецо, наша. Ще ми дадеш само едно гърне каша.

— Ще ти дам, щом искаш, и десет гърнета, стига да извадиш тази кост проклета.

Запретнал се щъркът, с клюн в устата бръкнал и костта отвътре без мъка измъкнал... Тръгнал си, па рекъл:

— Плащай, Бабо Мецо!

Меца изръмжала:

— Я го виж ти него! Смее да говори! От мечешки зъби си спасил главата, а иска награда на това отгоре... Глупчо дългокраки, дириш си бедата!

Щъркелчо отвърнал:

— Кой каквото дири, това ще намери!

И крила разперил, литнал над гората.

Един ден наскоро, както Меца яла, в тясното ѝ гърло пак кост се завряла.

— Тичайте за щърка! — заревала Меца. — В гърлото направо той майсторски бърка.

Щъркелчо пристигнал.

— Как си, Бабо Мецо?

— Лошо, Щърко, лошо. Ти брат, ти сестрица! Пак ще ме избавиш. Но ти клещи носиш. С тях какво ще правиш?

— Ех, Бабо Мецано, глупчо дългокраки не е глупав вече! Знае да се варди.

Пипа отдалече.

— Кажу, що ще сториш?

— Най-напред, Мецано, уста ще разтвориш. С клещите ще бръкна. Зъбите ти остри навън ще измъкна. След туй ще обадя какво ще ти взема, костта да извадя.

Ревнала Мецана:

— Не мога изтрая, не мога изтрая! Два зъба си имам, без зъб ще остана!

— И тях ще извадя, щом за добрината така, Мецо, плащаш!

БАБА МЕЦА И ЧОВЕКЪТ

Прочула се Баба Меца. Няма юнак като нея! Тя се много възгордяла.

Един ден били събрани всички горски животни. Пред тях Баба Меца рекла:

— Знай ли някой да ми каже юнак, по-голям от мене?

Обадил се Ежко Бежко:

— Твоята сила, Бабо Мецо, е навсякъде позната. Но по-силен от човека аз не зная на земята.

— Как тъй може! — виква Меца. — Искам с него да се боря!

— Остави се! — рекла Лиса. — Не мери се ти с човека! Безчет майстории знае. Изведнъж ще те събори.

— Право казва Кума Лиса! — обадил се Заю Баю. — Аз съм такъв бързоходец. На сто кучета убягвам! Но от човека се плаша.

— И аз човек щом подуша — намесил се Кумчо Вълчо, — отдалече забикалям.

— Вие всички сте страхливци! — изревала Баба Меца. — Още ей сега отивам да се срещна с човека. Нека и той да узнае силата на Баба Меца!

Тя вървяла, що вървяла — насреща си кон видяла.

— Добра среща, Вихрогоне!

— Добра среща, Бабо Мецо!

— Имам нещо да те питам.

— Що те носи насам, Мецо?

— Ти познаваш ли човека? Искам с него да се боря.

— Стой, не думай, Бабо Мецо! С човека шега не бива. Аз съм по-голям от него, но ме язди и ме впряга. С хитрина и ум се бори!

— Като си такъв страхливко, ще те язди, то се знае. Нека с мене да опита!

Заминала по-нататък. Насреща ѝ бивол иде.

— Добра среща, Чернокожко!

— Добра среща, Бабо Мецо!

— Ти си опитен и умен. Искам нещо да те питам.
— Питай, Мецо, що ще питаш. Готов съм да отговоря.
— Как познаваш ти човека? Искам с него да се боря!
— Откажи се, Бабо Мецо. Като него юнак няма. Аз съм по-силен от тебе, но пред него съм покорен. Той ме впряга и товари. Цял ден с мен оре земята. С хитрина и ум се бори!

— Бива ли тъй да се плашиш? — изрехала Баба Меца. — Не ти прилича на боя! Я кажи ми де го него! Да го пипна за снагата!

— Мецо, свивай си устата! Тясна ще ти е гората!

— От страхливци ум не искам!

Пак тръгнала Баба Меца. Ще се бори със човека.

Вървяла, какво вървяла, сред гора дървар видяла.

— Ей, двукрачо — рекла Меца. — Виждал ли си тук човека?

— Аз съм, Мецо. Какво трябва?

— Искам с тебе да се боря!

— Затуй ли си дошла тука? Ей сега ще се поборим. Но две юначества имам — едното е за всеки ден. Другото е за юнаци. Ти на борба си прочута. Искам чест да ти направя. Затуй ще почакаш малко. Аз ще ида да си взема голямото юначество. Ама ти да не избягаш?

— Няма, няма — рекла Меца. — Толкоз време как те диря! Може ли сега да бягам!

А дърварят отговорил:

— Лъгали са ме юнаци, та не вярвам голи думи. По-добре е да те вържа.

— Аз и без туй ще те чакам. Но щом искаш, завържи ме.

Вързал дърварят Мецана. Влязъл навътре в гората. Избрал дълга суровица. Отсякъл я. Нарамил я. Върнал се при Баба Меца. Па като заудрял здраво. Че по-горе, че по-доле. Хем я удря, хем нарежда:

— Мецо ле, Мецо, Мецано, дълго ти руно непрано. Ще го отупам в гората, ще го опера в реката!

Обикаля Баба Меца, завързана о дървото. Реве страшно и се моли:

— Стига! Пусни ме, човече! Ти си по-силен от мене!

Пуснал я тогаз дърварят. И Меца — беж да я няма.

Насреща ѝ Кума Лиса:

— Как е, Мецо? Какво стана? Борихте ли се с човека?

— Остави се, Кума Лисо! Вие добре си го знаете. С него шега не бива. Две юначества си има. С едното само връзва, а с другото налага!

ЗНАЕ МУ РЕДА

Седял Заю Баю край една поляна. Минал Дългоушко. Заю го попитал:

— Къде тъй си тръгнал, братко Магаринчо?

— Отивам в гората.

— Какво там те носи?

— Мечката ми трябва.

— Че за какво, братко?

— Искам да я видя. Все с нея ме плашат. Пък аз понаучих, че не е тъй страшна.

— Не е — рекъл Заю. — Аз й служба служа. Тя е главатарка на отбор юнаци. Аз съм бързоходец в нейната дружина.

— Не си ли похапва от нашите братя?

— Тя не е от тия. Месо не опитва. Яде мед и круши.

— Жив да си ми, Зайо, за добрите думи! Но искам да зная дарбите цепи ли? Мога ли остана на служба при нея?

— Ти какво умееш?

— Умея да пея. За мъдрец минавам. Времето познавам и при всеки случай зная що да правя.

— Тъкмо си за нея! — насърчил го Заю. — Хайде да те водя. Тя ще те хареса. Ще вземе и тебе в нашата дружина. И ще бъдем вечно побратими верни!

Отишли при Меца. Заю заговорил:

— Нов побратим водя, храбра главатарко. Умее да пее. За мъдрец минава. Времето познава. И при всеки случай знае що да прави.

— От кой род е, Зайо? — попитала Меца. — Конят му е вуйчо.

— Името му как е?

— Магаринчо Ревлев.

— Ушите му дълги, не сте ли роднина?

— Вярно, главатарке!

— А как е гласът му?

Дългоушко ревнол, гласа си показал.

Затулила Меца ушите със лапи и викнала строго:

— Стига, стига, стига! Не е за пред Льва. Но за тръбач става. Нека получава на ден по кош плява!

Така Дългоушко останал да служи в Мечата дружина.

Не минало много и той се прославил.

Един ден към обед Мецана строила своята дружина. На преглед пред Льва трябвало да минат. Всичко пригласили, когато да тръгват, тя се приближила къмто Дългоушко и рекла му строго:

— В цялата дружина ти си новобранец. Ума си опичай! Да не ме посрамиш!

— Няма, главатарке. Аз реда му зная.

Лъвът бил застанал на една рътлина. Всичките животни минали край него. Дошло ред да мине Мечата дружина. Но тъкмо пред Льва спира Дългоушко. Затропва, заскачва, па като отпуща онова гърлице — реве, та се къса. Цялата дружина в земята потъва.

— Бре, сине неверни, какво чудо стори?! — скарва му се Меца. — Пък и гордо гледаш на това отгоре!

— Ти мене ще учиш! — рекъл Дългоушко. — Аз реда му зная! На такова място като не покажа всичко, що умея, за какво съм майстор, за какво живея!

ЛОША ДУМА

Закачило се едно мече в един трънак. Минал дървар. Извадил мечето от трънака. Видяла го мечката. Рекла му:

— Жив да си, човече! Голямо добро ми направи. — Искаш ли да станем другари?

— Че знам ли?

— Защо бе, човече?

— Ех, как да ти кажа... На мечка вяра да нямаш... Ама всички мечки не са все такива я!

Мечката отговорила:

— То и човекът не е за вярване. Ала ти не си от тия хора.

Сприятелили се мечката и дърварят. Почнали често да се срещат.

Една вечер дърварят замръкнал в гората. Нямало де да спи. Влязъл в мечата дупка. Мечката го нагостила.

На сутринта дърварят си тръгнал.

Мечката го целунала и рекла:

— Прощавай, побратиме, че не можах да те нагостя, както трябва!

— Не се ядосвай, Мецано — отговорил дърварят. — Много добре прекарах. Едно само не ти харесвам. Миришеш на лошо.

Домъчняло на мечката. Рекла му:

— Вземи брадвата и ме удари по главата. Дърварят вдигнал брадвата и я ударил по лека.

— По-силно, по-силно! — рекла мечката.

Дърварят я ударил по-силно. Потекла кръв. Ала мечката нищо не рекла.

Дърварят си отишел.

Минали се години. Веднъж дърварят пак попаднал в мечата дупка. Мечката го посрещнала и пак го нагостила. На тръгване дърварят рекъл:

— Какво стана, Мецо, раната?

— Коя рана? — попитала мечката.

— Дето те ударих по главата.

— Е-е, тя ме боля, преболя, зарасна и съвсем я забравих. Ала тая дума, дето тогава ми рече, никога няма да я забравя.

ЦАР ЦЪРВУЛАН

Хитър Петър замръкнал в едно село. Влязъл в една къща да пренощува. Стопанката готвела патка за вечеря. Щом дошел гостенинът, тя грабнала от огъня тенджерата. Дигнала я на полицата. Запретнала се да готви козя пастърма. Ала Хитър Петър подушил миризмата, Поозърнал се и съзрял, че стърчи пачи: крак изпод капака па тенджерето.

Дошел си и домакинът от работа. Той не знаел, че жена му готвела патка.

Сложили трапезата. Селянинът сладко-слядко лапал солената пастърма и канел госта:

— Хапни, байо, каквото има!

— Ям, ям — казал Хитър Петър и ту похапвал, ту се помайвал.

А жената думала:

— Прощавай, гостенино, че с пастърмица ще те гостим. Тая година нямаме ни кокошки, ни патки. Порът изяде кокошките. Лисицата отнесе патките.

Хитър Петър само предъвквал — уж че ял и преял.

Селянинът благодарил, отдръпнал се от трапезата и рекъл:

— Гостен бъди!

Станал и Хитър Петър, па казал:

— Да ти бъде наспорено от едното хиляда!

Жената дигнала трапезата. Като поприказвали каквото поприказвали, селянинът рекъл:

— Хайде, жено, постели на гостенина да си легне, че път е вървял днес.

Постлали на госта край огнището. Домакините си легнали в другата стая и скоро заспали.

Хитър Петър станал полека. Напипал патката. Излапал я. Натъпкал в тенджерата цървулите на селянина и пак я дигнал на полицата.

На сутринта Хитър Петър подранил. Станал и селянинът. Стъкнал огъня. Седнал при госта.

— Е, какво има още по вас, какво няма? — попитал домакинят.

Гостът отвърнал:

— Ех, брате, какво да ти кажа? По нас сега е добре. До едно време, докато царуваше Пат-Патаран в Тенджер-града, на едни беше добре, на други зле. Но откак излезе Пат-Патаран из Тенджер-града и влезе да царува цар Цървулан, добре стана за тия, които бяха зле.

— Ех, свят-колело! — рекъл селянинът. На едни добре, на други зле... Ами чакай да направя попара, да похапнем, преди да тръгнеш.

— Недей си прави труд — рекъл гостът. — Трябва да тръгна рано. Дълъг път ме чака.

И той нарамил торбичката.

— Е, хайде тогаз на добър час! На добра среща!

И гостът си заминал.

По едно време станала и стопанката и право при полицата. Гледа — кални цървули в тенджерата.

Чак сега мъжът разбрал думите на госта, ала си мълчал. А жената току повтаряла:

— Ний да ядем козя пастърма, а той цяла патка излапал! Как не го е срам!

— Мълчи, жено, не гневи се! Нали лисицата отнесе всички патки преди гостенина. Ако си скрила някоя в тенджерата, добре направил гостенинът, че я излапал. Иначе думите ти щяха да излязат на лъжа!

ЕВТИН БРЪСНАР — СКЪПО БРЪСНЕНЕ

Случило се, че в една гостоприемница се събрали двайсетина хитрувачи. Те насядали в кръчмата на гостоприемницата и почнали да се надлъгват и надхитруват. Лъгали се, каквото се лъгали, докато най-старият хитрец, който бил прочут скъперник, рекъл:

— Приказките, момчета, свършване нямат, ами знаете ли, че утре е неделя. Я да повикаме бръснар, та всички ни наведнъж да обръсне. По-евтино ще ни излезе.

— Аз съм бръснар — обадил се най-младият хитрец, който дотогава мълчал. — Недейте търси други.

— По колко пари ще вземеш на глава? — попитал скъперникът.

— А бе, дайте там по един лев, колкото да не е без пари.

— Скъпо искаш.

— И аз съм сиромас човек. Ала като ви се види скъпо, ще ви отстъпя. Сторил съм днес пет лева разноски. Платете ги на кръчмаря и повече няма да искам.

— Съгласни сме — рекъл скъперникът.

— Като е тъй, всеки да отиде в стаята си. Аз ще взема каквото ми трябва за бръснене и ей сега ще дойда.

Като излязъл бръснарят, старият хитрец се изсмял и рекъл:

— Хубаво го излъгахме. Мълчете си. Наместо той нас ние него ще обръснем. Хайде сега всеки в стаята си!

През туй време бръснарят изпросил от ханджията сапун, леген и топла вода, па се заловил за работа.

Отишъл най-напред в стаята на скъперника. Насапунисал му лицето, брадата и главата, па рекъл:

— Брей, почакай, че съм си забравил бръсначите!

И бръснарят бързо излязъл, като оставил сапунисания. Тръгнал сетне от стая в стая, насапунисвал всичките и все ги оставял да почакат, докато си вземе бръсначите.

Сапунът бил лютив. Който си поотворел очите, долютявало му, та, ще не ще, трябвало да мижи и да чака бръснаря, а той

понасапунисал и себе си, за да не го познаят, па хукнал от стая в стая и завикал колкото му глас държи:

— Брей! Де го тоя бръснар! Ще го науча аз него. С мен ще се подиграва!

Наизскачали всички от стаите, погледнали се и що да видят — до един били изцапани. Сапунената пяна потекла в пазвите им.

И почнали да тичат и да викат:

— Где се скри? Дръжте тоя нехранимайко!

— По-скоро вода!

— Олеле, люти! Изтекоха ми очите! Бръснарят най-силно крещял:

— Дръжте го! Дръжте го!

Насъбрало се мало и голямо. Кой как ги погледнел, изпокъсвал се от смях.

През това време бръснарят се измъкнал от гостоприемницата.

МЪРЗЕЛАН И ОРАЧ

Отбил се Мързелан при един орач да си изпроси малко житце. Орачът почнал да го мъмре: — Мързеливи сте вие, готованците! Не ви се работи. Гледате без труд да поминете. Я вижте как ние се мъчим над ралото!

— Какво се мъчите, бе братко — отговорил Мързелан. — Вашето е лесно: ори, мели, яж. Нашето е мъчно: проси го, носи го, мели го, печи го и чак тогава яж — не се излиза наглава!

— Излиза се, излиза! — рекъл орачът. — Каквото ми искаш, няма да ти дам и тогава нито ще го носиш, нито ще го мелиш, нито ще го месиш, нито ще го печеш, нито ще го ядеш. От това по-лесно — здраве!

НЕ БИЛИ НЕГОВИ

Купил си Гламчо нови цървули. Върви и по-тропва. Не може да им се нарадва. Край пътя видял една круша. Под крушата дебела сянка. Седнал Гламчо да почине. Както почивал, тъй заспал. Минали пътници. Взели му новите цървули. После минал един селянин, видял Гламча без цървули и рекъл:

— Ей, момко, прибери си краката, че и без навуца ще останеш!

Гламчо се събудил, погледнал селянина, погледнал си и краката, па рекъл:

— Тия крака не са мои. Моите бяха с нови цървули.

МАЛКИЯТ ХИТЪР ПЕТЪР

Хитър Петър бил още малко момче. Една сутрин го заболял зъб. Няма паре да отиде при зъбар да му го извади. Тръгнал да обикаля из улицата, дано го поотболи зъбът. Спрял се до една фурна, дето били извадили топъл симид. До фурната имало зъбарница. Момчето гледало със светнали очи симидите и хлебарят рекъл да се пошегува:

— Какво гледаш, момче?

— Нищо.

— Яде ли ти се симид?

— Ядвам, ама нямам паре.

— Всичкия можеш ли го изяде?

— Мога.

— Ами ако не го изядеш, какво да те направя?

— Извади ми един зъб.

— Добре. Ама да не избягаш? Чакай да повикам и зъбаря, да е готов с клещите.

Хлебарят извикал зъбаря и му рекъл:

— Ако това момче не може да изяде всички симид, ще му извадиш един зъб — преден, заден, каквото то си избере. Аз ще платя за работата.

Малкият Хитър Петър почнал да яде топъл симид. Ял, ял — наял се. Спрял да яде и рекъл:

— Не мога го изяде. Извадете ми зъба.

Момчето знало и посочило болния си зъб.

Зъбарят погледнал зъба, разбрал, че е болен, и го извадил. Очистил си малкият хитрец устата и рекъл на хлебаря:

— Пожелавам ти дълъг живот и здраве! И със симид ме нахрани, и от болния зъб ме избави!

САМИ СЕ ПОСРАМИЛИ

Поканили един селянин на сватба. Сватбарите поискали да си направят смях с него. Колкото мисирчи и кокоши кокали огризвали, полекичка ги хвърляли пред селянина. Като се наяли, всички извикали:

— Пъй! Гледайте колко е лаком тоя гостенин! Цял куп кокали напреде му!

— Ех, братя! — рекъл гостенинът. — Аз като човек, огризах месото, а кокалите оставих. Пък вие, като кучета, месото заедно с кокалите сте изяли!

ДЛЪЖНИК

Един сиромах човек имал да дължи на един богат. Изминало се дълго време. Богатият срещнал сиромаха и му казал:

— Кога ще ми дадеш парите, приятелю? Откога те чакам!

— Е, ще почакаш още малко, чорбаджи. Нека се пукне пролет. Ще излязат овцете. Ще събера вълна, дето остава от тях по трънките. Ще я продам и ще ти заплатя.

— Кър, кър, кър! — засмял се богатият. — Скоро и бърже ще ми платиш!

— Е-е-е, смееш се зер — рекъл сиромахът. — Видя, че ще ти платя, па ти стана добре. Друг път никак не се смееше, ами се сърдеше.

ЮНАЧЕ

Спънало се юначе с накривено калпаче. Простряло се сред двора. Започнало да плаче. Баща му го раздумвал:

— Стани, сине, не плачи! Ами припни весело като това пиленце, дето тича на двора и си търси храница. Виж какво е мъничко! Но ще стане кокошка. Тя ще снесе яйчица. Ще излюпи пиленца. Те ще раснат, пораснат. Кокошарник ще вдигнем. Охранени кокошки на пазара ще носим. Ще съберем парички. Магаричка ще купим с магаренце сивичко, като теб ревливичко. После ще ги продадем...

Подскочило момчето.

— Чакай, тате! — рекло то. — Магаричката продай! Магаренцето ми дай! Ще го яхна юнашки. „Дее!“ — ще викна и — хоп-троп — чак у бабини ще спра. Баба ще ме нагости с топла сладка баница...

— Ум имаш ли, бре сине! — ядосал се бащата. — Как ще яхнеш изведнъж мъничко магаренце? Ще му счупиш гръбнака! Трай да порасте.

— Добре, тате, ще трая. Но докато порасне магаренцето, магаричката ми дай! Тя е здрава и силна. С нея мога да ида у бабини на гости.

— Може, може, тъй може! — кимнал с глава бащата.

А малкото юначе с накривено калпаче до уши се засмяло.

ЛЪВ И ЧОВЕК

Похвалил се лъвът пред Баба Меца на: — Няма на земята по-силен от мене!

— Има, Лъвчо, има! — рекла Баба Меца. — Това е човекът. И аз като тебе малко го познавах. Почнах да му тъпча начесто нивята. Взех да му заплашвам телците в гората. Но той ми докара ума във главата. В дълбок трап без мъка веднъж ме събори. Оттогава куцам. От човека, братко, по-силен не зная. Той със ум се бори.

— Де е той да види лъвската ми сила! — ревнол гневно лъвът.

— Дърва сече днеска зад хълма в гората — отвърнала Меца.

Запътил се лъвът да дири човека. На една поляна вързан кон съгледал. — Кой те върза, коньо?

— Човекът! Човекът! — Де е той?

— В гората. Дървета събаря.

Постреснал се лъвът, но тръгнал нататък. Край гората стигнал. Там видял наблизно впрегнати волове.

— Кой ви впрегна, братя?

— Човекът! Човекът! — Де е да го видя?

— Навътре в гората. Цели буки сваля! Уплашил се лъвът, но влязъл в гората. Там дървар съгледал. Събарял букаци. Но щом видял лъва, покачил се бързо на дърво високо. — Кой си? — викнал лъвът.

— Човек.

— Тебе дия. Слез да се поборим!

— Ей сега ще сляза. Ала покажи ми каква сила имаш. Искам да те видя как бук ще събориш.

Запретнал се лъвът. Блъскал, драскал, гризал. Изморил се страшно. Ала най-подире висок бук съборил.

— Ей, човече, слизай! С една лапа само и теб ще съборя!

— Слизам, слизам, Лъвчо. Щом толкова искаш, нека се поборим. Но по-напред трябва там от онуй дърво клина да извадя. Ти си силен, виждам. Хайде, помогни ми! Пъхни предни лапи в цепката до клина, па напъни здраво! Клинът ще изскочи.

Лъвът пхнал лапи. Дърварят тогава слязъл от дървото. Замахнал с топора. Избил бързо клина. Приклецил юнашки лъвовите лапи.

Охнал, ревнал лъвът — разлюлял гората.

Пага-кюта, пага! — заиграл топорът.

Примрял от бой лъвът.

Като натоварил дърварят дървата, наместил и лъва. Подкарал колата.

Щом пристигнал в къщи, от двора завикал:

— Излез, излез, жено! Кожухче ти нося! Скочила жената. Припнали децата. Гледат и се чудят:

— И-и, какво мечище е домъкнал тато!

Чак до тъмно вънка си играли с лъва. А той не помръдвал.

— А влизайте вътре! Чака ви софрата! — извикал дърварят и прибрал децата.

Взели да вечерят.

Посвестил се лъвът. Въздъхнал и рекъл:

— Все пак жив останах! Право казва Меца. Човекът е силен. Навред с ум се бори.

В този миг отвътре завикал дърварят:

— Ах, ти, Котарако! Ти ли пак излапа пържената риба. Вън, вън, готованко!

— Мяу! — Котаракът на двора изскочил.

— Що има, роднино? — попитал го лъвът.

— Набиха ме, братко!

— Кой? Пак ли човекът?

— Той, ами кой други? Никак не обича, кога чуждо грабя.

— От бой ли, роднино, ти не си порасъл?

— Постой и ти тука, после ще те видим! И ти като мене наготово чакаш!

Уплашил се лъвът. Избягал далече. По горите наши не се върнал вече.

УМНИЯТ БЕДНЯК

Един цар се мислел за много хитър и досетлив. Той заповядал да разгласят навред по царството му, че дава две торби жълтици, ако се намери някой да му каже хубава лъжа.

Дошъл най-прочутият лъжец в царството. Лъгал, лъгал, ала не можал да скрои лъжа като за пред царя.

Царят все казвал: „Че това лъжа ли е? Това аз зная, за онова се досещам.“

Пристигнал друг лъжец, ала и с него се случило същото.

Трети лъжец се явил в царския дворец, но и той не успял да излъже царя. Изредили се всички лъжци, но никой не можал да вземе жълтиците.

Научил се за тая работа един умен бедняк. Той взел две празни торби, метнал ги на магаренцето си и отишъл при Царя.

— Какво те носи тука, човече? — попитал го царят. — Да не си дошъл и ти да ме лъжеш?

— По работа ида — отвърнал беднякът. — Преди двайсет години баща ти зае от мене две торби жълтици. Сега дойдох да ми ги дадеш, че ми трябват.

— Де се е чуло и видяло цар от дрипльо пари да заема! — викнал царят. — Хубава лъжа!

— Като е лъжа, напълни торбите с жълтици, както си обещах. Ако е истина, напълни ги, за да платиш дълга на баща си.

„Бре, умен човек! — рекъл си царят наум. — Лъжа да е, обещано е; истина да е, трябва да се плати.“ И той заповядал да напълнят торбите на бедняка с жълтици.

Беднякът натоварил магаренцето и тръгнал да си отива. Тогава царят го повикал и попитал:

— Какво ще правиш толкова пари, бедни човече?

— Ще ги хвърля в морето.

— Ти луд ли си, или тепърва ще полудяваш?

— В лудо царство живея, гдето хората плащат, когато ги лъжат, но умът ми е още на място! — отговорил сиромасът. — Като хвърля жълтиците в морето, никой няма да каже, че съм ги спечелил с лъжа. По-добре е да съм умен бедняк, отколкото да стана богат лъжец.

БЪРЗА РАБОТА — СРАМ ЗА МАЙСТОРА

Един баща отишъл при столар и си поръчал люлка за детето. Като пазарили люлката, бащата рекъл:

— Слушай, майсторе. Колкото пари поиска за люлката, дадох ти. Гледай хубавичко да я изпипаш и по-скоро да я изкараш.

— У мене лоша работа няма, приятелю — отговорил столарят. — Но бързо няма да стане. Бърза работа — срам за майстора.

— Зная, зная — рекъл бащата, ~ но гледай колкото може по-скоро да я изкараш.

Като казал това, бащата си излязъл. След една неделя отишъл да вземе люлката.

— Не е готова още — рекъл майсторът.

— Защо? — попитал бащата.

— Нали ти казах. Аз не съм от ония майстори, дето пипат набързо, как да е. Бърза работа — срам за майстора.

Минало месец. Пак отишъл бащата да дири люлката.

— Ще потърпиш още — казал му столарят. — Хубава работа за късо време не става.

Търпял човекът още месец, два, година. Най-после си отвзел. Пък и детето проходило — нямало нужда от люлка.

Минало много време. Детето порасло. Станало момък за женене. Баща му го задомил. Родило му се и детенце. Тръгнал синът да му дири люлка.

— Слушай, сине — рекъл бащата, — когато ми се роди ти, аз бях заръчал на столаря от долната махала една люлка за тебе. Иди виж. Ако е готова, вземи я.

Отишъл синът при столаря и му рекъл:

— Майсторе, когато съм се родил, баща ми заръчал тука една люлка. Ако е готова, дай ми я, че ми трябва за моето детенце.

— Готова ли! — викнал сърдито майсторът. — Ей сега ти се е родило детето и тоз час искаш люлката. Аз и на баща ти съм казвал, и

на тебе повтарям: каква да е работа не обичам да върша. Бърза работа — срам за майстора. Пък аз само за добро име живея!

ВЕТРОГОНЧО

Тръгнал Ветрогончо на пазар. Нанизал кошница яйца на тояга и я дигнал на рамо. Вървял Ветрогончо по пътя и си думал:

— Като продам яйцата, ще си купя свинкя. Тя ще ми опраси дванадесет прасенца, все женски. Тия дванадесет прасенца ще порастат и всяко ще ми опраси още дванадесет. Ще завъдя цяло стадо свини. Ще ги угоя в гората с жълъди. Ще ги откарам на пазар. Ще ги продам всичките и ще натрупам голямо богатство. Ще си купя бял кон вихрогон. Ще се пременя хубаво, ще яхна коня, ще кривна капа, та чак при царските двори ще изфуча, като вятър. Там заран — вечер ще препускам. Царювата щерка ще ме съгледа от чардака и ще ме хареса. Па щом ме заиска, и аз ще я взема за жена. Тя ще роди мъжко детенце. Ще го кръстим Богданчо. Кога ида на пазар, ще му купя ябълки. Ще се върна от пазар. Ще изтърчи Богданчо да ме посрещне. Аз ще протегна ръка да го прегърна и ще извикам: „Ела ми, сине Богданчо, ела тате да ти даде ябълчици!“

Като издумал това, Ветрогончо забравил, та протегнал ръце да покаже как ще прегърне Богданчо. Изпуснал тоягата. Кошницата паднала. Яйцата се строшили. Ветрогончо се хванал за главата, па извикал:

— Отиде ми всичкото богатство!

Видял един селянин, който вървял след него. Хванало го срам и попитал селянина:

— Побратиме, откога вървиш след мене?

— Откогато запечели, дорде всичко изгуби — отговорил селянинът.

ЗАЮ БАЮ И КОЗАРЧЕ

Козарче заспало на сянка в тревата. Щукнали козите из кукурузяка. Заю ги съгледал. Припнал при момчето.

— Ей, козарче, ставай! Завърни навреме стадото брадато! Съгледах пъдаря долу в ракиката. Ако дойде тука, знаеш що те чака!

Рипнало момчето. Тоз час се завтекло. Прибрало козите и на Зая рекло:

— Жив да си ми, Заяю, дето ме събуди! Мира ми не дават тия кози луди. Кажу какво искаш за туй, що ми стори?

— Нищичко не искам! — Заяю отговорил. — Имам си доволно морковци и зеле. Едно ми е мъка, ала що да сторя. Трима братя имам, запрени в обора на твоя стопанин. От малки ги хвана. Със трева ги храни. А кой знае после с тях какво ще стане! Засмял се козарко:

— Тъй речи, бе Заяю! Нашите скокливци били твои братя, пък аз да не зная! Ще ти ги изпратя скоро във гората. Какво ще направя, ти нали се сецаш. Стягай се зарана, гости да посрещаш.

Зарадвал се Заяю. Два пъти подскочил, триж се преобърнал:

— Козарко ле, брате! Дано ги избавиш! Дано се завърнат и живи, и здрави.

Надвечер козарко козите закарал. Стопанката млада взела да се кара:

— А бе, забраванко, аз нали ти рекох трева да наскубиш! Заяците в обора от глад ще погубиш.

Козарчето рекло:

— Прощавай, стопанке, че сгупявам често с моя ум козарски. Но заяците утре ще нагостя царски. Ала друго има. Затуй вий сте криви! В обор сте запрели заяците скокливи. Отдалеч да гледат и гори, и ниви! Храни ги, пои ги, нали са запрени? Тъгуват, горките, за гори зелени! И аз току тичам треволяк да скубя. Заяците се мъчат и аз време губя!

— Не бърбори, глупчо, врели-некипели. Твоите брътвежи ядене не дават. А на гозба сладка всеки заек става.

Козарчето мълком запряло козите. На сутринта рано отваря вратите. Зайците изпуска и вика високо:

— Бягайте, скокливци, през поле широко! Тичайте в гората китна, примамлива! Нашата стопанка ядва и коприва!

Зайците си плюли здраво на нозете... После що станало — всеки ще се сети.

БАБА МЕЦА И ЗАЮ БАЮ

Нарамила Баба Меца торба с круши. Тръгнала из гората. Срещнал я Гарванчо.

— Къде, Мецо?

— При човека.

— Защо ти е потрябвал?

— Да ми пази мечетата, когато ходя из гората.

— Какво ще му дадеш?

— Тия круши в торбата.

— Дай на мене само три крушки, Бабо Мецо, и аз ще ти пазя малките мечета.

— Умееш ли да ги заиграваш, да им пееш?

— Умея, как да не умея. Ей така: Га-га-га, га-га-а! — загракал гарванът.

— Не ставаш за тая работа — рекла мечката и отминала.

Срещнало я магарето.

— Къде, Мецо?

— При човека. Ще го викам да ми бави мечетата.

— Какво ще му дадеш?

— Торба круши.

— Дай на мене три круши. Ще ти свърша работа. Не ти трябва човекът!

— Знаеш ли да заиграваш малки мечета? Умееш ли да им пееш?

— Как да не умея, Мецо. От мене по-гласовит певец няма: „А-а, а-а а-ик!“ — заревало магарето.

Мечката си затулила ушите. Отминала. Срещнал я Заю Баю.

— Къде, Мецо?

— При човека. Диря го да ми гледа мечетата, кога отивам из гората.

— Какво ще му дадеш?

— Торба круши.

— Дай ги на мене. Аз по-добре ще ти пазя мечетата.

— Можеш ли?

— Как да не мога. И хората все мене търсят да им заигравам децата.

— Умееш ли?

— Аз ако не умея, кой ще умее! Ти ще идеш в гората. Ще остана с малките мечета. Па като им заприказвам: „Ох, мили батюви меченца! Мирничко стойте! Не се борете! Не се хапете! Ще се върне майка ви от гората. Ще ви донесе медени питки и сочни ягоди. Вий ще ядете. Тя ще ви милва по главичките, по гръбчетата, по лапичките! И ще ви дума: «Ох, мамините, ох, миличките!»“

Зарадвала се Баба Меца и рекла:

— Жив да си ми, Зайо Байо! Откога търся такъв бавач като тебе!

И тя го завела в мечата дупка. На сутринта отишла в гората. Останал Заю Баю при мечетата.

— Мечета! — викнал Заю. — Скоро навън! Да ви науча да прескачате!

Излезли на полянката при малкото блато.

— Мечета! Вижте как ще прескочи бати ви Заю!

И Заю прескочил една кална локва.

— Мечета! Хайде сега вие прескочете! Едно, две! Кое то прескочи най-добре, мед и круши ще яде!

Скочило първото мече и — цоп — в локвата. Скочило второто — пак в локвата. Скочило третото — цамбурнало и то при другите. Окъпали се и трите в тинята.

— Мечета! Наредете се едно подир друго! Към дупката тръгнете! За шетане и ядене се пригответе! Едно, две, едно, две! Който крачи най-добре, той най-много ще яде!

Влезли в дупката. Изяли крушите. Скочили в кацата с меда. Разровили огнището. Търкулнали се в сухата шума. Заприличали на таралежи.

Върнала се мечката. Хванала се за главата.

— А бре, синковци! Кой ви изкаля като малачета?

— Наш бате Заю.

— Кой ви окъпа в медената каца?

— Бате ни Заю.

— Кой ви направи на таралежи?

— Пак бате Заю.

— Тъй ли? Чакай, Зайо, да те науча аз теб!

Ала де го Зая! Хукнала мечката да го гони. Той бяга, тя го гони, той бяга, тя го гони. Минал Заю край един дървар. Извикал му:

— Не ме гледай, като тичам! Мечката ме гони. Аз нарочно я подмавих. Да си остави мечетата. Иди в мечата дупка край блатото! Там има пълно гърне мед!

— Добре, добре, Зайо!

И дърварят отишъл в мечата дупка да вземе меда.

Тича Заю. И Меца подире му.

— Стига ме гони, Бабо Мецо, ами се върни в дупката си! Не видя ли дърваря? Отиде да ти вземе меда.

Върнала се Баба Меца. А Заю пак тича, не спира. Насреща му Кумчо Вълчо.

— Тичай, Вълчо, че дърварят остави кобила с малко конче! Тичай да грабнеш кончето!

— Жив да си ми, Зайо Байо!

А Заю все тича. Среща го Кума Лиса.

— Тичай, Лисо, у Вълчови! Има гърне с прясна риба. А той сега не е в къщи.

— Здрав да си ми, Зайо Байо!

И пак тича Заю Баю. Среща Ежка.

— Тичай, Ежко, у Лисини! Има паница сметана.

— Жив и здрав да си ми, Зайо Байо!

И Заю пак тича. Насреща му герест Петлю.

— Тичай, Петльо, у Ежкови! Житни зрънца ще намериш. Ежко сега не е в къщи.

— Жив да си ми, Зайо Байо.

И пак тича Заю Баю. Среща Вятърка и вика:

— Духай, Ветре! Дигни Петлювия кокошарник! Отнеси му полозите! Разпръсни му кокошките!

Духнал Вятърко. Вдигнал кокошарника. Отнесъл полозите. Прокудил кокошките.

А Баба Меца, като се върнала в дупката, видяла, че няма меда, и тръгнала да гони дърваря.

Дърварят се върнал с меда при кобилката. Видял, че няма кончето, и се втурнал подир Кумча Вълча.

Кумчо Вълчо се върнал с кончето. Но разбрал, че останал без рибица. Хукнал да гони Кума Лиса.

Кума Лиса се върнала с рибицата. Но видяла, че Ежко ѝ грабнал сметаната. И хукнала да го гони.

Върнал се Ежко със сметаната. Ала разбрал, че Петлю му изкълвал житото, и се втурнал да го гони.

Върнал се Петлю с пълна гуша. Но що да види? Вятърко дигнал кокошарника. Отнесъл полозите. Прокудил кокошките.

Хвъркнал Петлю при Вятърка.

— Ветре, защо ми направи тая пакост нечувана?

— Защо изкълва житото на Ежка. Пък Ежко грабна сметаната на Кума Лиса. А тя отнесе рибицата на Кумча Вълча. Той пък грабна кончето на дърваря. А дърварят откъсна медаца на Баба Меца!

И още по-силно зафучал вятърът. Дигнала се буря и завъртяла Баба Меца и дърваря, Кумчо Вълчо, Кума Лиса, Ежко Бежко и Петела.

Гледал Заю, гледал, па прихнал да се смее. И тъй силно се разсмял, че от смях му се пукнала горната устна.

Оттогава до ден-днешен Заю ходи с цепната устна.

ЗАЮВА НЕВОЛЯ

Седнал Заю да плаче край Скокова поляна:

— Пусто тегло заешко! Къде, клетник, да ида? Милост нямат към мене нито чужди, ни свои. Какво мога да сторя с това сърце плашливо. Шумка шумне, то трепне. Доде река: „Спри, сърце!“ — крака рипнат, па хукнат, ден и ноц се не спират! Тежък живот живея! По-добре е да ида в дола да Се удавя!

Чул го Щурчо, рекъл му:

— Зайо, глупав не ставай! Поучи се от мене! И аз тежко живея през летните пекове, през зимните студове, но пак свиря и пея.

Свирнал Щурчо на шега. Хуква Заю подплашен. Чак в дола се позапрял. Към водата приближил, па си рекъл запъхтян:

— Не! Така се не живея! И от свирня се боя! Нека Щурчо да си пей! Няма живот за мене! Сбогом, гори и поля! Сбогом, репи червени!

Той се спуснал към брега. Но изведнъж — цоп, цап, цоп! — цамбурнали в реката кресливите жабури. Спрял се Заю и рекъл:

— Я ги гледай тез жаби! По-страхливи от мене! Но безгрижно живеят. Аз ли само пощурях да се давя без време!

И скок-подскок, скок-подскок — пак се върнал при Щурча. А Щурчо го запитал:

— А бе, Зайо, де беше? Защо така избяга?

— Свирнята ме уплаши. И си рекох: „Решено!“ С това сърце плашливо не се живея повече! Завтекох се към брега. Но жабите изплаших. А бе, Щурчо, те били по-страхливи от мене! Пък безгрижно живеят. Е, луд ли съм тогава да се давя без време!

ГОТОВАНКА

Баба Меца цяло лято наготово яла, дебеляла. Кога зима
наближила, в дупката си тя се скрила, дълбоко заспала.

Другите животни се събрали и против Мецана заревали:

— Ние отдих никога не знаем, а тя наготово дебелее. Цяла зима
все се излежава!

— Смърт, смърт заслужава!

— Да дойде тук пред царя!

— Пред него нека отговаря!

Лъвът пратил Зая Бая да повика на съд Баба Меца.

Ходил Заю, ходил и се върнал.

Кой Мецана от сън би помръднал!

Що да сторят?

Отложили съда за напролет.

Пуква пролет. Грейва топло слънце. Баба Меца от сън се събужда
и излиза навън, из гъстака.

Тича Заю и на Меца дума:

— Хайде с мене, Бабо Мецо, че Лъвът те вика. Страшен съд те
чака!

Баба Меца се уплашва, ала тръгва с Зая Бая. Стигнали при Лъва.
Наоколо се събрали всичките животни. Заревали против Меца:

— Ах, Мецано, готовано!

— Да лежиш ти цяла зима!

— Де това го има!

— Смърт, смърт да отсъди Лъвчо!

Баба Меца поклон сторва и на лъва сладкодумно заговорва:

— Чуй ме, Лъве! Не току-тъй аз се излеждавам. Баба Зима и
Пролетта с това улеснявам, Те до мене се допитват. Щом на лява
страна легна, зимата започва. Падат мъгли. Сняг завали. Всичко
леденее. Мраз затреци. Скреж заблести. Бесен вихър вее. Ала щом на
дясна страна се обърна, баба Зима си отива. И пристига Пролетта

красива. Грее слънце. Зелена тревица. Пее песен подранила птица. За всичко туй смърт ли заслужавам?

Усмихнал се Лъвчо, па й рекъл:

— Браво, Мецо, браво! Знаеш добре да се излежаваш. Но умееш и отговор да даваш. Хайде иди си и живей си, както си живяла!

Животните заревали:

— Долу Лъвчо! Не ни трябва съдници такива! Не искаме готованци! Да се махат далеч от гората! С труд и правда тука ще живеем!

И животните заедно пропъдили надалеко ленивата Баба Меца и закрилника й Лъвчо.

ЕЖКО БЕЖКО И БАБА МЕЦА

Ежко Бежко и Баба Меца намерили гърне мед.

— Ежко, ще го делим по равно! — рекла Баба Меца.

— По равно, Мецо.

Баба Меца клекнала до меда и рекла:

— Аз ще вардя гърнето, а ти, Ежко, тичай да повикаш моите мечета, да похапнат и те от меда. Ти после ще вардиш тука, пък аз ще повикам твоите ежлета.

Тръгнал Ежко Бежко и по пътя все си мислел: „Още медът неделен, а Баба Меца остана да яде. После, тя като иде да вика моите ежлета, аз няма да остана сам и нищо не ще мога да хапна от общия мед.“ Ежко Бежко отишъл при мечата дупка. Извикал:

— Ей, мечета! Колко сте?

— Две.

— Никое от вас мед няма да яде.

Върнал се Ежко Бежко при Баба Меца. Рекъл й:

— Не искат да дойдат твоите мечета. Не им се яде мед. Иди сега повикай моите ежлета, да видиш как ще лапат сладко-сладко!

Тръгнала Баба Меца и по пътя си рекла на ума: „Още медът неделен, а Ежко остана самичък при гърнето. Ще яде от меда, па и ежлетата ще дойдат! Няма да ги повикам.“

Дошла Баба Меца до Ежовата къщурка. Извикала:

— Ей, ежлета! Колко сте?

— Две.

— Никое от вас мед няма да яде!

Върнала се Баба Меца при Ежка. Рекла му:

— И твоите ежлета не искат да дойдат. Не им се яде мед.

— Лъжеш, Мецо!

— И ти лъжеш, Ежко!

— Да отидем да питаме ежлетата!

— Не, най-напред ще питаме мечетата!

Тръгнали. Вървели, що вървели, Ежко си рекъл на ума: „Аз излъгах. Ще ме хване Баба Меца“ И Баба Меца си помислила: „Аз не казах истината. Ще узнае Ежко Бежко.“

— Я да се върнем, Бабо Мецо, да си разделим меда! Какво сме тръгнали с дечурлига да се разправяме!

— Да се върнем, Ежко.

През туй време Кума Лиса подушила меда. Довела си лисичетата и, лап-лап, излапали всичкия мед, па се скрили в гъсталака. Върнали се Баба Меца и Ежко Бежко. Гледат — медът изяден.

— Отиде ни медацът! — рекла Меца. — Добре, че си близнах, когато бях сама.

— Сладък медац беше! — въздъхнал Ежко. — И аз го опитах, когато те нямаше.

— Значи и двамата сме се лъгали, Ежко!

— Ние се лъгахме, Бабо Мецо, а друг облиза медаца!

МЪДЪР ЕЖКО

Едно време всичките животни край морето се събрали. На царски трон седял Лъвчо. А редом с него Баба Меца, Кумчо Вълчо, Кума Лиса, Ежко Бежко, Котаранчо, Петлю сладкогласен...

Кой такваз отбор дружина по ум би могъл надмина?

Изправил се Лъвчо и рекъл:

— Братя, нека ни Петлю обади за какво сме се събрали!

Кацнал Петлю на дърво високо и започнал:

— Другари, очи към небето подигнете и златен Слънча погледнете! Откак свят светува, той ни праща светлина и топлина. А сетихме ли се нявга ние да му сторим що-годе добрина? И ето, днес сме се събрали да обмислям и решим как да му се отплатим! Съгласни ли сте, другари?

— Съгласни, съгласни!

Погледнал Лъвчо към небето и добавил:

— Сега остава, мили братя, да мисли всеки, та по-скоро да измислим с какво на Слънча да се отплатим!

И сложили всички животни пръсти на челата...

Мислили, мислили, ала никой не можал да намисли насперед слънцето отплата.

Изправил се тогава мъдър Ежко и казал:

— Братя, откак сме се родили, ние с другари понасяме и радости, и скърби. Задружно ходим и пеем, другарски живот живеем. А Слънчо открай време си свети все самичък. За да не му е мъчно, знаете ли какво съм намислил?

— Казвай, казвай!

— Намислил съм да го оженим, другарка да му намерим, та и той радост да види. Съгласни ли сте?

— Съгласни сме, съгласни!... Да живее Ежко! — еква ширинето.

А Слънчо слуша и му става драго-драго — ще скочи от небето, Само Лъвчо не снемал още пръст от чело.

— Що мислиш още, царю честити? — попитала го Мечката. — Добре е туй, дето дума Ежко! Да оженим Слънча! Стига е греел самичък!

Изправил се Лъвчо и рекъл:

— Не бързайте, братя, да хвалите Ежка! Помислете всички! Сега едно слънце греє, та лете едвам се търпи. А ако го оженим и му се родят слънчица, къде ще ни свърти. Ще изгорят и поля, и нивя, и гори! Вярно ли казвам?

— Вярно, вярно! — викнали всички. — Няма да го женим. Ще намислим друго.

Като чуло Слънцето тия думи, станало му много мъчно, замижало и — цоп — сред морето!...

Изведнъж притъмняло. Станало студено. Ами сега? Що да правят? Ударват на молба.

И на женитба склонили дори. Ала Слънчо не излиза, та не излиза...

— Защо се плашите толкова, бе братя? — обадил се Петлю. — Аз да съм ви жив! Ей сега като запея, ще видите как Слънчо ще изгреє! Пял Петлю три дни и три нощи. Ала Слънчо се в морето още.

Тъй ли? Като не може с песни, и друго Петлю знай.

Една сутрин той се хвърлил сред водата и излязъл мокър-мокренничък от краката до главата. А Слънчо понадникнал от морето и запитал:

— Защо, Петльо, си кахърен и трепереш?

— Остави се, Слънце ясно! Ако не бях слушал приятели да се женя, нямаше да се мъча и треперя. Ергенство, че пак ергенство!

Като чул тия думи, Слънчо златен се издигнал, па изграл пак над морето. А петлето разтърсило мокри криле, па запяло:

— Кукуруигу-у!

Оттогава до ден днешен Петлю все приплясва криле, преди да запее. Мисли си, че все са мокри от оня ден, когато накарал Слънча да изгреє.

А Ежко много трябва да се е засрамил, горкият, от лъва и другите животни, та оттогава и досега в бодли си крие лицето.

НАДБЯГВАНЕ

Заю Баю срещнал Ежка и му рекъл:

— Добра среща, кривокрачко!

Ежко Бежко отговорил:

— Добра среща, присмехулко! Криви ми са краката, но са по-бързи от твоите.

— По-бързи ли? — рекъл Заю. — Хайде да се надбягваме!

— Бива, Зайо. Но почакай да отида вкъщи. Ей сега ще се върна и ще се надбягваме.

Отишъл Ежко вкъщи. Казал на брата си:

— Ще се надбягваме със Зая Бая.

Брат му рекъл:

— Стой, не думай, братко! Де можеш надбяга тоя бързокрачко!

А Ежко отвърнал:

— Той е бързокрачко, аз съм остроумко. С ум ще го надбягам. Ела с мене в полето! Ти ще ми помагаш и ще правиш каквото ти кажа.

Стигнали до една нива. Заю чакал на другия край на нивата. Ежко казал на брата си:

— Видиш ли тая бразда? Скрий се тука! Ние със Зая ще се втурнем от другия край на браздата. Когато той хукне силно, аз ще се върна, откъдето сме тръгнали. Щом Заю доближи, ти изскочи и кажи: „Ехе, Заю, кривокрачко те превари!“ Той няма да ни разпознае и ще помисли, че съм аз.

Скрил се Ежковият брат в браздата. А Ежко и Заю хукнали да се надбягват от другия край. Засилил се Заю. Ежко се върнал назад и се скрил в браздата.

Стигнал Заю накрай нивата. Изскочил Ежковият брат и казал:

— Ехе, Зайо, кривокрачко те превари!

— Чудно нещо! — рекъл Заю. — Как си ме преварил! Но аз не се давам. Хайде пак да се надбягваме!

— Хайде!

Хукнали да се надтичват. Ежковият брат се върнал назад и се скрил в браздата. Стигнал Заю на другия край. Засмял се Ежко насреща му и рекъл:

— Ехе, Зайо, кривокрачко пак те надпревари!

— Чудно нещо! — рекъл Заю. — Тъй юнашки тичах и пак не сполучих! Но трети път ще те изпреваря. Хайде пак да тичаме!

— Хайде!

Хуква Заю. Тича като вятър. Но братът на Ежко отново го среща.

— Пак те надпреварих, Зайо.

Засрамил се Заю.

— Съгласен ли си още един път да се надбягваме, Ежко?

— Съгласен съм.

Хукнал Заю. Пресрещнал го Ежко и му рекъл:

— Как си, бързокрачко?

— Не ме питай, братко — отговорил Заю и се скрил в гората.

БЪРЗА РАБОТА

На Гергьовден рано-рано тръгнал Ежко из гората. Поотбил се у Лисини.

— Как си, Лиске?

— Зле съм, Ежко.

— Какво ти е?

— От три деня болна лежа. Гърлото ми пресъхнало. Моля ти се, Ежко Бежко, иди донеси водица! Вземи писания бъкел! Ала скоричко върни се, че от жажда си умирам!

— Бива, бива, Кума Лиске. Само бъди търпелива! Бързането не обичам.

Взел бъкела Ежко Бежко. Тръгнал за вода студена.

Вървял, вървял, сядал, ставал...

Косачите поносили. Златни ниви клас превили...

Стигнала го Баба Меца.

— Къде бързаш, Ежко Бежко? Чакай малко! Почини си!

— Право казваш, Бабо Мецо. От бързане полза няма. Но кумицата е болна. По Гергьовден бях при нея, та ме прати за водица. Затуй бързам. А ти как си?

— Зле съм, Ежко. Лапнах незряла круша. Преседна ми, та сега едвам говоря.

— Що не чака да узрее? От бързане така става. Я се върни при Лисана! Ще ти донеса водица. Щом си сръбнеш, ще ти мине.

И пак тръгнал Ежко Бежко. Вървял, вървял. Сядал, ставал... Жетварите пожънали. Вършачите овършали. Настигнал го Кумчо Вълчо.

— Къде бързаш, Ежко Бежко? Седни малко да починеш!

— Право казваш, Кумчо Вълчо. От бързане полза няма. Но кумицата е болна. По Гергьовден бях при нея, та ме прати за водица. Пък и Баба Меца там е. Яла преседлива круша. И тя за водица чака. А ти как си, Кумчо Вълчо?

— Зле съм, Ежко. Бях надолу по селата. Карах телци по гората. Та от работата тежка ме разлюшка люта треска. Цял съм в огън. Търся нещо за разхладка.

Ежко Бежко отговорил:

— Много, Кумчо, си прибързал за работа да се хващаш. Но не бой се. Върни се при Кума Лиса. Ще ти донеса водица. И треската ще ти мине.

И пак тръгнал Ежко Бежко.

Вървял, вървял. Сядал, ставал... Сняг захвъркал.

Застигнал го Заю Баю.

— Къде бързаш, Ежко Бежко? Спри се малко да починеш!

— Право казваш, Зайо Байо. От бързане полза няма. Но кумицата е болна. По Гергьовден бях при нея, та ме прати за водица. Пък и Баба Меца там е. Яла преседлива круша, та и тя за вода чака. Там е още Кумчо Вълчо. Телци пасъл. Понастинал. Люшнала го люта треска. И той за вода примира... А ти как си, Зайо Байо?

— Зле съм, Ежко. Бях у баба попадия. Тя ме гости със туршия. Но солена, пресолена! Сега свил ми се езикът. Търся водица да пия.

Ежко се засмял и рекъл:

— Зайо Байо, ще прощаваш, ала много си прибързал с зимнина да се гощаваш. Върни се при Кума Лиса. Там почакай за водица. Ще донеса подир малко.

И пак тръгнал Ежко Бежко.

Ходил, ходил, сядал, ставал. Тук се спрял да поприказва. Там отбил се да почине. Налял вода най-подире и тръгнал да си отива. И пак сядал, и пак ставал. И пак срещи и почивки. Кой го знае де се скитал. Чак на третата година при кумицата се върнал. Чакали го там при нея: Баба Меца, Кумчо Вълчо, Заю Баю бързокраки.

Щом ги зърнал, Ежко Бежко се затекъл, препънал се и цоп — паднал. Сцепил бъкела в средата и разляла се водата.

Кума Лиса се разсмяла:

— А бре, Ежко, защо бързаш! Ще си разбиеш главата!

— Право казваш, Кума Лисо. Накрай време се посрамах. Поизбързах и ето на — излях до капка водата!

ЗАЩО ЗАХАПА ЯБЪЛКАТА

Златко се прозина в леглото, сложи ръце под глава и рече:

— Мамо!

— Спи сега — отвърна майка му. — Ще събудиш Верка. Тя откога е заспала до тебе! Пък ти още си буден!

— А ти, мамо, защо не спиш?

— Защото имам работа. Малките момчета трябва да спят, та да пораснат.

— Мамо, знаеш ли какъв искам да стана, като порасна? Пожарникар. Ще нося колан с куки и ще имам цяла кола стълби. Едно, две, три — и хоп на ябълката! Която искам, ще си откъсвам!

— Ти и без стълба, синко, често ги опитваш. И днес беше свалил най-червената ябълка.

— Свалих я, но не я опитах. Дадох я на Верка за един слънчоглед...

Златко замълча. Той загледа две мухи, които се разхождаха по тавана. После спря очи на тенекиената сабя, закачена над кревата.

— Мамо!

— Какво?

— Не ща да стана пожарникар. Проста работа. Кавалерист е по-хубаво...

— Добре, добре — прекъсна го пак майка му. — Ако щещ, и телеграфист стани... Но спи сега!

— Не искам телеграфист. Кавалерист е по-хубаво... — продължаваше занесено Златко. — Ще облека бойни дрехи... Ще препаша остра сабя... Ще пазя златната ябълка... Ще хвана златното птиче...

Златко замълча. Двете мухи на тавана почнаха да се смаяват, смаяват и станаха дребни като песъчинки. После блеснаха като злато, хвъркнаха от тавана и забръмчаха из стаята. Около тях захвъркаха още много, много мухи и всичките бяха златни. Една мушичка кацна върху челото на Златко. Ето кацна още една, после още и още. Цялото му

лице се покри със златни мушички — и дрехите, и обувката му. И тенекиената сабя стана златна, а острието ѝ заблестя като слънце...

Златко даде знак със златната сабя и викна:

— Доведете ми крилатия кон!

Доведоха му крилат кон с бяла грива.

Златко яхна коня, хвана го за гривата и полетя...

Той летя, летя — над поля, гори и планини. Най-последно се спусна в една царска градина и слезе от коня. В градината — ябълки, круши, слънчогледи... Да се ненагледаш!

— Тук навярно е златното пиле — помисли Златко. — Ще го взема с клетката и ще го окача да пее в нашата градина!

— Ай, каква едра ябълка! — извика той. — Също като оная, гдето я дадох на Верка. И колко е ниско!

Златко откъсна ябълката и отхапа от нея. Но ябълката изписка и той я изтърва на земята. Изведнъж дърветата зашумяха, зачуха се страшни викове. Ябълките и крушите наскачаха от клоните и заобиколиха неканения гост.

— Вържете му ръцете! — заповяда една дебела круша.

— На съд, на съд при царската дъщеря! — викнаха в един глас няколко ябълки.

Две круши съблякоха бойната премяна на Златка, вързаха му отзад ръцете и го поведоха навътре в градината.

Пред грамаден пожълтял лист седеше върху златно столче навъсено момиченце. То държеше грозде в ръка. Царевични листа покриваха русата му косичка.

Поставиха Златка да седне на дървена пейка пред строгата царска дъщеря. Ябълките и крушите се струпаха от двете страни на малката царкиня.

— Царкиньо — каза дебелата круша, — това безочливо момче си позволи да ухапе най-хубавата ябълка от твоята градина. Ето, тя плаче пред тебе и моли да го накажеш най-строго. Предлагам да му избием зъбите!

— Да ги избием! — викнаха всички ябълки. Златко се разтрепера. Но един познат глас го посъвзе. Той дигна очи и се смая. Слънчогледът, който беше му дала Верка, стоеше изправен до ябълките.

— Не бързай да наказваш момчето, справедлива царкиньо! — рече той. — Не слушай крушата. Тя се сърди, че то хапнало от ябълката, но я попитай нея, от какво е тъй дебела? Не смуче ли тя всеки ден сок от дървото, което я храни? Не правят ли същото и всички ябълки? А и ти защо държиш тоя грозд в ръката си? Не зобеше ли от него, преди да дойдем при тебе?

— Ти мълчи там, зяпльо! — извика дебелата круша. — Тебе кой те пита? Нека тоя пакостник сам отговаря защо ухапа ябълката!

— Да, нека сам отговаря! — повториха ябълките.

Малката царкиня погледна строго и рече:

— Отговаряй, пакостнико, защо ухапа ябълката?

— Защото... защото е сладка! — отговори Златко.

Малката царкиня се разсмя. Царевичните листя паднаха от главата ѝ. Слънчогледът се разлюшка от радост.

— Момчето е спасено! — извика най-едрата ябълка. — Царкинята прощава и най-голямата пакост, щом пакостникът я разсмее.

Царкинята даде знак и дебелата круша развърза ръцете на момчето. Нахапаната ябълка подскочи засмяна и се намери в ръцете му. Златко подсвирна и крилатият кон застана пред него. Той го яхна, хвана се здраво за гривата и полетя над гори и планини...

— Мамо, мамо! — извика стресната Верка. — Кажу ми на Златко! И насън ми дърпа косите!

Златко се събуди, отвори очи, потърка ги с ръка и рече:

— Какво си се развикала, глезло!... Отиде ми и конят, и ябълката!...

МАЛКИЯТ ПИСАТЕЛ

Веселинчо разказ пише. Весел разказ в стихове. Братя и сестри го дърпат с весел шум и смехове:

— Стига, Веселине, стига!

— Вън играта ни зове!

— Погледни, Боян пристига!

— Чуй другарски викове!

— Само ти ли в тая къща ще разваляш веселбите!

Веселинчо им отвърща:

— Моля ви да потърпите! Ето свършвам вече аз.

— Прочети тогаз, да чуем твоя чутовен разказ! Веселинчо се изправя и зачита с весел глас: „Баба имаше котак — ненадминат, смел юнак.

Като въглен черен беше. Дяволски очи въртеше.

И веднъж съгледа той гърне със мляко.

— Мила мале — викна радостно котакът, — сладка радост днес ме чака!

И на гърнето в устата той напъха си главата.

Тя навътре лесно влезе, но навънка не излезе. С гняв той гърнето навире, към вратата се затири.

Ала млякото протече и той бясно се затече, цапна гърнето в стената, па измъкна си главата.

Ала тъкмо в тоя миг чу той бабиния вик:

— Чакай, чакай, Котаране, баба ти да те похване!

И присви се котаракът... Ах, какво ли ще дочака?...“

Тука Веселин се спря. После изведнъж добави:

— Ала вий се не плашете, за котака не мислете! Вашия писател знае как да му напише края:

...„Баба Рада щом пристига, ядовито ръце дига. Котаракът в страх примира. Но когато тя съзира пакостника с бяла грива, без да иска, се размива. А кога се баба смее, благост ѝ сърцето лее. И котака не наказва...“

Така свършва се разказът.

КАКВО МИ СЕ СЛУЧИ

Разказва бабиното прасенце:

Грух, грух, грух! Аз пред Коледа дочух дядо с баба да говори: „Свинча, бабо, ще заколим!“ Стара баба отговори: „Не ми трябва кървавица — не погубвай таз душица!“

Квикнах, рипнах, вѣн изскочих, в разглобена печка скочих. И начерних си главата, и повлякох с мен трѣбата. Тя задрѣнка, аз заквичих. Не знам на какво приличах. Но изплаших Шарка, Маца. Тя се мушна в една каца, Шарко свря се вѣв обора. Петлю скочи па стобора.

Дѣлгоушко се изпречи.

— Чакай, спри се! — той ми рече. — Ти дружината юнашка изпоплаши с таз опашка!

— Ех, да знаеш що ме чака! Виждаш: зѣбите ми тракат. Дядо иска кървавица, а пѣк моята душица иска още да живей... Не ме спирай, не, недей!

— А бре, Свинчо, не плаши се, а при старците вѣрни се! Погледни ги с тез очички. Вий, кажи им, сте самички. Нали аз съм ви детето? Слънчо вижда от небето! Моля ви се на колене — съжалете се над мене!

Дѣлгоушко ме научи. Аз послушах и сполучих.

Грух, грух, грух! Дядо не остана глух на молбата ми гореща. Срецна Коледа със леща, ала мене жив остави. — Слънчо да му дава здраве!

СРЕЩУ НОВА ГОДИНА

Гарван грачи на комин. Кума Лиса точи млин. Кумчо Вълчо от гората носи за пещта дървата. Заю Баю пещта пали и на другите се хвали:

— Работлив съм за шестима. Аз съм майсторът на млина! Без пещ хубав млин не става!

— Мълчи, Зайо! — виква Лиса. — Тъй не думай, засрами се! Че без моите ръчички ще преглъщаш сухи трички!

— А дървата кой донесе? — Кумчо Вълчо се намеси. — Но за млин не се придирия, па и род сме най-подире!

Гарван грачи на комин. Лиса носи топъл млин. На софрата го поставя, кани Вълча, кани Зая.

И залапват трима млина — срещат Новата година.

Гарван грачи на комин:

— И аз искам топъл млин! Кума Лиса му отвръща:

— Заповядай в нашта къща!

И Гарванчо долетява, наготово се гощава, па за Новата година, както му е обичаят, дига тънка дряновица, удря Вълча, Лиса, Зая — ред поредом ги изрежда, суровака и нарежда:

— Сурва, сурва година, по Вълчова гърбина, по Лисини краченца, по Заюви ушенца — да ги злото забрави, да сме живи и здрави до година, до амина — да похапнем пак от млина!

КУКУ И МЯУ

Баба Кукумявка на слънчице поспала, на месечника попрела. Хем преде, хем немирните си внучета Куку и Мяу наглежда. Те уж седят на клончето до нея, ала очите им все в гъсталака насреща.

Месечко ги гледа и се усмихва дяволито.

— Бабо, защо се смее дядо Месечко? — пита Мяу.

— Защо питаш, бе глупчо? — обажда се Куку. — Нали знаеш от приказката. Още му е сладко. Цяло гърне с мед изгълтал, когато бил малък. Хем с шепи лапал...

— Аха, сещам се — прекъсва го Мяу. — Лапал той, ала киселичко му излязло. Издебнала го майка му. Пернала го по страната. Той се хванал за лицето и — беж да го няма. Избягал в гората. Затуй и досега му е измацано лицето. Той трябва да плаче, а не да се смее!

— Защо ще плаче? Туй не си ти. От най-малко нещо замякуваш!

Мяу замълча. После изведнъж попита:

— Бабо, ами кой покачил Месечка на небето? Той нали няма крила?

Баба Кукумявка понатикна хурката в коланя на престилката си и рече:

— Като избягал Месечко в гората, скрил се в една хралупа. Страх го било да го не намери майка му. Там живяла на мойта баба баба й.

Той й се примолил и тя го отнесла през нощта иа небето. Като летели, от ръцете и лицето на Месечка се стичали капки мед. Тези капчици станали звездици. Те и сега светят на небето.

— Че на твоята баба баба й защо не останала при Месечка? — попита Куку. — Сега щяхме да й ходим на гости.

— Защото там няма мишчета и комар чета. Тя се върнала пак в хралупата. Но там било изцапано с мед. На мойта баба баба й близнала малко от меда и се превърнала на орел. Дотогава нямало орли на земята. Такай се отплатил Месечко. Казват, че и досега стояла тая

хралупа и медът никога не засъхвал в нея. Която кукумявка близне от тоя мед, става тоз час орел.

— Бабо, пусни ни да идем в гората! — рече Мяу. — Може да намерим хралупата!

— Тъй се намирало то! Само послушни кукумявчета могат да станат орли!

— Пусни ни, бабо — замоли се Куку. — И ние ще слушаме. Не ни се седи вече тука!

— Не може. Къде ще ви търся после из гората!

— Бабо, падна ми пантофката! Ще сляза да я взема.

— Ах, и мойта! Докато ги види баба Кукумявка, Куку и Мяу скочиха от дървото и се изгубиха из гората. Като вървяха какво вървяха, Мяу дръпна Кука и пошепна:

— Куко, стой!

— Какво има? — попита Куку.

— Нещо шава в трънака.

— Лисица! Да бягаме!

— Чакай! Не е лисица. Мишка! Дръж, Куко, за опашката!

Куку се хвърли. Хвана мишката за опашката. Тя го повлече из трънака. Хвърли се и Мяу на помощ.

Мяу дърпа Кука. Куку дърпа мишката опашка. Мишката ги влечи и двамата. Най-после мишката се намъква в една дупка. Но и Куку, и Мяу държат здраво опашката.

Мишката тегли навътре, те навън, тя навътре, те навън. Най-после опашката се скъсва и юнаците падат по гърба си.

Мишката изпищя, но после подаде глава из дупката и рече:

— Дайте ми опашката!

— Защо ти е скъсана опашка? — каза Мяу. — Ще си я хруснем с Кука.

— Аз ще си я залепя с мед — рече мишката. — Дайте ми я!

— С мед ли? — викна Куку. — Заведи ни при меда, ще ти дадем опашката!

Мишката ги заведе при една хралупа. Там имаше див мед. Мишката бе прогризала една дупчица, запушвайте я с восък и често ходеше да по-хапва мед, без да сърди пчелите. Тя отпуши дупчицата и медът потече.

— Ето ви меда — каза мишката. — Дайте ми сега опашката!

Тя сграби опашката, па избяга в гъсталака.

— Ближи сега, братко, да ближем! — рече Куку. — Това ще да е Месечковият мед.

— Нека види баба, че и ние можем да станем орли! — викна Мяу.

Близаха, близаха, но все кукумявчета си оставаха.

— Да се облеем цели! — каза Куку.

Те се подложиха под дупката и медът се за-стича по тях. По едно време облещиха очи.

— Мяу, приличаш на удавена мишка!

— Ти на плъх!

— Как ще се върнем?

— Ти каза да се облеем.

— Ти си глупчо!

— Сега ще видим кой е глупчо!

Мяу удари Куку и поиска да хвъркне. Но крилата му бяха залепнали. Куку го блъсна и той падна на земята. Сухи листа полепнаха по перата му. Мяу стана, пъхна се между краката на Куку и го търкулна в шумака. Така битката продължи дълго.

Най-после двете кукумявчета се спогледаха и изкрещяха от радост:

— Гледай, гледай, Куку! Ти си цял орел! Какви дълги жълти пера поникнали по тебе!

— И по тебе, Мяу! И ти си орел! Напред сега! Нека види баба!

Като попреде какво попреде, баба Кукумявка слезе от дървото и почна да вика немирните си внучета:

— Куку, Мяу! Прибирайте се! Стига играхте! Куку, Мяу!

Ала никой не се обади.

— Ах, вие играчи такива! Нека се върнете, ще ви дам да разберете!

Баба Кукумявка седна до хралупатото дърво. Тя попреде, попреде, па задряма. През туй време се зададоха Куку и Мяу. Вървяха и пееха:

„Дървесата клони дигат.

Славните орли пристигат!

Излез, бабо, посрещни ги!

С царски гостби нагости ги!“

Стресна се баба Кукумявка, изкряка и подхвърква на дървото. После се повзря и позна своите немирници. А те пеят ли, пеят! Баба Кукумявка скочи от дървото, взе хурката и ги заудря по новата премяна. Бий и вика:

— Бабините орлета, нагостени бъдете! Че пак сами ходете! Че пак баба плашете!

А Месечко гледа и се смее от небето.

СЪН

РАЗКАЗВА КУЧЕТО ДЖАФКО

Знайте ли кое е на света най-сладко? Всички ще речете: „Знаем, Джафко, знаем. Ти месце обичаш. То за теб ще бъде най-сладкото нещо!“ — Лъжете се, братя! Няма да отричам, че месце обичам. Но не зная нещо, от съня по-сладко.

Цял ден си лудувал, джафкал си, играл си. Хапнал недохапнал, сръбнал недосръбнал — сгушиш се на топло, па заспиш си сладко. И още по-сладки сънища сънуваш. Насън всичко може. Ходиш, дето искаш. Правиш си на воля, каквото желаеш. Цял ден ти се щяло нещичко да хапнеш, легнеш вечер гладен и — хоп — насън виждаш богата трапеза. И хапнеш, и сръбнеш. Никой ти не виква. Никой те не ритва...

Ето оназ вечер какъв сън сънувах:

Вървя с наша Данка. Стигаме до моста. Изведнъж усещам, че някой ме дръпва и така ми казва:

— Пардон, господине! Вие нали бяхте стихоплетът Джафко?

Аз се понавъсвам. Отвърщам сърдито:

— Не съм стихоплетът, а поетът Джафко. За какво ти трябвавам?

— Извинете, моля. Едно писмо нося. Царят ви го праща.

Аз питам учуден?

— Кой цар ми го праща?

— Царят, що владее кучешкото царство. Отварям писмото. Чета и не зная от радост къде съм.

— Драги ми поете — пише ми сам царят, — с наслада ти четох днеска стиховете. И те назначавам придворен учител. Ела тук веднага. Че на царедворци чакат синовете, за да ги направиш всичките поети!

Подавам писмото на Дана и казвам:

— На, чети, да видиш каква чест ми правят, та и ти да знаеш как да ме зачиташ. А сега прощавай! При царя отивам.

Дигам глава гордо. С пратеника тръгвам.

Пристигаме скоро в школото на царя. Там сварвам чедата на видните псета. Като ме съзряха, зашепнаха тихо: „Поета, поета!“

Сам царят ме среща. Аз му се покланям.

— Благодаря, царю, за честта голяма. За мене по-драга от таз служба няма. Но тясно е тука, о, царю честити, за мойта наука. Вьнка на открито трябва да излязат моите ученици. И волни да бъдат като горски птици. По двор и градини, в гори и долини да тичат, да скачат. С мене да играят. И аз ще ги уча що трябва да знаят. Тука ще се връщат всички изгладнели. Та ядене царско за вечер гласете!

И царят знак дава! — Да бъде, поете!

И радост голяма тогава настава. На възбог ме дигат моите ученици и скачат, и викат:

— Учителю драги, жив и здрав бъди ни! По-скоро навьнка! По-скоро води ни в царските градини!

Но един глас страшен най-силно крещеше:

— Навьнка! Навьнка!

И аз се събудих.

Готвачката Деша викаше сърдито:

— Вьнка, вьнка, вьнка! Легнал ми в леглото! Ах, Джафко проклети!

И тя ме изрита. Но аз ѝ прощavam. Че тя знае само да пържи кюфтета. Затова тѣй грубо съня ми прекъсна. Но от туй той още по-сладък ми стана. И аз ще го помня, докато живея!

ТАРАЛЕЖКО

Тръгна Тарльо да се дави. Кума Лиса го забави. Позапря го и запита:

— Къде в тази зима люта?

— Тръгнах, сестро, да се давя... Няма тъй да се оставя! Кой ме срещне, кой ме види, все се смее, все се чуди на моята грозотия! Додея ми да се крия!

— Стой, таз глупост да не правиш, посред зима да се давиш! — подхвана Кума Лиса. — Бива ли тъй? Засрами се! И в тез води мразовити! Я си събери бодлите и на топка превърни се, па по хълма търколи се! И ще видиш как в играта ще забравиш ти тъгата!

Тарльо наш послуша Лиса, па надолу търколи се. В лепкав сняг се той оваля, стана цяла топка бяла. Тъй търкаля се, въртя се, в долината пак завря се.

Там играч самин стоеше и човек от сняг лепеше. Топката щом зърна, рече: „Мойто беличко човече и глава си има вече. Тя самичка тук пристигна!“

И той топката издигна, та за глава я постави. Въглени взе и добави: „Ето нос, уста, очички... Снежко мой надмина всички! По ръст и по красота той е първи на света!“

Тъй като чу Таралежко, свеси нос, въздъхна тежко: „Пак за хубост дума става, пак се някой подиграва... Не, не бива да се бавя! Тръгвам вече да се давя!“

Той бодлите си подаде, но вик страшен се раздаде: „Оле, оле, нещо шава! Оле, мамо, оживява!“

Понадникна Таралежко, а насреща му играчът вика и назад отскача. Страшно изкривил очите, кат бодли стърчат косите... Тарльо се засмя и каза:

— Бре, тоз кресльо на мен мяза! Като моите бодли има! Пък аз — глупчо — посред зима съм изглупял да се давя! Не! За друг път ще оставя!

НА СВОБОДА

Млад неопитен свинар бе подкарал на пазар две свинчета угоени, със опашки закривени. И въжето, що на двете бе завързал о нозете, стискаше с една ръка. Крачи той и сметка прави: догодина, до ще здраве, не свинчета само две — двайсет ще да продаде, свинки едри, все отбрани. Богаташ голям ще стане!

И зарадван от сърце, виква, плясва със ръце. Без да сети, сам въжето той изпуска...

Хукват свинките, летят, волно, радостно грухтят. Облак прах след тях се вдига. Който може, да ги стига!

Спрял се Славчо на сред път: — Дий! — колата не вървят. Седнал вътре, сам ги клати.

— Ех, да има кой да прати двенки кончета крилати! — шепне дяволито той... И, о, чудо!

— Чакай! Стой! Що е туй, о, умец мой! Вместо кончета крилати ето свинките познати: както тичат волно двете със въжето на нозете, се заплитат о колата и повличат я лудешки. Тя подскача и треци. Славчо, клетият, крещи:

— Мамо, тате, оле-ох! Оле, леле, отидох! Сред поле дърво расте. Тук колата връхлетя.

И избухна тъкмо тука грозна, страшна злополука: с трясък блъсна се колата и нагоре със краката славни Славчо полетя! Ала жив и здрав остана. А пък свинките летят, волно, радостно грухтят. Облак прах след тях се вдига. Който може, да ги стига!

ЦИРК МАГАРИНИ

Петльо бие барабана, минувачите подканя:

— Влезте, вижте, господа, чудно чудо на света: всеки, който тука мине, влиза в цирка Магарини!

Магарини Магаринов, първомайстор именит, лекокрак и гласовит, върху бъчва пей и тропа: — Аха! Иха! Хайде — хоп!

Свинчовци с пискун и свирка цял ден свирят без запирка. Патарана с Таралежа ръченица тропат жежка. А певици все отбрани, тънкогласни котарани, и едно прочуто коте пеят пламенно по ноти. Заю с късата опашка впуска се в борба юнашка — девет кучета помита и за още девет пита. Дългоопашата Лиса сред игрището излиза и опашка на кравай тя превива с весел лай. Дебелан игра подкача, през опашката ѝ скача. Всеки гледа и се чуди. Ръкопляскания луди гръмват бурно след това...

Чудно чудо, господа! Цирк прославен от години! Цирк на майстор Магарини!

ДВАМА ЮНАЦИ

Портокалче сочно Самбо си намери, но една маймунка току се разпери:

— Дай ми портокала! Откога го пазя!

— Махай се оттука! Разправии мразя!

— Портокала дай ми! Самбо, разбери се!

— Аз си го откъснах. Казвам ти, махни се!

— Няма да се махна! С бой ще се разправям!

— Слушай, ще спечелиш тупаница здрава!

— Кой каквото дири, туй ще си намери! — На ти два плесника, та недей се пери!

— За два пет ще върна, хубаво да знаеш!

— За пет десет връщам — има да се каеш! Битката настана, люта и жестока. Стигнаха несетно езеро дълбоко.

Вкопчани тъй двама, цопнаха в водата. Край тъжен и страшен взела бе борбата. Но три слона жадни тоз час се явиха и с хоботи дълги борците спасиха.

За живот свестени като се видяха, двамата юнаци весело запяха.

И станаха вече приятели верни, всякога сговорни, вредом неразделни.

ЦИРК В ПУСТИНЯТА

Тара-тара-тара, тара-тара-тара-тан! — бие гръмко барабан:

— Съобщава се в пустините — равнините на животните — на ситите и гладните, на бедните и имотните, че цирк-директор Бегемот ги кани в цирка „Нов живот“.

И тръгнаха крокодилите със рожбите си милите, слоновете лекокраките, лъвовете и лъвиците, тигри с тигриците богатата и чакалите, и костенурките, и гаргите...

Купуват си билети. И цирк-директорът ги кани:

— Влезнете, моля, гостени отбрани! Благоволете и седнете! Па семки тиквени хапнете, додето започне представлението, което ще смае умовете и ще плени сърцата на възрастните и децата.

След малко пак удари барабана. Директорът във фрак напред игрището застана и рече:

— Готово! Почва вече!

Два слона се явиха, змия с хоботи уловиха. Тя като въже се проточи. Маймунче вър у нея скочи и със чадърче във ръце хоро заситни от сърце. Две спретнокраки жирафици — на балерините царици — два часа вихрено играха и както тропаха, заспаха. Яви се папагал юнак и със фламинго се боксира. А ръченица на бос крак директорът с копринен фрак затропа най-подире.

ГАРВАН ГРАЧИ
СМЕШЕН ФИЛМ ЗА ДЕЦА

АХ, ТУЙ МАГАРЕ!

Трак-трак-трак-трак!

Га-га-га-га!

Господа, започва говорящият филм „Гарван грачи“.

Трак-трак, га-га!

Това значи: черноперко кълве млин в тава, на извисен комин. Кълве и зове певица Магарини с приятелски слова:

— Ела, певице благ! Гост драг бъди ми! Навред аз славя твойто име. Мъдрец си ти и твойт глас трепти като божествена музика. Ела да си пооблажиш езика. Разкошен млин аз имам тука! Качи се! Нямай страх от правия комин и от случайна злополука! На кино всичко може. И нещо да се случи, не дай си боже, недей се плаши! Знай — киномайсторите вещи ще му намерят леснината. Не виждаш ли тавата и мене как сме на комина закрепени?

— Аха, аха! Разбирам. Ида! — отвръща Магарини и слага преден крак на бай Мулешковата къща. Подига си и задницата тежка. И хоп на покрива се качи. Крачи. Дига предни крака и по комина се катери. А Гарванчо отгоре грачи:

— Така-така! След миг при мен ще се намериш. Така-така! Нагоре! Все нагоре. Недей се спира! Браво!

А Дългоушко се катери здраво.

— Ах, стигнах най-подире!

— Добре дошел! И да не губим време! Да почнем да ядеме!

— Да, да-а-а! — реве усмихнат гостът драг. И почва да яде. Лапа, лапа, лапа. Поема дъх и лапа пак. Коремът му расте, расте. А Гарчо гледа изумен. Уста разтваря. Очи пули! Ще стори пакост това муле! И виква:

— Бай Мулешко, бай Мулешко, излез, че на другаря ми е тежко!

Излиза бай Мулешко. Гледа: балон космат. Над него две уши стърчат. Бай Мулешко грабва набързо прът и почва да подпира госта ястелив.

Подпира и мърмори:

— Ах, туй магаре, туй магаре! — кой дявол го подстори на връх
комина да се качи! А и ти, зловеснико проклети, на хубаво не грачиш!
Какво ли зло ще ни сполети! Вятърко всесилни, пази ни!

А Магарини лапа, лапа, лапа. Суровото тесто в корема му кипи,
кипи, кипи. Навън намира.

Бай Мулешко пухти отдолу и подпира. Ах, туй магаре, туй
магаре! А Гарванчо примира, дъх забира. И в миг магарето избухва —
гръм, трясък, рев! Ужасен вик! Глава, крака, опашка летят нагоре към
небето. А Гарчо и Мулешко с дълбока мъка на сърцето нареждат:

— Тежко, тежко, тежко!

Но вие не тъжете, читателю любезни! Наш Дългоушко от небето
пак ще слезне. Че има още да си пати и да се слави с лудории
чудновати.

РИБАТА ХВАЩА РИБАРЯ

Трак-трак-трак-трак!

Га-га-га-га!

Господа, продължава говорящият филм „Гарван грачи“. Оставихме Гарванча да плаче и да нарежда заедно с опечаления Мулешко: „О, тежко, тежко, тежко! Загина даровитият певец! И никога не ще ни радва вече божественият му гласец!“ Но в този миг до тях — цоп — от небето падна крак, после втори, трети, четвърти, после труп, после глава.

— Какво ли е това?

— Магарешка глава!

— Той е, той е, той!

— Ах, леле мале, Магарини мили мой.

— Ала на части пада от небето!

— Това не вреди! Ще го сглобиме! Ах, муленцето мило!

А Бай Мулешко се затири, донесе кинематографическо лепило, което всичко залепява и като живата вода и камъните дори съживява:

— На работа сега! Сглобявай, Гарване! — извика бай Мулешко.

— Аз със лепилото ще мажа, а ти слепявай о трупа крака, врат, глава!

— Така-а! Така-а! Крака, врат, глава! Гарванчо повтаря и всяка част на мястото поставя.

— Опашката остана. Но де я нея?

— Де я? — се лута майсторът и дири. Тук опашка, там опашка — няма. Тогава Гарванчо въже дебело взема, разчепква го на края ч добавя:

— Кой казва, че не зная и мулешки опашки аз да правя!

През това време Магарини оживява и от все гърло заревава:

— Да сте жи-виини-и, при-я-те-ли ми-ли-и, дето до-бре-е сте ме за-ле-пи-ли-и!

И ритна той от радост, опашката повлече, а Гарванчо му рече:

— Така-а, така-а! Зная, зная: на опашката на края ще вържем въдици и двама риба ще ловим. Да вървим!

И ето, те стигнаха, морето. Магарини спусна дългата опашка със въдици в водата, а Гарванчо заклати одобрително главата.

Но скоро Магарини сети, че нещо опашката опъна. Нозете той напъна. Но сила по-голяма го дръпна към водата. Додето Гарванчо изграка, Магарето ревеше на великанска риба във устата. Тя му погълна трупа до главата. Но Магарини зарита със краката, проби на рибата корема. И към брега се той подема като с подводница крилата. Опашката му плува из водата и други риби с въдиците хваща.

А Гарванчо молитва към брега изпраца: „О, кой ще ни помогне!“

— О, бай, Мулешко, помогни ни! Най-после Магарини изскочи на брега с нечуван лов!

Закрачи той честит с една голяма риба като кит и много още други дребни, на бай Мулешко за гозбица потребни. И сбра се мало и голямо да гледа това чудно чудо. А Гарванчо, зарадван лудо, положи венец от лаври на рибаря и изграка:

— Га-га-га-га! Слава и чест на Магарини! По сила и лъва ще надмине!

КОЛКО ЧИНИ МАГАРИНИ

Трак-трак-трак-трак! Га-га-га-га!

— Господа, пак продължава говорящият филм „Гарван грачи“.

Магариини крачи и с лъвска сила влачи риба тежка. Над него Гарванчо захвърка и заграчи:

— Напред към бай Мулешко!

А бай Мулешко се задава, гледа и се чуди: каква е тая риба с магарешки крака? Мале мила! Как може? Рибешка уста, а от нея се подава магарешка глава!

В туй време, додето бай Мулешко се съвземе, Магарини гръмко заревава:

— Ехей! Здравей! Това се вика лов! Ела при мене, бай Мулешко! Съвети дай ми ти сърдечни, какво да сторим с тоя лов! Да свърша всичко съм готов.

— Ах, ти ли си, бре Магарини? Че как тъй стана, мамин сине! Това чудовище как хвана! Елате с Гарча двама тука! От тая по-голяма слука — кажи му здраве! Сега ме чуйте що ще правим! Ще яхна тая риба аз и този час ще идем на пазара. Ще я продам без мъка на рибаря. А скрит в нея, Магарини ще чака сгоден случай, за да покаже колко чини. Сега напред!

— Да, да-а! Добър съвет! — изкрюка Гарчо.

— Приет, приет! — добави Магарини. — Да вървиме!

На рибата бай Мулешко се покачи. Пред него Гарванчо заграчи.

Каквото бай Мулешко рече, така стана. Намериха рибаря. И рибата цена висока хвана.

Дори и бай Мулешко като помощник-продавач остана. Възпретна той ръкави, па завика:

— Тука, тука! Пресна, едра! Без забава реже, дава! Който купи, ще повтори!

Леля Дана Дебелана с чича Лича вече тичат. Тя отдалече говори:

— Де бре, чичо, какво чудо! Риба като нас дебела! Ще си купим, ще похапнем, та каквото ще да става!

— Реже, дава, реже, дава! Чичо Личо се провикна:

— Хайде де! Сечи, рибарю! Ей оттука! Тъй наслука! Премери я. Колко дойде, честно плащам!

Леля Дана Дебелана се поклаща и добавя:

— Ех, каква яхния, леле, от таз риба ще направя!

Бай Мулешко дигна ножа. Ала така се увлече, че забрави Магарини. С мъжка сила той замахна. Рибешкия гръб разсече и засегна Магарини...

В миг той ревна, рипна, охна, като граната изскочи, литна горе, падна доле, върху пода се стовари. Той отхвъркна, купувачите издигна. Те летят, от страх примират.

— Майчице, какво магаре!

Но когато се съвземат, те разбират, че ги влачи хала съща и със сила всемогъща реве, та земята търси:

— Бай Мулешко, бай Мулешко! Жежко, жежко, жежко, жежко. Никак не беше човешко, дето гърба ми посече! И така ме натовари! Ала и яма що да сторя! Нали пусто съм магаре!

ТРАМВАЙ МАГАРИНИ

Трак-трак-трак-трак! Га-га-га-га!

— Господа, и сега продължава говорящият; филм „Гарван грачи“.

Раненият Магарини лудо тича и носи на гърба си леля Дана Дебелана и чича Лича.

А бай Мулешко завика подир него:

— Запри се, Магаринчо! Прости ме, братко мили!

А Гарванчо добави:

— Запри се! И прости на бай Мулешка. Той, без да иска, с ножа по гърбеца те засегна. Стана грешка. Прости го ти сега! Га-га! При нас ела!

Но кой ти чува? Магарини гърлицето надува и с тежкия товар все тича, тича... Най-после, кой знае как, между два княжевски трамвая се намери. Единият отива, а другият се връща. И Магарини със сила всемогъща отхвърли връх колата и леля Дана, и чича Лича, па плю си на краката и почна по релсите да тича. И както размахваше опашка, с железните въдици на края опашката о жиците се хваща. По нея тръгва ток. И Магарини полетява с по-голяма скорост от трамвая.

— Зър-зър-зър! — лети към Княжево и никъде не спира. Ала дружина скиорска го съзира и вик надава:

— О, Магарини, ти ли си? Спри, спри, спри! И в Княжево ни отнеси! Там шанцата ще осве-тима и със скокове юнашки ще придобием славно име!

— Стой! — извика Магарини, — Качете се, та да вървиме!

Но в тоя миг се чу и бай Мулешковият вик:

— Магарине, Магарине-е! Почакай малко! И нас със Гарча покачи ни!

— Га, га-а! И ний пристигаме сега! Почакай, почакай малко, Магарине! И рибата довлече бай Мулешко. Почакай! Ще окачим и нея. И тя с Мулешка ще се влачи!

А бай Мулешко с мъка крачи и рибата довлича. Дружината на трамвай „Магарини“ се покачи.

А за трамвая бай Мулешко рибата окачи и седна върху нея.

Готово!

Зър-зър-зър!... — лети към Княжево е товара Магарини. Такъв трамвай кой може да надмине?

Дори и Гарванчо редом с тях едвам летеше. А скиорската дружина размахваше ръце и от все сърце крещеше:

— Ура! Напред! Напред към планините! Г отлични скокове навред сме ние винаги прочути!

А Магаринчо слуша, не се стърпява, навирва си ушите и от все гърло заревава:

— Аха, аха-а! Не се хвалете! За после дръжте си хвалбите! И нека всеки знае, че бае Магарини със ски света ще смае и първенците ще надмине!

А скиорската дружина главата му притиска и се киска:

— И ти не се хвали, о, Магарини! Ще видим горе колко чиниш! А сега спри да слезем! И ако искаш, с нас ела, да видим как те бива!

— Сега, сега! Слезнете и вървете! Като вас виждал съм такива. Тоз час за ски отивам. И ида, ида!...

— Добре, добре!

И тръгна славната дружина. А Магарини към Княжево замина с бай Мулешко.

ПЪРВЕНЕЦ

Трак-трак-трак-трак. Га-га-га-га.

— Господа, Магарини към селото крачи, да дири ски, та и той като спортист да се прослави.

Бай Мулешко се поотби в една кръчма край селото да си похапне и посръбне.

А скиорската дружина към планината се отпрати и шанцата задмина. И почна да се качвай се спуща. Но изведнъж зачу се рев до бога. И вдигна се тревога.

— Кой реве?

— За помощ кой зове?

— Напред, момчета! От гибел да го отървеме, А през туй време Магарини, потънал във снега, реве със всички сили:

— Хора, бре-е! Де сте, бе-е! Тук сега-а във снега-а, ще умра-а!

Към тоз ужасен вик се спуснаха за миг сърцатите скиори. И над снега отгоре измъкнаха потъналия скиор. Наблизо имаше стобор.

И някой се провикна:

— Дъските откъртете! По-скоро тук ги донесете! На подкованите нозе на Магарини за ски ги прикрепете!

Додето Магарини се усети, дъските бяха вече на нозете. На всяка нога по една.

— Сега напред! Нагоре по тая върла стръмнина! — Това е лесно за скиори, но що да чини Магарини? Опитва тъй, опитва инак — не може крачка да възлезе. Задъха се, език изплези и на молба удари:

— Не мога-а! Не мога-а! Помогнете ми, другари!

И скиорската дружина започва да го тика. Но доста време мина, а той не мръдва. Тогава най-малкият скиор извиква:

— Задните крака напред му обърнете и за опашката теглете!

— Така, отлично! Браво!

— Теглете все нагоре и дръжете здраво!

Дано не се случи някой да изпусне, Магарини с такава сила надолу ще се спусне, та ще повлече и нас, и всички, що на пътя му се

мернат!

За здравата опашка го дърпа дружината юнашка и с дружна сила прекомерна чак горе го извлича.

Тогавя мъдри Магарини разбра, що трябва тук да чини. Погледна отвисоко, посочи шанцата там долу и затръби на вси страни с гръмовен глас:

— Настана вече моят час! Да види целий свят какво аз мога!

Най-главният скиор приятелски му рече:

— Послушай, приятелю стари, о, човече, пардон, о, магаре! Такъв опасен спорт недей подхваща!

Но Магарини главата си поклаща:

— Аз слушам, приятелю стари, о, магаре, пардон, о, човече, но тука няма да послушам вече. Прослава диря аз, прослава! Разберете! Не ми пречете!... Едно, две...

И Магарини полетя. Като хала надолу се понесе. От шанцата отлитна и хвъркна като самолет...

Когато кацна, беше вече най-великият скиор по цялата земя.

И забръмчаха телеграфи, радиоапарати:

— Хвала и чест на Магарини! Той всички първенци по дяволите прати!

ВЕЛИК ПЕВЕЦ

Трак-трак-трак-трак!

Тонфилмът продължава. Ще видим как прославеният Магарини от много слава си изпати.

От завист скиорите познати оставиха Магарини, потънал от чувовния скок в снега дълбок. Напразно той ревеше:

— Господа! Не ме оставяйте самин! Върнете се, върнете! Не е ли срам за вас — прославеният Магарини да загине! Елате ме спасете! Освободете ми нозете!

Но никой го не чу и той остана сам-самичък. Прекара тежка нощ. На сутринта, когато слънце запрепича, той пак започна да реве:

— Докога аз ще се мъча тук в снега-а! И болки сещам по гърба. Навярно от скачането придобити рани. А слънцето препича. Какво сега ще стане?...

В туй време мина бояджия. Боя държеше във кутия. И спря го Магарини.

— Ах, помогни ми, господине!

— Но как?

— Освободи ми поне една крак и раните със нещо намажи ми, че болката ме дразни.

— Добре, добре!

Измъкна му краката и раните нацапа със боята. И първенецът Магарини се превърна на животина чудновата.

И с мъки тежки и болежки от планината той се смъкна. Вървя, вървя, пристигна в София. До Зоологическата градина се домъкна. Побутна с крак вратата и при животните се вмъкна.

— Къде, Жирафомагарине? — запита го чистачът.

— Ох, остави ме да почина тука, господине! Едвам-едвам се влача.

— Заповядай, заповядай! Нали за редки жи-вотини като тебе са тез градини.

И Магарини край слона мина гордо-гордо. А той го гледа, очи пули. — Бре, какво е туй жирафомуле! Маймуната го спря и рече:

— Добре дошел! Аз чакам те отдавна вече. По радиото чух как се разнася твоето име из нашенско и вредом по чужбина! Ще бъдеш гордостта на нашата градина! Сега тук нещо да поуредиме, та нашия народ да поразвеселиме!

— Концерт! — отсече Магарини. — Пред лъва искам аз да се прочуя!

— Отлично — извика хитрата маймунка. — Концерта ще разглася аз Лично със звънец и със обяви, от мене по-големи.

И без да губи време, тя съобщи на всички животни, че Магарини-Жерафини ще пее арии из „Фауст“, „Риголето“ и „Аида“. И лъвът първи викна:

— Ида, ида!

След него ред по ред дойдоха всички животни. Започна Магарини. Отпусна своето гърлище. Но лъвът изрева:

— Я го вижте! Та няма песен е това! Да се накаже за измама!

Но Магарини прихна.

— Не слушам аз критик несвестен! Аз пея моя песен и с нея се гордея!

Но лъвът скочи.

— Сега ще видиш, майчин сине! Насмалко щеше да загине Магарини. Добре, че чу го бай Мулешко, който в София се беше върнал, и го избави от положението тежко. И тръгнаха към бай Мулешковата къща. Тогава Гарванчо ги зърна, че се връщат. При тях дойде и радостно заграка:

— Га-га! Приятна вест ви нося аз сега. Всичко, всичко, което тези дни задружно преживяхме на филм е вече снето. И в книга е разказано чудесно. На трима ни поставени са ликовете. Ако не вярвате, идете и книжката „Гарван грачи“ си купете. Разгледайте я и я прочетете! Га-га-га! Честити сме сега! Цял свят за нас говори! И най-добре ще сторим, то се знай, да сложим тъкмо тука, и ри най-върховната сполука — КРАЙ.

НОВАТА ШАПКА НА ДАБКА

Имал Дабко шапчица. Майка му я оплела. Целичката червена. Със пискюлченце отгоре.

— Като тая шапчица няма друга на света! Мама ми я оплела!

Тъй си Дабко повтарял и се радвал от сърце.

И ето го един ден кривнал шапка на глава. Мушнал ръце в джобове. Тръгнал да се разходи.

Насреща му Чудомир, съседското момченце. Дяла клечка с ножченце.

— Спри се, Дабко, почакай! Дай ми твойта шапчица, вземи това ножченце! Ножчето е чудесно!

— Не си давам шапката!

— С това ножче, момченце, девет шапки ще взема!

— Може и сто да вземеш, но моята не давам! Мама ми я оплела!

Тръгнал Дабко нататък. Насреща му циганин. Разиграва маймунка.

— Хей, момченце, почакай! Дай ми твоята шапчица, вземи тая маймунка!

— Не си давам шапката!

— Простичко си, момченце! За таз жива маймунка трийсет шапки ще взема.

— Може триста да вземеш, но моята не давам. Мама ми я оплела!

Вървял Дабко, що вървял, настигнал го рибарин. Държи рибка в ръка. Спрял той Дабка и рекъл:

— Приятелчо, почакай! Дай ми твоята шапчица, вземи рибки за нея. Рибката е чудесна! Със позлатени перчици! Бях я хванал за царя!

— Не си давам шапката!

— Тъй ли, глупчо глупави? За таз рибка избрана пет жълтици ще взема! Хем направо от царя.

— Може двеста да вземеш. Носи му я на царя. Шапката си не давам Мама ми я оплела.

Тръгнал Дабко нататък. Спрял пред царски палати. До портите — пазач.

— Пуснете ме, чичовци! Царя искам да видя!

— Я върви си по пътя! Царят за тебе размита!

— Оттук няма да мръдна. Разберете човешки! Царя искам да видя!

— — Бре момченце мъничко, не си търси бедата! Замини си по пътя!

— Няма да си замина! Царя искам да видя!

— Пуснете го, пазачи! — викнал някой отвътре.

Дабко трепнал. Погледнал. В двора малка царкиня. Давала му знак с ръка. Викала го при нея.

— Ела тука, момченце! Ще отидем при царя.

— Да си живо, царкинче! Нали не е лош царят, като тия пазачи. Само ще го погледна и пак ще си отида. Не съм още цар виждал.

— Сега вече ще видиш. Ама слушай, момченце! На ти това пръстенче с драгоценни камъни, дай ми твойта шапчица с червената висулка! Много ми се харесва.

— Не си давам шапката!

— Огърлица ще ти дам. Отстъпи ми шапката!

— Не, не може, царкинче. Шапката си не давам. Мама ми я оплела. Майка имаш. Разбираш. Няма да се разсърдиш. Заведи ме при царя!

— Добре, добре, момченце. Ела сега със мене! Хванала го за ръка. Завела го при царя.

— Татко, това момченце иска тебе да види. Царят седял на трона със корона на глава.

Короната греела с драгоценни камъни.

— Добре дошло, момченце! — рекъл царят на Дабка. — Казвай сега що искаш!

— Нищо, царю честити. Искам да те погледам.

— Погледай ме, щом искаш. Аз пък много харесвам червената шапчица. Дай я на мен, момченце! Златна ще ти направя.

— Не си давам шапката!

А царят се усмихнал, короната отложил.

— Вземи тая корона, дай ми твойта шапчица!

— Шапката си не давам! Мама ми я оплела!

— Живо да си, момченце! — рекъл царят на Дабка. — Честита е майка ти, че така я обичаш!

И царят го целунал. Напълнил му шапката със жълти жълтици.

ПЕТЛЮ И ВРАБЧО

Петлю си кълвеше житце. Дойде Врабчо, примоли се:

— Дай ми, Петлю, да си кълвна. До ще време, ще си върна.

— С какво, Врабчо, ще си върнеш, като нищичко си нямаш!

— Ти не думай така, Петлю. Какво имам, какво нямам, аз самичък си го зная. Но и с нямането, братко, все ще ти помогна някак.

— Щом е тъй, хапни си малко — рече Петлю. Кълвна Врабчо, па подхвъркна на стобора и си весело зацърка.

Една сутрин рано-рано се промъкна Кума Лиса, влезе в Петлювите двори. Носи дълга броеница, па се кръсти и привежда, хапва трева и нарежда:

— Ах, постничко, ах, сладичко! Откак на манастир ходих, не искам месо да кусна. Ям си гъби и тревица.

Петлю гледа и се чуди:

— Какво думаш, Кума Лисо! Ти с тревица ли се храниш? И се кръстиш, и се кланяш. За светица ли се готвиш?

— Позна, Петлю. За светица. Ала голям грях си имам. Той ми тегне на душата. Знаеш, братко, не е скрито. Аз обичах да похапвам и ярчици, и петленца. За тоз грях се сега кая. И дойдох да ми простите.

— От всинца ни да си простена! — отговори й петелът. — Ние лошото не помним.

А лисицата се кланя и се кръсти, и нарежда:

— Благодаря, братко Петлю! Твоето сърце е златно. Ти роден си за светия. Грях е да останеш тука. Хайде с мене в манастира. Днес затам пак заминавам. Ще станеш и ти светия.

Ала двоуми се Петлю. Той и вярва, и не вярва на Лисините думи. А Лисана го придумва:

— Какво още мислиш, Петлю? Хайде с мене! Слез и тръгвай! Там е хубаво, повярай. Аз съм, братко, предоволна. Затуй втори път отивам. За ядене недей мисли. Ще ни нагостят богато с манастирско едро жито.

Помами се герест Петльо. Слезе при Кума Лисана. А тя миловидно рече:

— Слушай, Петльо! Не ще е зле и кокошките да дойдат. Ще станат и те светици. За ядене да не мислят. Има и за тях пшеница.

— Да си жива, Кума Лисо, че се сецаш за рода ни! Хайде, слизайте, сестрици!

Но кокошките страхливи си стоеха на дървото. А най-старата му рече:

— А бре Петльо, какво правиш! Ти без ум ли си останал, та на Кума Лиса вярваш!

Стресва се Кума Лиса, че без Петля ще остане. Грабва го и хуква с него. Тича Лиса и си мисли: днес петленце ще си хапна!

Но изведнъж някой викна:

— Спри се, спри се, Кума Лисо!

Кума Лиса се обърна. Вrabчо хвъркаше към нея.

— Казвай, Вrabчо, какво има!

— Почакай, Кума Лисано! Всички кокошки пристигат! Размислиха и решиха в манастира с теб да дойдат. Поръчаха да ги чакаш.

Спря се насред път Лисана. А Вrabчо назад се върна. Шарка бързокрак намери, на ухото му изцърка:

— Тръгвай, побратиме верен! Скоро в Лисината къща! Петля трябва да избавим! Иначе отиде, братко, певецът ни сладкогласен! Ще го схруска Кума Лиса!

Щом туй рече, хвъркна Вrabчо. Припна Шарко подир него. Превариха Кума Лиса. В къщичката ѝ се скриха.

Дълго чакала Лисана, па си тръгнала към къщи. Раздумвала се самичка: „Излъга ме дрипав Вrabчо. Но и петлето ми стига за гощавка тая вечер. Хубав манастир ще види на лисицата в устата!“

Кума Лиса в къщи влиза. Вrabчо с поклон я посреща.

— Добре дошла, Кума Лисо!

— И ти добре дошъл, лъжльо! — виква Лиса ядовито. — След месцето на петлето ти добавка ще ми бъдеш!

— Бива, бива, Кума Лисо. Но аз и другар си вода. Той ще ти преседне малко.

Рипна Шарко, дръпна Лиса. И изпусна тя петлето, па с разкъсано кожухче хукна, скри се из гората.

Петлю дъх пое и рече:

— Живи да сте ми, другари! Добрината ви голяма нивга няма да забравя. Нов живот сега живея. Пред двама ви клетва давам:

— Няма вече да глупея!

НЯМА ДА СЕ СЪРДИШ НАРОДНА ПРИКАЗКА

Тръгнал беден Димо работа да дири. Господар намерил и свидлив, и хитър. Господарят рекъл:

— У мен ще слугуваш до другата пролет, додето закука първа кукувица. Тогаз ще получиш петдесет жълтици. Но едно да помниш: където отидеш, каквото да правиш, каквото да чуеш, няма да се сърдиш! Ако се разсърдиш, няма да получиш ни една жълтица и ще ми слугуваш две цели години даром, без заплата.

Съгласил се Димо.

На сутринта рано господарят рекъл:

— Сега ще отидеш да косиш в полето. И щом притъмнее, ще си дойдеш тука.

До вечерта късно косил сено Димо и се върнал в къщи. Викнал господарят:

— Ти защо се връщаш?

— Слънцето залезе и притъмня вече — отговорил Димо.

— Слънцето залезе, но месецът свети. Не е притъмняло.

— Ами как тъй може! Цяла нощ коситба! Това твое чудо никъде го няма!

— А ти сърдиш ли се?

— Никак не се сърдя, а само се чудя!

И върнал се Димо. Цяла нощ в полето косил, не преставал. На сутринта рано грохнал от умора и викнал сърдито:

— Ах, ти, душевадко! Все ще се намери кой да ти го върне! Пък взел да ме пита дали съм се сърдел! Леле, мила мале, както ми е сега кипнало в душата, да ми е напреде, чудо ще направя!

А пък господарят, скрит във храсталака, това само чакал. Изскочил пред Дима и рекъл зарадван:

— Здравичко те хванах. Щом така се сърдиш, ще работиш даром и двете години.

И работил Димо даром две години. Върнал се във къщи гол като тояга. Попитал го брат му:

— Защо така, бате, сиромаш се връщаш?

Разказал му Димо всичко, що изпатил.

— Ех, ний да сме здрави! — отговорил брат му. — А на господаря аз ще му отвърна, както му се следва.

Момъкът се вдигнал, та при господаря. А той го попитал:

— Какво искаш, момко?

— Ратай да ти стана.

— Добре. Ще ми станеш. Ще служиш у мене до другата пролет, докато закука първа кукувица. Но едно ще помниш. Няма да се сърдиш. Ако се разсърдиш, ще броиш на мене петдесет жълтици. Ако пък се случи аз да се разсърдя, ще броя на тебе петдесет жълтици.

Момъкът отвърнал:

— Петдесет жълтици малко ми се виждат. Нека сто да бъдат.

— Съгласен съм, момко.

На другата сутрин слънцето изгряло. Момъкът не става. Лежи си в леглото. Дошел господарят:

— Ставай, глупчо, ставай! Виж, слънцето грее!

— Слънцето ли? Тъй, а? Ами как то смее без мене да грее!

— Я не се втелявай, а по-скоро ставай!

— Аха, ти се сърдиш?

— Не се сърдя, ала работа те чака.

— Нека тя ме чака, аз да я не чакам.

— Ти както се мъдриш, и обед ще дойде.

— Нищо, ще похапна, па тогаз ще тръгна.

— Гледай друго нещо да не си похапнеш!

— Ти, мой господарю, като че се сърдиш?

— Не се сърдя, глупчо, но скоро ще мръкне.

— Нищо, господарю! После пак ще съмне. Ами сега слушай какво ще ти кажа! Това легло тука много ми е твърдо! В плевнята ще ида да легна на меко.

Кипнал господарят, но нищо не казал. Момъкът се дигнал, та в плевнята легнал. Вечерта по тъмно влязъл господарят.

— Грехота и срамота! — извикал сърдито. — Другите ратаи вече се прибраха. Ти не си излизал.

— Както ми изглежда, драги господарю, ти си се разсърдил...

— Не съм се разсърдил — рекъл господарят. — Искам да ти кажа, че е време вече отгук да излезеш, да се върнеш в къщи.

— Е, то друго нещо — отвърнал ратаят. — Да вървим тогава!

Все така слугувал новият работник. Господарят пъшкал, от яд си примирал, но не се издавал.

Веднъж посред зима покачил жена си на ниската круша, поприкрил я с шума, па викнал ратая. Щом тоя излязъл, жената подвзела:

— Ку-ку, ку-ку, ку-ку!

— Чуваш ли, ратайо! — рекъл господарят. — Кукувица кука. Дойде време вече да се разделиме.

Втурнал се ратаят. Влязъл бързо в къщи. Върнал се със пушка, дигнал я и рекъл:

— На лошо кукува тая кукувица посред бяла зима! Ей сега ще млъкне!

И той се прицелил. Господарят скочил, дръпнал му ръката и викнал сърдито:

— Не виждаш ли, глупчо, човек ще убиеш! Махай се оттука!

— Абе господарю, като че се сърдиш?

— Не само се сърдя, ами се вбесявам! На̀ ти сто жълтици, па да те не виждам!

Като взел парите, работникът рекъл:

— Сбогом, господарю! За тия жълтици моят брат слугува цели две години!

БАБА И ВНУЧЕ

Има си баба внученце. Мъничко, ала хитричко. Ядат му се ябълки. Но кошницата високо.

— Бабо, била ли си мъничка?

— Била съм, бабиното. Който не е бил мъничек, не може да остарее.

— По-добре да не си била малка, че да не остаряваш.

— Ех, де да съм знаела, бабиното.

— Бабо, когато си била малка, играла ли си с топка?

— Играла съм.

— Бабко, земи една ябълка от кошницата! Хвърли я като топка да си спомниш младите години. Аз ще се мъча да я хвана. Ако не я уловя, ще се натърти. Не бива да се слага в кошницата. Може да изгние. Ще повреди и другите ябълки. Ще я умия и ще я излапам.

— Ами ако я хванеш? — пита баба му.

— Ако я хвана, направо ще я изям, да стана голям, та ябълки да си вземам сам.

УМНИ ЗАЙЦИ

Белко под дърво седеше. Със верижка вързан беше. Вестник „Свобода“ четеше. И размисляше си той:

— Чудно нещо, леле мале — верно служба, верно пазя, притеснителите мразя, а сам свобода не зная. Докога това ще трае?

Ала тъкмо в тоя миг Белко чу напевен вик:

— Ний сме зайци, голи, гладни. Не сме яли вече два дни, ала волно си живеем — цял ден скачаме и пеем! А сега при Белка идем, как е вързан да го видим, да разгледаме торбата, що му виси на главата. И да хапнем сладка ряпа, а той нека вестник зяпа!

Но ядосан, Белко скочи, остри зъби им посочи:

— Чакайте да ви науча, що се казва сила куча! Заек жив не ще остане!

И той рипва да го хване, ала зайовците знаят Белка как да подиграят — около дървото тичат, Белка майсторски привличат. Той от ярост се забравя — веригата си скъсява, па пристегна се докрая и безпомощно залая.

А пък зайците тогаз спряха се и този час Дългоушко се изправи и със предни лапи здрави Късоопашатко дигна, а той ряпата достигна.

И доволни, и честити, те си плюха на петите, па избягаха в гората. И спокойно край реката нагостиха се със ряпа.

Белко подир тях позяпа, па въздъхна и отсече: — Дръж ги ти сега, човече! Ти отне ми свободата, ти гони ги из гората!

МАЛКИЯТ БОРЕЦ

Дето седне, дето стане, все се хвали юнак Гане:

— Кой борец е като мене? Само късо упражнение — и Дан Колов надминавам! Истински Самсон аз ставам!

Среща Герча и му вика:

— Герчо, скоро ела тука, ребърцата ти да спукам! Като лека перушина ще изхвъркнеш във от ринга!

Ала кой знай как тъй стана, та изхвъркна юнак Гана. После с Меча се захвана:

— Слушай, Мечо чернолики, да не мислиш, че си Сики, абисинецът прославен. Ти противник си забавен — с малък пръст ще те съборя.

Но кой знае как тъй стана, че събориха пак Гана.

После с Козля пък се хвана:

— И ти, Козльо, ми се периш! Кръстника си ще намериш! Зъбките ще ти разклатя! В дън земя ще те изпратя!

Тоз миг Герчо мълчешката на бореца във краката хвърли мишка кадифяна от играчките на Дана.

И, о, чудо, мале мила!

Славният Самсон отскочи, девет хълма в мир прескочи, па избяга чак във Рила!

ВСЯКО ЗЛО ЗА ДОБРО

Срещнали се двама приятели и разговорим: се.

— Как си, побратиме?

— Добре съм. Поспечелих парици. Купих си прасенце.

— Добре си направил.

— Не е твърде добре. Прасето излезе проклето. Не се свърта в къщи. Ходи из нивята, рови из градините.

— Виж, това е лошо.

— Абе, лошо, лошо, ама всяко зло за добро. Прасето ми изрови цяло гърне жълтици.

— Е, от туй по-хубаво — здраве!

— Не е твърде хубаво. Със жълтиците купих овце. Дойде болест, изтръшка ги до една.

— Ех, това е много лошо!

— То се знае, лошо е. Но случи се, че поскъпнаха кожата. Продадох ги. Взех повече пари, отколкото струваха овцете.

— Добре си случил.

— Не е твърде добре. С парите купих къща. Изгоря.

— Това е вече най-лошо.

— Ех, всяко зло за добро! Заедно със къщата изгоряха ми и цървулите, та сега ходя бос. Хем ми е леко, хем и ти няма да ме питаш защо ми са скъсани цървулите.

— Ама скъсани ли бяха? Виж, това е лошо.

— Всяко зло за добро. Ти ще ми върнеш парите, дето бях ти ги заел, и аз ще си купя нови цървули. Старите зарад теб ги скъсах, додето те срещна, да си поискам парите.

— Всичко добре се случи. Но едно лошо, че сега нямам пари да ти върна заема.

— Всяко зло за добро, приятелю. Ако беше ми върнал днес парите, утре пак щях да се излъжа да ти дам на заем. И тогава девет чифта цървули щях да скъсам, докато те намеря. И кой знае дали

щяхме да си останем приятели. А сега се обичаме и аз вярвам, че не ще оставиш приятеля си да ходи бос и гладен.

ЗА ШАРЕНА ПРЕМЯНА

Път поело петленце. Насреща му момченце.

— Добра среща, петленце!

— Живо да си, момченце!

— Къде, петле, отиваш?

— За шарена премяна. Не ми никак харесва цяло бяло да ходя. Не знаеш ли, момченце, къде мога да найда шареничка премяна?

— Зная, бяло петленце. Разбрах снощи от баба. Приказка ми разказа за Слънчова майчица. Който стигне до нея, ум и разум добива. Каквото си пожелаеш, винаги го постига.

— Кой път води, момченце, към Слънчова майчица?

— Ще вървиш все нататък, дете Слънчо изгрява.

— Живо да си, момченце!

— На добър час, петленце.

И тръгнало петлето. Дълго време вървяло. На дъбово клонченце преплувало морето. Най-подире стигнало до Слънчови дворове. Гледа — порти високи.

Чук-чук-чук! Чук!

— Кой чука? — пита майка Слънчова.

— Петлето.

— Какво искаш?

— Нова пъстра премяна.

— Нали имаш беличка? Защо не си доволно?

— Вижда ми се простичка. Искане ми се шарена.

— И бялата, петленце, не е никак простичка. Но щом искаш шарена, и за нея премина поля, гори, морета, от мен ще я получиш. Още днеска ще имаш перушина шарена — червеничка, синичка, зеленичка, жълтичка. Слънчо ще те надари с ум и разум, и сила, та с враг хищен да можеш лесно да се разправяш.

Подало се слънцето. Попитало майка си:

— Това петле що дири?

— Искане пъстра премяна.

Засмяло се слънцето. Попитало петлето:

— Защо не си харесваш беличката премяна?

— Вижда ми се простичка.

— Няма така да мислиш, мое бяло петленце, кога станеш умничко. Щом толкова желаеш и си дошло при мене, нека да ти израсне нова пъстра премяна — червена и синичка, зелена и жълтичка. Като мене ще грееш! Ала ще ти оставя едно перо беличко на дясното краченце. Та ако ти дожалей за бялата премяна, клъвни леко перцето и пак бяло ще станеш.

Навело се слънцето. Помилвало петлето. Тоз миг то се видяло в нова пъстра премяна. Подскокнало, запяло:

— Кукуругу-у! Вижте как ме дарува Слънчо драг. Весело ще си живея. Всяка сутрин ще му пея!

Тръгнало си петлето. На дъбово клонченце преплувало морето. Вървяло що вървяло — приближило гората. Перата му шарени отдалече греели.

Ястреб хвъркал в небето. Щом съгледал петлето, спуснал се и връхлетял, сграбил го и отлетял.

Закрякало петлето:

— Чуй ме, чуй ме, ястребе! Преди да ме погубиш, опитай ми силата. От Слънча я получих. Ако ти се хареса, ще те вода при него. По-юначен ще станеш... Ще надминеш орела.

— Каква сила бре, Петльо? На ярка ли приказваш?

— Не приказвам. Опитай! Хайде да се преборим!

Съгласил се ястребът и си пуснал петлето.

То назад се отдръпва. Наежва се. Подскача, па ястреба юнашки клъвва право в окото.

Писнал страшно ястребът. Завъртял се от болка. През туй време петлето избягало в нивята. Съзряла го Лисана. Сграбчила го и рекла:

— Ох, на така петлето! И какво си шаренко! Отдалеч те съгледах. Сега ще те излапам. Ала искам да видя дали си ми глупаво като всички петлета. Слушай сега, петленце, какво ще те попитам! Ако ти си Лисана и си хванеш петленце, какво ще го направиш?

— Аз ли? — рекло петлето. — Ще застана смирено с предна лапа на сърце. Ще погледна нагоре и ще кажа радостно: „Благодаря, Слънчице, че ни пращаш светлинна, та отдалеч съгледах шареното петленце!“. После ще го излапам.

— Умничко си, петленце — засмяла се Лисана. — И аз така ще сторя, преди да те изхрускам.

Хитроумна Лисана оставила петлето. Застанала смирено. С предна лапа на сърце погледнала нагоре и викнала доволна:

— Благодаря, Слънчице, че ни пращаш светлина, та отдалеч съгледах това пъстро петленце!

Но петлето туй чака. Фър-р-р, фър — горе в клонака на близката топола. Плясва криле, запява:

— Кукуругу-у! Лисана излъгана остана!

Поглежда го Кумата. Няма какво да стори, па скрива се в гората.

Размислило петлето:

— И сега се отървах. Ум ми даде слънцето. С тая пъстра премяна добро няма да патя.

Сетило се петлето що му рекло слънцето. Погледнало крачето, на крачето — перцето сам-само се белее. Клъвнало го петлето и станало беличко. Па плеснало с крилете и запяло весело:

— Печи, печи, слънчице! Зрей ми, зрей ми, зрънчице! Да ми станеш златничко, та да клъвна сладичко! Да си пея раничко — пораничко да стане ранобуден стопанин.

Върнало се петлето. В ширни двори запяло. Слушали го радостно работливи стопани.

ШАРКО, ДЕКО И ДАНА

Що мъка изтегли Шарко от Деко и Дана! Ту го щипнат за носа, ту с вода го полейт, ту в количка го впрегнат.

Търпя, търпя Шарко, не можа да изтрае. Избяга в кучешката страна.

В тая чудна страна само кучета живеят. Дори една котка няма. Кучета ходят с чадъри. Кучета четат вестници. Кучета продават месо в месарница. Кучета купуват гевреци. По улици, магазини, из дворища и къщя — навсякъде се чува само: ау, ау, ау!...

Сред кучешката страна се издига златна колиба. В колибата живее най-едротото, най-силното и най-умното куче. Всички кучета са го избрали за свой мъдър и справедлив главатар. На шията му блести гердан от скъпоценни камъни.

Отиде Шарко при кучешкия главатар, поклони се и рече:

— Много ме мъчат Деко и Дана.

— Как те мъчат?

— В кола ме впрягат. Шията ми с верига обвръзват. С вода ме поливат...

— Стига, стига! Тия немирници ще получат, каквото заслужават. Ти остани тука! Хей, Черньо!

Едно рунтаво куче изскочи пред главатаря:

— Иди доведи Дека и Дана!

— Слушам!

Черньо замаха опашка и тоз час се втурна през гори, поля и планини към къщата, дето живееха Деко и Дана.

Деко и Дана се прибираха от игрището. Черньо ги причака на вратата. Щом го видяха, Деко и Дана плеснаха с ръце и извикаха: „Ах, какво голямо куче! Ей сега ще го впрегнем!“

Докараха количка. Впрегнаха Черня. Деко и Дана седнаха в колата. Шибнаха Черньо. А той това чака. Полетя като вятър.

Уплашиха се Деко и Дана. Закрещяха:

— Спри, куче! Стой, стой! А Черньо тича ли, тича!

Деко и Дана ударват на молба. А Черньо мълчи и тича колкото може през гори, поля и планини. Спря се чак пред главатарската колиба в страната на кучетата. Две страшни кучета свалиха Дека и Дана от колата.

— Ох, майчице, къде сме? — изпищя Деко.

— Не ни изядайте!... Олеле-е! — заплака Дана.

— Ние не ядем деца — отговориха кучетата. — Ние сме помощници на нашия главатар. Вас чакаме. Ще ви заведем при него. Той ще ви съди, дето измъчвахте Шарко.

През туй време кучешкият главатар излезе от колибата.

— Р-р-р-р! — изръмжа главатарят и показа зъбите си.

„Ей сега ще ни изяде!“ — помислиха си Деко и Дана и затрепераха.

— Ах, вий, лоши деца! — заговори кучешкият главатар. — Как смееете да мъчите наш другар! Ще останете тука, докато ви дойде умът в главата!

Двамата пазачи затвориха Дека и Дана в една колиба. Немирниците се хвърлиха върху купчина слама и заплакаха. Дълго време не можаха да заспят. Най-после заспаха. Присъни им се, че са в къщи при майка си и ядат сладки банички. Но когато се събудиха, намериха само късче сух хляб.

Деко и Дана взеха хляба и го разчупиха. Но две кучета се втурнаха. Отнеха го от ръцете им. Тъй и те отнемаха често хляба от устата на Шарка.

— Ау, ау! — влезе бяло куче в колибата и изведе Дека и Дана.

Впрегна ги в една количка. Седна в количката и ги подкара.

Тичаха, тичаха Деко и Дана — умориха се. Спряха на сред пътя.

— Бяло кученце — замоли се Дана, — закарай ни при вашия главатар! Искаме да му кажем нещо.

Бялото куче ги закара при главатаря.

— Какво искате? — изръмжа той.

— Искаме да станем добри! — каза Дана.

— Като искате, защо не станете?

— Пусни ни да си отидем при мама! Там ще бъдем много добри! Никога няма да измъчваме Шарка.

— Да дойде тука Шарко! — рече кучешкият главатар на своите помощници.

Те изляяха силно.

Дотърча Шарко и погледна децата.

— Ще простиш ли на тези деца, Шарко? — попита главатарят. —
Те казват, че няма вече да те мъчат.

Шарко замахна опашка и рече:

— Мога ли да не им простя. Те ще станат добри деца. Сега
разбраха какво ми е било, когато са ме мъчили.

— Щом е тъй, откарайте ги при майка им!

Деко и Дана се поклониха и излязоха. Позволиха им да се качат
на количката. Те взеха и Шарка при себе си. Помощниците впрегнаха
Черня и той полетя с количката към къщата на децата.

Деко прегърна Шарка и рече:

— Жив да си ни, Шарченце! Ти ни спаси. Никога вече няма да те
мъчим!

— И котките няма да мъчим! — добави Дана. — И птичките. Че
имай котешка страна, и птичи главатар. Нали, Шарко?

— Ау-ау! — отвърна Шарко и близна Дана по нослето.

ХИТРОУМНА ПАТАРАНА

Дана ерецна Патарана. Позасмя се и подхвана:

— Гано, Гано, Патарано! Стая патка ли остана? Тая сутрин пет откара, а сега една докарваш? А тя толкоз, слабokraка, че автомобилa ще чака да се върне с тебе в къщи. Татко ти ще се намръщи и ще викне: „Казвай, дъще, патките къде си дяна, че най-слабата остана?“ Що ще кажеш, Патарано? Татка си ти как ще смаеш?

— Ела с мене, да узнаеш! И стигнаха те във къщи.

Татко ѝ се понамръщи. От вратата я подхвана:

— И туй било патарана? С една патка ли остана?

— С една, татко, други няма. И таз щяха да отнемат. Но ти недей ми се кара!

— Тая сутрин пет откара. Казвай, другите де дяна, че най-слабата остана?

Гана патката прегърна и на татка си отвърна:

— Само тази патка върнах. Другите, защо да лъжа, успях всички да омъжа...

Дана на ума си рече:

„Макар да е патарана, ала умна е хитрана. Виж как почва отдалече!“

Но бащата я попита:

— Е, добре ли ги омъжи, моя щерко дяволита?

— Много добре, мили татко. Нареди се всичко гладко. Задомих ги, както трябва. Първата — за мелничар, малко гърбав, малко стар, ала има цял хамбар кукурузени зърна. Друга стана пък жена на Лисанчо от гората. Вечер с него по луната ще излиза на разходка. Третата пък, мила, кротка, задомих за Котарака. Три години как я чака. Той красив е и е умен и за трима сладкодурмен. А четвъртата е вече нависоко, надалече, литна със един Орел, много млад и много смел. Петата назад си връщам, да ми е другарка в къщи. Аз нали съм ти едничка — ще ми е като сестричка. Ох, на кака, пати, пати! Радвай ни се и ти, тате!

— Хитроумна патарана! — рече си засмяна Дана. — Как умее да приказва!

А бащата се усмихна, благодушно проговори:

— Харно си ги настанила. Тупаница ти се пада. Ала няма що да сторя. Ти едничка си на татка. И си умна, и си сладка!

ЗЛАТНОТО ПТИЧЕ

Малката царкиня Боянка си имала бавачка. Казвали я Добрина. Отишла Добрина на пазар. Купила на Боянка канарче. Закачила го на прозореца в стаята.

— Как се казва това жълто птиченце? — попитала Боянка.

— Канарче — отговорила Добрина.

— А де е неговата къщица?

— На слънцето.

— Защо е дошло при мене?

— Да ти пее песнички, та по-малко да плачеш.

— Ами ако заплача?

— Птиченцето ще хвъркне.

Дожаляло на малката царкиня. Как ще се раздели с такова хубаво птиченце. Затъркала очи и заплакала. Птичето пръпнало с криле, отворило вратичката на клетката и изхвъркнало през прозореца.

— Ами сега! — заплакала още по-силно Боянка.

— Не плачи, миличка. Ще повикам Страшка великана. Той ще хване канарчето.

Дошел Страшко четириокият. Двете очи му се виждали, а двете не се виждали. Постоял Страшко, па рекъл:

— Искам да ям.

Добрина му донесла цяла делва каша. Страшка излапал кашата. Изял и делвата. Намерил Добринините обуца. И тях излапал. Толкова бил гладен!

— За какво ме дирите? — попитал Страшко.

— Да хванеш канарчето.

Страшко излязъл в царската градина. Канарчето било кацнало на високо клонче. Кълвяло една червена ябълка. Страшко взел да мисли кое по-напред да хване — ябълката или птичето.

Докато размислял, дошла Меца стръвница.

— Ей, глупав Страшко! — заревала Баба Меца. — Защо ловиш това птиченце? Сега ще те изям!

Почнала Меца да рови с крак по земята. Страшко се уплашил. Той крачнал и се покачил върху покрива на двореца.

Стоял Страшко на покрива и мислел как да се отърве от мечката. Мислил, мислил — най-подир намислил. Престорил се на изплашен и викнал, колкото му гърло държи:

— Олеле, ле-ле! Червеният бик иде!

Баба Меца само от червения бик се плашела. Тя си плюла на краката и беж да я няма! Скрила се в храсталака.

Страшко слязъл от покрива. Дошел до езерото. А то широко — не може да го прескочи. Птичето кацнало на едно клонче отвъд езерото и запяло.

Но и Страшко знаел какво да направи. Легнал на брега и почнал да пие езерото.

Пил, пил, пил, пил, пил, пил, пил, пил и изпил цялото езеро заедно със жабите.

После пропъзлял по сухо дъно и посегнал да хване канарчето. То литнало, скрило се във тъмната гора.

Къде да го дири по вечеря? Пък и езерото се плакнело в стомаха му. Като сетили, че се мръква, и жабите закрякали отвътре: „Ква-ква-ква!“ Уплашил се Страшко. Почнал да вика щъркела:

— Ела, братко Щърко! Ела ме отърви от тези кrekливи животини!

Събудил се белият щъркел. Потъркал очи, па долетял при Страшка и рекъл:

— Разтвори уста!

Страшко зинал. Щъркелът пъхнал глава в устата му, хванал една жаба и я лапнал. Тогава от стомаха на Страшка се обадил жабешкият цар:

— Изпъди щъркела! Ще ти дам една кутийка.

Без нея не можеш улови канарчето.

— Иди си, Щърко! — рекъл Страшко. — Аз сам ще изгоня жабите.

Щъркелът си отишел. Жабешкият цар се показал из устата на великана, подал му една кристална кутийка и рекъл:

— В тая кутийка има облак. В облака — светкавица и дъжд. Като отвориш кутийката, ще хванеш лесно канарчето.

Зарадвал се Страшко. Взел кутийката и тръгнал да гони канарчето. То лети над полянката. Страшко тича след него. То се скрива в гората. Страшко подире му.

— Спри се, птиче! — викнал великанът. — Царкинята заповяда да те хвана. Ако не се спреш, ще отворя кутийката.

Канарчето не послушало. Тогава Страшко отворил кутийката. Тъмен облак изскочил из нея. Полетял към канарчето. То се изплашило и запищяло. Спуснало се в храсталака, но облакът след него. Изхвъркнало към небето, но облакът полетял над него. И изведнъж — трах — треснало се над птичето. То се преобразило. Изпадали му жълтите пера. Израсли му златни крила и паунова опашка. То пораснало и светнало като слънце.

Зашумели дървесата. Птичките се пробудили. Зверовете завикали:

— Златната птица! Златната птица!

Дъжд рукнал от облака и облял птицата. Намокрили се златните ѝ пера. Тя свила криле и паднала в тревата.

Притъмняло. Нищо се не виждало. Страшко търсил, търсил из тревата, намерил Златната птица. Мушнал я в пазвата и се втурнал към двореца. През туй време царкиня Боянка току се обръщала в креватчето си, току плачела и думала:

— Не ща да спя! Не ща да спя-я! Де е мойто канарче?

Изведнъж пристигнал великанът. Той посегнал от пътя и сложил на прозореца птицата.

В стаята станало светло като ден.

Златната птица била поизсъхнала вече в пазвата на великана. Тя разтърсила криле и запяла:

*Аз се казвам Златна птица,
Аз съм слънчева сестрица.
С меки хубави перца
милвам малките деца.
На дъжд нивга не стоя.
И от сълзи се боя.*

После птицата погледнала малката царкиня във очите и рекла:

— Ти никога недей плака, Боянке! Слушай бавачката си. И тогава всяка нощ аз ще идвам при тебе. Ще ти пея песнички. Ще ти разказвам приказчици. Ще ти показвам хубави картинки...

Като рекла това, Златната птица изхвъркнала през прозореца.

Царкиня Боянка престанала да плаче, затворила очички и заспала.

Тя знаела, че всяка нощ ще идва при нея Златната птица, ще кацва на нейното легло и ще ѝ разказва хубави приказчици.

ЛЮЛКА

Два мишока — Цър и Цук — се разхождаха в килера на котациите напук.

— Искам въже да намеря — рече Цър и занаднича, — да се люшкам аз обичам. Люлчица да си направим, да се люшкаме за здраве. Вчера гледах Крум и Слави как се люшкаха на двора! Ту надолу, ту нагоре!

Цук зарадван отговори:

— И аз гледах как се люшкат. И на мене се прииска! Много добре си намислил — люлчица да си направим. Няма защо да се бавим.

И мустак засука Цук.

— Цър, Цър, гледай тук! Две торби с брашно догоре. И за да не се разтворят, ги завързали отгоре. Виж как висят им връвтите!

— Виждам, виждам. Е, мой братко, двама сме били честити — да се полюеем сладко! Люлчица прекрасна стана! Дръж да я завържем здраво.

Свързаха те, както знаят, на връвтите двата края. Ето люлката готова. Скочиха в миг върху нея. Почнаха да се люлеят, на два гласа да си пеят:

Ний мишоци сме честити, весело текат ни дните. Днес на люлка се люлеем, волно, весело живеем. И големи сме юнаци, не се плашим от котаци. Цър-цър! Цук-цук! Сладките игри са тук!

Както се така люляха, две мишлета ги съзряха. Ето и те към тях тичат. Люлките и те обичат.

— Мили батъовци, поспрете! — викнаха в един глас двете. — Да се люшнем ни пуснете!

Цър приятелски им рече:

— При нас място няма вече. Но опашките ни двете вие здраво завържете, люлка от тях направете и се люшкайте със нас!

И мишлетата тогаз двете свързаха опашки и се люшнаха юнашки — горе, долу, горе, долу, горе! Цук високо заговори:

— Кой туй чудо може стори? Кой таз люлка ще направи?
Люшкайте се днес, юнаци! Пукайте се, котараци!

И отново те запяха, весело се залюляха.

Но в разгара на песните се изхлузиха връвтите и брашното от торбите над играчите потече и ги презглава засипа, та не виждаха се вече.

Но юначните мишоци и безстрашните мишлета път направиха с нослета, със опашки и крачета и над бялото брашно се вестиха до едно.

И разсмя се Цър, па рече:

— Братя, братя, погледнете! Цели бели ний сме вече от нозете до главите! Нова работа ни чака — ще изтегляме късмети за момите и момците, за жените и мъжете!

ЧУДНОТО ГУЩЕРЧЕ

На една поляна гущерче крещяло:

— Помощ, помощ, помощ! Камък ме затисна! Чуло го овчарче. Завчас дотърчало. Камъка дигнало. Бърза помощ дало. Гущерчето рекло:

— Ти добро ми стори. Искам да си върна. Ей това мъничко камъче ти давам. Ти като се трудиш, то ще те направи и богат, и умен.

Гущерчето чудно с уста му подало камъченце бяло. Момчето го взело. Камъчето тоз миг силно заблестяло и станало златно.

Скокнало момчето. От радост не знае къде да се дене. Стиснало във шепа камъчето златно. При близки другари отишло и рекло:

— Вижте какво имам!

— Какво? Я да видим!

— Камъченце златно. Едно момче виква:

— Я дай го на мене, а вземи в замяна моята тояга. Тя е дряновица и с кука на края. Овчарчето дало камъчето златно и рекло:

— Вземи го. Ти лани избави моята ваклушка от вълчите зъби. Пък и аз си нямам такава тояга. С радост я приемам.

Щом с ръка поело здравата тояга, тя станала златна.

Подкарало е нея ваклото си стадо. Насреща му конник.

— Отгде взе, овчарче, такава тояга? Не си ли съгласно да направим смяна? Дай я ти на мене! Аз ще ти отстъпя враното си конче.

Овчарчето рекло:

— Тъй да бъде, чичо. С това врано конче по света ще тръгна. Мъжки ще се трудя. Ще си напечеля голямо богатство. Стада ще накупя. И овчар ще стана за чудо и приказ!

Яхнало момчето хубавото конче. То станало златно. Закарало в село ваклото си стадо.

— Мамо, тате — рекло, — сбогом, заминавам! С това буйно конче тръгвам по печалба. Мъжки ще се трудя. Пари ще спечеля. Стада ще накупя. И овчар ще стана за чудо и приказ!

— Стой, почакай, сине! Мъничък си още! Па и глупавичък. Ще ти грабне някой това златно конче.

Синът им отвърнал:

— Не берете грижа. Кончето обичам и ще си го пазя. То ще ми помага, когато се трудя. При вас ще се върна и богат, и умен. Сбогом, мамо, татко!

Яхнало момчето хубавото конче. Яхало недели, месеци, години. Обходило земи близки и далечни. Пътувало нощем, работело денем. Кончето му било най-верен помощник. Спечелило с него голямо богатство.

Замръкнало веднъж посред гора гъста. С кончето си влязло в пещера дълбока. Тя била със порти от ковано злато. Момчето подпряло портите отвътре. Посред нощ зачукал някой на вратата. Момъкът погледнал през ключова дупка. Огнен змей съгледал.

— Кой смее да влиза в моите покои, дете съм заключил изворите буйни?

— Аз съм, змейо, аз съм! — чул се глас отвътре.

— Кой си ти?

— Човек съм.

— Аз всичките хира със суша измъчвам. Пред моята сила до един треперят. Ти отде пристигна?

— Дойдох през морето.

— Че как го премина?

— На бълха тринога.

— Значи то е малко.

— И орел не би го без мъка прехвъркнал.

— Тогава, човече, орелът е дребен.

— С крилата си лесно цял град би засенчил.

— Градът ще е малък.

— Малък ли? Не. Заек ако хукне вихром, за да го премине, трябва му година!

— Тогава навярно заекът е дребен?

— Дребен ли? От него цял кожух направих.

— Е, тогаз, човече, ти си много дребен.

— Аз ли? Кога петел в краката ми пее, е ушите си гласа никак му не чувам. С едната си ръка пет змея събарям! Ела да опиташ!

Уплашил се змеят и беж да го няма. Изчезнал в гората.

Тогава момчето отключило бързо водите запрени. Взело змейско злато.

Накупило лесно стада мекорунни. Върнало се в село. Раздало стадата на бедните хора. Направило къща като слънце светла, къща със градинка. В китната градинка гущерчето чудно всеки ден търчало.

КАК УМНИЯТ КОТАРАН ЗА ЦАРСКИ ЗЕТ БИЛ ИЗБРАН

Цар Лъв свикал съветници мъдри.

— Братя — рекъл, — дъщеря ми приказки обича. Ала всички приказки тя знае. Потърсете разказвач прославен! Който може пред мен и пред нея да разкаже приказка незнайна, той ще бъде мой зет и наследник.

И тръгнали мъдреците царски. Де що срещнат разказвач прославен, пращали го в двореца при Лъвчо.

Разказвачът отивал при царя, но щом почвал приказка да казва, Лъвчо виквал ведно с дъщеря си:

— Знаем, знаем, приятелю драги. Таз приказка другиму разказвай!

Тъй минали цели три години.

Една сутрин Котаран пристигнал.

— Какво дириш? — попитал го Лъвчо.

— Разказвач съм, о, царю честити. Нека дойде младата лъвичка. Ще разкажа приказка незнайна.

— Остави се, стари мърморане! Не успяха толкоз разказвачи, че ти сега пред нас ще се периш!

— Нищо, царю, нека се опитам! Лъвчо свикал царедворци мъдри. Наострила уши дъщеря му. Поклон сторил Котаран и почнал:

— Едно време моят баща славен си издигнал къща чудновата. Стени, покрив, врати и прозорци — все от стъкло. Грее като слънце. На покрива врабци, врабци, врабци! И всичките все от чисто злато. Подхвърквали. Звезди кълвели. И ти, царю, знаеш тая къща. Гост ни беше със царската щерка. Посрещна ви татко и ви рече: — Добре дошли, гостени честити! А ти, царю, честна дума даде: — Обещавам да дам дъщеря си на твоя син, когато порасне. Обещавам и ще го изпълня! — Нали помниш, че така ни рече. И свърши се приказката вече...

Млъкнал Лъвчо. Дума не продумал.

Слисала се младата лъвичка. Не чакала приказка такава.

Кумчо Лисан, най-хитър съветник, се усмихнал, заговорил мъдро:

— Царю славен! Бива си го хитър Котаранча. Заслужава царювата щерка. Приказката майсторски завърши. Ако кажеш „Зная, зная, зная. Чувал съм я таз приказка стара“ — царска дума трябва да изпълниш — да приемеш за зет Котарана. Ако речеш: „Сега чувам туй, що ми разказваш“ — ще признаеш, че той ти разказва за първи път приказка незнайна... И тъй да е, и инак да бъде, ти ще трябва зет да го направиш! Царска дума назад се не връща!

Нямало що. Съгласил се царят. Но Котаран не приел и рекъл:

— Благодаря за честта голяма. Но не искам царски зет да стана. Стига ми туй, че наддумах Лъвча. Ще си бъда пак разказвач мъдър.

Оттогава котаракът мърка: „мър-мър, мър-мър!“ Сякаш до ден днешен приказва разказва как умният Котаран за царски зет бил избран.

КАП-КАП

В стара схлупена къщурка дядо и баба живели. Една вечер дядо рекъл:

— От какво се плашиш, бабо?

— От вълка по-страшно няма!

— Аз пък звяр по-страшен зная. Той е Кап-Кап, дето пуца през покрива дъжд да капе. И от вълка е по-страшен!

През туй време Кумчо Вълчо подслушвал що дума дядо, па си казал поизплашен: „Дано да не ми се случва да ме срещне Кап-Кап страшен!“

В същия миг конекрадец влязъл в тъмното на двора. Сторил на кон Кумча Вълча. Яхнал го и викнал: „Тичай! Отнеси ме сред гората!“

— Оле, мале! — викнал Вълчо. — Кап-Кап ме възседна здраво! Какво ли ще стори с мене?

И хукнал със всички сили. Щом навлязъл във гората, почнало да се разсъмва. Чак тогаз разбрал крадецът, че вместо кон вълк възседнал. Уплашил се, па — хоп — скокнал и в дълбок трап се намерил. А Вълчо беж — да го няма. Срещнала го Кума Лиса.

— Къде, Вълчо? Защо бягаш?

— Кап-Кап страшен в трап сам скочи. Беше ме възседнал здраво. Бягай сега, да бягаме! Че може и теб да яхне!

Хукнала и Кума Лиса. Насреща им Заю Ба.

— Къде бягате, другари?

— Остави се, Зайо Байо! Кап-Кап страшен в трап се хвърли. Беше ме възседнал здраво. Бягай и ти, да бягаме! Че може и тебе да яхне!

— Аз имам сърце юнашко — отговорил Зак Баю. — Заведете ме да видя кой е тоя Кап-Кап страшен!

Засрамили се тогава Кумчо Вълчо, Кума Лиса. Върнали се с Зая Бая.

— Дръж ме, Лисо, за краката — рекъл Заю, — а ти, Куме, дръж Лисана! Спуснете ме в трапа долу — да се срещна с Кап-Кап страшен.

И спуснали Зая Бая. Но крадецът го съгледал и го хванал за ушите. Трепнал Заю. Дръпнала го Кума Лиса. Кумчо Вълчо дръпнал нея. Но крадецът тегли силно. Дърпа Зая за ушите. Най-подире го изпуснал.

Дръпнали го навън бързо Кумчо Вълчо и Лисана.

— Казвай, Зайо, какво стана?

— Кап-Кап в дупката остана. Слабички му са ръцете. За ушите ми се хвана. Искаше да го изтеглим — да го видите и вие. Но се пусна, не изтрая.

— Поразтеглил ти ушите — обадил се Кумчо Вълчо.

— Доста дългички са, Зайо — добавила Кума Лиса.

Заю се засмял и рекъл:

— На сърцето ми юнашко такива уши отиват. И останал оттогава Заю Баю с уши дълги.

ЖАБЧО И ОХЛЮ БОХЛЮ

Тръгнал Жабчо на разходка със моторна спортна лодка.

Трака-трака-трака-трака — карал той край ракитака. Леко диша въздух пресен и подхваща бодра песен:

*Ветрец вее — ква-ква-квак!
Ех, че хубав слънчев бряг!
Ква-ква-ква-квак-ква-ква-квак!
Здрав и весел днес съм пак.*

Стигнал Жабчо в ракитака и моторът спрял да трака.

Жабчо скочил на брега. Пешком продължил сега. Посред росната трева вирнал гордо той глава и се сецал подмладен.

По пътеката в гъстака стъпва весел и си квака. През трънаци се провира, под една скала се спира.

— Виждам цвете синеоко, ала много е високо — рекъл Жабчо дългокрак. — Но ще го откъсна пак. С него аз ще се накича, какю на певец прилича. Ще повикам скакалеца, той ще стигне до цветеча.

— Слушай, Скокльо — Жабчо рекъл, — при цветчето там скочи, та ме с него накичи. Ще ти дам добра отплата — ще ти пея цяло лято.

Скочил Скокльо, но не стигнал, Жабчо смръщело примигвал.

— Извинявай ме, Жабоко! Виждаш колко е високо!

Охлю Бохлю се обадил:

— Вий сте пъргави и млади, но аз зная само как, без да бъда дългокрак, лесно цветето да стигна и до него вас да дигна.

— Слушай, охлювче рогато, ще те наградя богато. Щом откъснеш това цвете, ще ти позлатя нозете.

— Жабчо, аз нозе си нямам, ала цветето ще снема. И награда не желая. Искам само да се знае, че и Охлю Бохлю може Жабча в джеба си да сложи!

Охлю мръдва си рогата. И веднага пред скалата отбор охлювци пристигат, един върху друг се качват, един в друг се прилепяват, жива стълба построяват. И по стъпала рогати Жабчо гордо се заклатил. Стигнал цвете синеоко и провикнал се високо:

— Де бре, охлювци рогати, да сте живи, да сте здрави!. От нозе сте вий лишени, ала с ум сте надарени. С дружни сили победихте! Жива стълба построиhte!

Жабчо с цвете се накичил, както на певец прилича, па заквакал си пак волно, наразхождал се доволно. И със спортната си лодка се завърнал от разходка.

ГЪРГАЛЧО

Тръгнал селянин на оран и поръчал на жена си:

— Жено, посготви за обед и ми изпрати на полето.

Като сготвила жената, изпратила дъщеря си да занесе хляб и гозба на орача сред полето.

Нивата била далече. Дъщерята се отбила да си почине на сянка. В това време покрай нея минала жена с детенце.

— Какво хубаво детенце! — помислила дъщерята. — И аз, като се омъжа, ще родя едно момченце само за чудо и приказ. Като гълъб ще гугука. Ще го нарека Гъргалчо. Ще си играе Гъргалчо край огнището по ризка. Някой, без да ще, ще бутне секирата от водника. Тя ще падне, ще пребие миличкото ми детенце! Аз ще викна, ще заплача: „Ох, Гъргалчо, ах, Гъргалчо!“

И заплакала със сълзи глупавичката девойка. Плаче, плаче, не запира. Забравила де отива. Майката чакала дълго да се върне дъщерята, па се дигнала от къщи, тръгнала да я намери. Бре тук щерка, тамо щерка — намерила я край пътя да плаче и да нарежда.

— Защо плачеш, дъще моя?

— Как, майчице, да не плача! Ти нали ще ме омъжиш. Аз ще си родя детенце. Ще го кръстиме Гъргалчо. Край огъня ще играе. Па секирата ще падне. Детенцето ще пребие... Сега него аз оплаквам: „Ох, Гъргалчо, мило чедо!“

И майката се разплаква. Сълзи рони и нарежда: „Ах, Гъргалчо, мило внуче, баба как ще те прежали!“

Така плакали до късно. Върнал се мъжът от оран. Видял жените край пътя.

— Бре жени, какво сторихте! Оставихте ме без обед! За какво сега пищите? Какъв е тоя Гъргалчо?

Разказали му жените.

Той се ядосал и рекъл:

— Такава глупост бива ли? Аз още утре ще тръгна да обикалям селата. Да видя дали ще найда като вас хора глупави.

Още сутринта заминал. Сред едно село пристигнал. Гледа — майстори опъват букова греда за покрив. Други я удрят в средата.

— Какво правите, юнаци?

— Правим по-дълга гредата.

— Така не става, братчета. Вижте как ще го направя!

Мъжът наставил гредата и тя станала по-дълга. Дарили го богато.

Сред друго село пристигнал. Бабичка ръка пъхнала през плета сол да вземе от добрата си съседка. Стиснала солта в шепа — не може да я издърпа. Сбрали се всички селяни. Не знаят какво да сторят.

— Да ѝ отрежем ръката! — извикал умник брадясал.

Пътникът рекъл усмихнат:

— Дай, бабо, солта на мене!

— На, сине — рекла бабата, разтворила си ръката, измъкнала я свободно.

— Жив да ни бъдеш, пътнико! — викнали всички селяни. Надарили го богато.

Сред трето село пристигнал. Гледа: на дърво високо се покатерил селянин. Под него други селяни държат потури и чакат.

— Какво правите бре, братя?

— Чакаме тоя побратим. Той има нови потури, но не знай как се обуват. Сега се бои да скочи, в гащите да се намести.

Мъжът научил глупците как да нахлуват потури. Те го дарили богато.

В четвъртото село пристигнал. Там пък сватбари съгледал. Край черквата се струпали. Булката била висока, а пък вратата нисичка. Бре, как да влезе през нея.

Сватбарите се тюхкали:

— Ах, сега какво ще правим!

Побащимът се обадил:

— Невястата назад не връщам! Ако някой се намери в таз беда да ни помогне, ще го обсипя със злато!

Ревнала и невястата. Пътникът дошъл до нея. По краката я ударил. Тя се навела и влязла.

Сватбарите се засмели. Един след друг викнали:

— Жив и здрав бъди, страннико!

На сватбата го дарили. Той се завърнал в къщи и от вратата завикал:

— Стопанке, дъще, излезте и радостно ме срещнете! Зарад вашия Гъргалчо много селяни поучих и много дари получих. Имало от вас по-прости, срещат се и по-глупави. Гъргалчо, дядов Гъргалчо, умничък да ми пораснеш!

СГОВОРНА ДРУЖИНА

Дъжд вали, ала Боян крачи с бащин дъждобран.

— Хей — извика на Стояна, — тук ела под дъждобрана!

Стоян този миг пристигна.

— Дай, Боянчо, да те дигна! Тук на моите рамене няма да ти бъде зле. За краката ще те хвана, ти пази със дъждобрана!

Както рече, тъй направи.

Но насреща крачи Слави, целият от дъжд облян.

— Хей — извика му Боян, — ела тук под дъждобрана! Подпъхни се под Стояна, та ни двамата дигни и краката му стисни!

— Бива — отговори Слави, — както казваш, ще направя!

И сговорната дружина с един дъждобран мина.

ФИЛМОСНИМАЧИ

Тропанчо се облече в чудна заешка премяна, па на чичка си той рече:

— Скоро, чичо, що се маеш? Гледай! Ще ли ме познаеш? Облечи се като мене в тия заешки премени! Па да вземем апарата и да идем във гората — зайците на филм да снемем и наградата да вземем, та навред да се прославим!

— Дай тогаз да се не бавим! — чичото усмихнат рече, кожа заешка навлече и със Тропанча закрачи...

Скоро двамата снимачи влязоха в една дъбрава.

— Тука тъкмо за филм става! Нагласи ти апарата! — рече Тропчо, — От гората ще докарам зайци разни, с уши дълги, с глави празни. Ти тогаз върти и тракай!

И момчето не дочака, втурна се и този час чу се бодрият му глас:

— Снимай, чичо, ний сме тука! Днес ще имаме сполука!

Чичо този миг затрака...

— Оле, чичо, чакай, чакай! Виж ловец! Ах, бягай с време! Той за зайци ще ни вземе, па отидохме мърцина!...

Хуква зайчата дружина. Двамата снимачи клети дигат за молба ръцете:

— Милост, милост, о, човече! Виждаш — не сме зайци вече, а прости филмоснимачи. Заешка премяна влачим, та зайците да не плашим. Милост. Нали сме си наши!

И ловецът се засмя. — Не се бойте, господа! Живи, здрави си бъдете! Снимането продължете!

ПИСМО ДО РИБАРЯ

Гошковият татко с въдицата чака. От чакане Гошко току не заплака. Слънцето го грее, дори го изгаря. А пък гладен Гошко току си повтаря:

— Риби, риби, рибки, скоро се хванете, цял ден вече чакам, от глад ме спасете! Татко ми не смее име да посрамй, ала не насища славата глада ми! Докога ще чакам! Вече ми додея... Ала друга песен аз ще му изпея.

Щом това изрече, малкото човече мигом се измести малко подалече. Скришом от баща си на картон написа:

„Любезни рибарю, молим, вразуми се! Ний сме умни рибки, мъчно ще ни хванеш, ала без вечеря може да останеш! При готвач идете, гладен син и татко, и готови рибки си хапнете сладко!“

Взе синът писмото. Гмурна се в реката, до куката дебном стигна под водата. Закачи го бързо, па изскочи скрито и чу как рибарят завика сърдито:

— Бре, какъв ли дявол се намесва тука!

— Нищо, татко: в село на добра слука!

ВЕСЕЛ ПЕЙЧО

Пя Пейчо песни девет години. И как се случи, сам той не знае — веднъж намери торба с жълтици. Сети се Пейчо за стара майка. Рече със злато да я зарадва. Той взе парите, запя и тръгна към родна стряха.

Ала по пътя конник го срещна и го запита?

— Къде тъй, момко?

— Бързам да ида при стара майка — отвърна Пейчо. — Злато й нося, да я зарадвам. Тя ме очаква девет години!

— Златото, момко, радост не носи. Дай го на мене. Ти вземи коня. С него ще ходиш, където искаш. Додето сетиш, дома ще стигнеш. Ще му се радва и стара майка.

— Така да бъде! — рече момчето, па яхна коня, запя, препусна...

Но спря го мяса ре мършава крава и го запита:

— Къде тъй, момко?

— Бързам да ида при стара майка. Конче й карам, да я зарадвам!

— Кончето, момко, радост не носи. Дай го на мене. Вземи таз крава! Тя мляко дава. Тя ще зарадва твоята майка!

— Така да бъде! — рече момчето, запя, покара старата крава.

Вървя що вървя, срещна го свинар с квикливо прасе и го запита:

— Къде тъй, момко?

— Бързам да ида при стара майка. Крава й карам, да я зарадвам.

— Кравата, момче, радост не носи. Дай я на мене. Вземи туй прасе. Когато пееш, то ще ти квичи. За стара майка то е забава. Пък и сланинка хубава дава.

— Така да бъде! — каза момчето и си покара с песен свинчето.

Но спря го гъсар с гъска под мишца и го запита:

— Къде тъй, момко?

— Бързам да ида при стара майка. Свинче й карам, да я зарадвам.

— Свинчето, момко, радост не носи. Дай го на мене. На ти таз гъска. Като теб и тя песни обича. И яйца носи, и бял пух дава. Истинска радост за майка стара!

— Така да бъде! — отвърна Пейчо, па си прегърна бялата гъска, запя и тръгна весел, доволен...

Но точилар го запря на пътя и го запита:

— Къде тъй, момко?

— Бързам да ида при стара майка. Гъска й нося, да я зарадвам.

— Гъската, момко, радост не носи. Дай я на мене. На ти тоз камък! Той е точило. С него ще точиш и ще печелиш. Ще ти се радва старата майка.

И той му даде нащърбен камък. Взе го момчето и пак запя си.

Вървя що вървя, стигна до извор и позапря се. Сръбна водица, поразхлади се...

Отде се взеха, та дотърчаха рой дечурлига. Гонят се, викат — смях до небето! Немирен играч камъка зърна и се провикна:

— Ей, момче, тоя камък какъв е? Защо го носиш? Я да го хвърлим тук надълбоко, че да цамбурне!

— Така да бъде! — извика Пейчо и запокити щърбия камък. Той плесна силно и обля с пръски децата луди. Те закрепяха. Разсмя се Пейчо, запя и тръгна весел към дома...

Майка му в къщи срещна го с радост. Тя простря ръце и го прегърна. А той й рече:

— Прости ме, майко! Девет години как песни пея. Толкова време не съм те виждал, ала нищичко не ти донесох да те зарадвам. Дорде тук стигна, всичко изгубих. Жълтици имах. Конник ме срещна, даде ми коня, а взе златото. Коня пък дадох за стара крава. Кравата смених за лудо свинче. Свинчето дадох за бяла гъска, а вместо нея камък получих. После послушах малки играчи, камъка хвърлих сред дълбок извор и той цамбурна. От сърце смях се. Запях безгрижно и дойдох тука. Песен ти нося.

— Жив да си, сине! — майката рече. — Ти си ми мойта най-скъпа радост! Кой песни пее, всякой го мами. Но сявга той си богат остава, че златна радост грей му в сърцето! Пей си ма воля, мой весел Пейчо!

ШАРЧО И МАРЧО

Направили си Шарчо и Марчо за Коледа на-деничка. Зарекли се девет пъти, че преди празника няма да я изядат. Затова я направили соленичка — да се не поврежда. Закачили я на гвоздеа до долапа.

Закачили наденичката на гвоздей, а те се изправили под гвоздеа.

— Шарчо — рекъл Марчо, — знаеш ли го Коледа колко деня има?

— Пет деня — отговорил Шарчо.

— Много време, другарче.

— Много, Марчо.

Позамълчали. Позамислили се. Марчо пак се обадил:

— Ние като че не посолихме както трябва наденичката. Ще се повреди. Не може достоя до Коледа. Да я опитаме за сол.

— И аз тъкмо туй щях да ти кажа — рекъл Шарчо. — Трябва да я опитаме!

Дръпнал Марчо — откъснал от наденичката. Отхапал Шарчо, и той си глътнал късченце. Соленичка — ще достои до Коледа.

Изправили се пак под гвоздеа.

— Марчо — рекъл Шарчо, — аз забравих, сложихме ли й чер пипер? Без пипер нищо не струва!

— И аз забравих — казал Марчо, — да я опитаме.

— И аз тъкмо туй щях да кажа — добавил Шарчо.

Дръпнал Шарчо — опитал наденичката. Отхапал Марчо — глътнал си късченце.

И пиперец има наденичката. Добре е направена. Ще достои до Коледа.

Изправили се пак под гвоздеа.

— Шарчо — рекъл Марчо. — Не се сетихме и за мерудия да я опитаме.

— Наистина — отвърнал Шарчо. — Щом ще я държим за такъв голям празник, трябва и за мерудия да я опитаме.

Опитали и за мерудия наденичката.

Девет пъти се зарекли, че преди празника няма да я изядат, и девет пъти я опитвали дали е направена както трябва.

На десетият път Шарчо рекъл:

— Марчо, колко деня има до Коледа?

— Нали ти сам ми каза преди малко — пет.

— Щом е тъй, Марченце, наденичката не може стоя на гвоздеа.

Трябва да я преместим по на скришно място. Ще я изяде някой брат или сестрица, та отиде клетвата.

— Да я преместим, Шарченце.

И преместили... само връвчицата на наденичката.

КОЗЛЕ, АГЪНЦЕ И ТЕЛЕНЦЕ

Връщал се пастир със стадо от планината. Из пътя изгубил козле, агънце и теленце.

Изгубените животни се събрали заедно и се сгушили в хралупата на дебело дърво. Препречили сухи клони и затворили хралупата. Наблизо живеели мечка, вълк и лисица.

През нощта лисицата отишла при хралупата на козлето, агънцето и теленцето, почукала и рекла:

— Моля ви се, отворете, съседчета! Покажете се и чуйте какво ще ви кажа!

Показало се козлето и попитало:

— Какво искаш, Кума Лисо?

— Моля ви се, дайте ми нещо за ядене!

— Ех, нямаме нищичко, Кума Лисо. Аз бях отишло да търся по-удобно жилище. През това време дошла една лисица. Но моите другари я нападнали, разкъсали я и излапали месото ѝ. За мене оставили само едно малко късче и аз преди малко го изядох. Нищичко не остана.

Като чула това, Кума Лиса се уплашила и избягала в гората. Забравила за вълка и мечката.

Те я чакали, чакали, но тя не се върнала. Тогава вълкът рекъл:

— Аз ще отида да видя какво направи лисицата, та не се връща никаква.

Вълкът отишъл при хралупата на горските гости и почукал.

— Кой чука и какво дири от нас? — попитало коз л ето.

— Аз съм Кумчо Вълчо. Живея заедно с Кума Лиса и Баба Меца. Изпратихме Кумата да ви поиска нещо за ядене, защото сме много гладни, а нищичко си нямаме. Дойдох да видя защо се бави Кума Лиса.

Козлето отговорило:

— Тая вечер отидох да намеря някое по-хубаво жилище. През това време дошъл един вълк. Моите другари го нападнали, разкъсали

го и изяли месото му. За мене оставили само едно малко късче, което преди малко излапах. Сега нищо нямаме да ви дадем.

Като чул тия думи, Кумчо Вълчо се уплашил, избягал в гората и забравил за мечката. Мечката чакала, чакала, вълкът се не върнал.

Тя се дигнала, та при хралупата на горските гости. Почукала.

— Кой чука и какво дири от нас? — попитало козлето.

— Дайте ми нещо за ядене! — помолила се Баба Меца.

Козлето отговорило:

— Ах, нищичко си нямаме, Бабо Мецо! Тая вечер отидох да намеря някое по-удобно жилище. През това време дошла една мечка. Моите другари се нахвърлили върху нея, разкъсали я и излапали месото ѝ. За мене оставили едно късче и аз преди малко го изядох. Сега нищичко нямаме да ти дадем.

Като чула тия думи, Баба Меца се уплашила и избягала в гората. Козлето казало на другарите си:

— Сега и Кума Лиса, и Кумчо Вълчо, и Баба Меца ще се срещнат в гората, и ще разберат, че сме ги лъгали. Ще дойдат при нас и ще ни разкъсат. По-скоро да бягаме!

Избягали далече в гората. Спрели се под наклонено дърво. Помогнали на теленцето да седне на най-ниския клон, а козлето и агънцето се покачили по-нависоко на дървото.

През това време Кума Лиса, Кумчо Вълчо и Баба Меца се срещнали в гората и разбрали, че били измамани от горските гости. Тръгнали да им отплатят.

Стигнали до хралупата — не ги намерили. По следите отишли до наклоненото дърво. Телето щом ги видяло, уплашило се и паднало на земята. Но козлето се свързело и викнало, колкото може:

— Дръж, теле, Баба Меца! Аз ще се разправа с Кумча Вълча, а агнето ще види работата на Кума Лиса! Ние с по-силни зверове се разправихме, че сега тия ли страхливци ще ни уплашат. Дръжете ги! Дръжете ги!

Баба Меца, Кумчо Вълчо и Кума Лиса се уплашили и дим да ги няма, избягали в гората.

Козлето, агнето и телето преспали спокойно под дървото. На сутринта пастирът ги намерил и ги откарал при стадото.

НАДДУМВАНЕ

Едно момче седяло край огъня до една воденица. Дошъл воденичарят при момчето и попитал:

— Какво правиш, момче?

— Пека питка — отговорило момчето.

— Отде взе брашно да я месиш?

— Смях си малко жито на твоята воденица, воденичарко.

— Ами жито отде намери?

— Носих вода тая сутрин на едни жетвари, та ми дадох едно снопче класове. Овърших ги на ръка, та им смях житото. Сега ще занеса топла питка на мама и татя. Те жънат на кметовата нива.

Засмял се воденичарят и рекъл:

— У, те на твоята питка ли са останали? Я дай да изядем двама питката?

Момчето отговорило:

— А ти, воденичарьо, на моята питка ли си останал? Всеки ден пълни чували жито събираш!

— И брашно имам — рекъл воденичарят, — и хляб колкото щеш. Ала питка от вършано с ръка жито не съм ял. Трябва да е много сладка... Хайде да се наддумваме! Ако те надлъжа, ще ми дадеш питката. Ако ти ме наддумаш, ще меля даром на баща ти житото.

— Добре. Почвай! — съгласило се момчето. Воденичарят позасукал мустак и почнал:

— Баща ми, лека му пръст, беше градинар. Той пося веднъж дини край Дунава. Едно гнездо беше пуснало толкова дълго стебло, че бе преминало чак до другия бряг на Дунава. Хората започнаха да вървят по него като по мост. На самата среда на моста беше завързала голяма диня. Кой как минеше, сечеше и ядеше...

— И аз опитах, чичко, тая диня — прекъснало го момчето. — Такива неща често се случват по земята. Но сега слушай моят баща какво направи. Той пък имаше голям кошер. Турил беше имена на всички пчели. Всяка вечер ги проверяваше по име. Една вечер Лиса-

Бряза я нямаше. Току погледнахме, тя се задава отдолу, впрегната в една кола с тежък товар. От едната страна теглеха дванадесет двойки биволи, а от другата — сама Лиса-Бряза. Когато я разпрегнаха, вратът ѝ беше отеъкъл от тегленето. Казаха на татя да напари врата на пчелата с орехи и ще ѝ мине отокът. Като напари тате Лиса-Бряза, на врата ѝ поникна един орех. Орехът роди много плодове. Кой как мине, все си брулеше. Един хвърляше тояга, друг — камъни, трети — буци пръст. Всичко се закачаше на ореха. Най-послед там стана цяла ливада. Баща ми я разора и я зася с просо. Някакво животно се научи да яде просото. Тате направи едно лопало, та да уплаши животното. То минало и бутнало лопалото. Лопалото рекло „лоп“ и изскочил един шоп с дълга вила, па казал: „Воденичарьо, не се подигравай със сиромашкото момче, а му дай питата, иначе ще заиграе вилата.“ Воденичарят се засмял и рекъл:

— Да си живо, момченце! Майсторски ме наддума и си питката спаси.

КОН И ЛИСИЦА

Стар кон вървял из гората. Вървял и тъжно нареждал:

— Цял живот не съм почивал. Работих за господаря. Сега на стари години той не иска да ме храни. Изпъди ме от обора. Къде сега ще отида? Както съм стар и отслабнал, кой господар ще ме вземе?

През туй време се задала насреща му Кума Лиса.

— Къде, Коньо?

— Остави се, Кума Лиске! Изпъди ме господарят. Не съм можел да работя, да си изкарвам прехрана. А цял живот, както знаеш, само за него се трудех. Остави, че ме изпъди, а взел, че ми се надсмива.

— Как ти се надсмива, братко?

— Можеш, казва, да се върнеш да живееш пак при мене, но ако ми лъв докараш. Де се е чуло и видяло стар кон с лъв да се разправя? Научи ме, Кума Лиске, какво сега да направя! Кажи, къде да се дяна?

Позамислила се Лиса, усмихнала се и рекла:

— Слушай, Коньо! Легни тука и се престори на мъртъв. Аз ще ти доведа лъва, хитричко ще го привържа за опашката ти с въже и ти ще го влачиш лесно — подарък за господаря.

— Да си жива, Кума Лиске! Зная, че ще ми помогнеш. Но с моя ум не мога да разбера — аз ли лъва, или лъвът мен ще влачи. Той е толкоз много силен! С един скок ще ме събори и за миг ще ме излапа.

— Не плаши се! — рекла Лиса. — Аз ще го овържа здраво. Тука имам въже скрито. Лежи и чакай спокойно!

Легнал конят. Хуква Лиса. Стига при лъва и казва:

— Здрав бъди ми, Лъвчо славен!

— И ти да си здрава, Лисо! За какво пристигаш тука?

— Умрял кон за теб намерих. Ще се нагостиш богато. Ела с мене! Тук е близко.

— Благодаря ти, Лисано, че за мен така се грижиш. Тъкмо навреме пристигаш. Да вървим! От глад умирам!

Тръгнал Лъвът с Кума Лиса. Като наближили коня, кумицата кротко рекла:

— Няма да ти е удобно да изядеш тука коня. За опашката ти с въже ще го завържа аз здраво. До леговицето, Лъвчо, завлечи го и изяж го!

— Бива, Лиске, завържи го!

Кума Лиса се затекла, скритото си въже взела, към лъва се приближила, поклонила се и рекла:

— Реших да не връзвам, царю, за опашката ти коня. За да не усещаш болка, за врата и над краката аз ще ти завържа коня. Тъй по-лесно ще го влачиш.

— Както по-добре ще бъде, тъй го вържи, Кума Лисо. Ти от връзване разбираш. Както знаеш, тъй ще сториш.

Кума Лиса омотала на лъва краката здраво. Стегнала му и главата, и шията, и устата. Вързала го незабавно за опашката на коня, па извикала доволна:

— Хайде, Коньо! Тегли здраво! Завлечи го незабавно при твоя стопанин вкъщи. За насмешката върни си!

Рипнал конят, събрал сили, завлякъл чак вкъщи лъва. Господарят му се слисал:

— А бре, Коньо, какво стори? Как направи това чудо?

А конят му отговорил:

— Не се чуди, господарю. Тоя лъв неблагодарен старите си слуги пъдел. Те го вързали тъй здраво. Аз пък гост на теб го водя. Поприказвайте си с него.

ИЗПИТ

В труд и мъка вече мина цяла учебна година. За изпит настана време. Просветители големи; госпожица Жерафина, премъдрият Папагалчо и умният цар Лъв първи учениците събраха и почнаха да изпитват. Лъвът въпроси задава, а другите преценяват.

— Мирно! Почвам! — виква царят. — Марко пръв ще отговаря. Ти ще кажеш, Магарине, как по тесен мост ще минеш?

Магарини глас провлече и в миг отговор изрече:

— Тази работа е проста. Ще застана аз пред моста и ще чакам упорито друго време по-честито: умни люде да пристигнат, по-широк мост да издигнат!

— Браво, браво!

— Имаш право!

— Стига, стига, Магарине! Славно бъдеще те чака!... Сега ти излез, Мецано!

Рипна Меца тежкокрака, вън пред масата застана. Лъвът й въпрос задава:

— Кажи ти сега, Мецано, как ще станеш сутрин рано, без часовник да те буди?

— О, царю, недей се чуди! Твоят глас това ще стори.

— Да, добре ми отговори. Нали е така, другари? Папагалчо, Жерафина дружно викнаха двамина:

— Точно така, господарю! Меца за шест отговори!

Лъвът дигна глас и рече:

— А ти, Зайо, я кажи ми, как се бяга по сняг зиме?

— Със ски, о, царю честити.

— Браво, Зайо знаменити!... Патаран сега ще каже как враг страшен сам ще смаже.

— Със атомни бомби — прас — в миг ще пръсна всички аз!

— Браво! — възхити се царят. — Смел юнак тъй отговаря! ... А ти, Жабуранке мила, разкажи със каква сила се превзема крепост здрава?

— Само с врясък това става! Вряк! — И за-млъква всеки враг!
После пак — вряк, вряк, и пак вряк! И умира всеки враг. Така крепост се събаря.

— Да, отлично! — рече царят.

— Много добре отговаря — потвърдява Жерафина.

Папагалът заповтаря:

— Отговаря, отговаря!

Най-подире лъвът става, последен въпрос задава:

— Ти кажи сега, Овчице, твоята кротичка душица вълците как укротява?

— С ум аз всичко надделявам.

— Виждам как със ум се бориш! Лъвът стана и изрече:

— Нека всеки да се учи, ум и разум да получи! Да сте живи, мои мили! Със такива славни сили се печели чест и слава! Слънчо здраве да ви дава!

ЕЙ, ЧЕ ГО КАЗА

Един селянин хванал една кокошка на съседа си. Сготвил я и я изял. Съседът се оплакал на кмета. Помолил го да повика селянина и да го попита дали не е заклал той кокошката. Селянинът видял, че съседът му ходил при кмета. Помислил, че ще го хванат. Затова отишъл при един умник, да го научи какво да казва.

— Ще те науча — казал умникът, — но ще ми донесеш една кокошка.

— Ще ти донеса — съгласил се селянинът. Умникът рекъл:

— Като те разпитва кметът, ти ще викаш: „Е, че какво“ или „Ей, че го каза“.

Кметът повикал селянина. Рекъл му:

— На съседа ти се е изгубила една кокошка.

— Е, че какво?

— Ти да не си я взел?

— Ей, че го каза!

— Казвай, защото инак съд ще има!

— Е, че какво?

— Ще те съдят.

— Ей, че го каза!

Не могло да се разбере кой е взел кокошката и се замълчала работата. Но селянинът се разкаял, признал си пред съседа и му дал една от своите кокошки.

Ала срещнал го умникът. Рекъл му:

— Ти, байно, се отърва от бедата.

Селянинът отговорил:

— Е, че какво?

— Трябва значи да ми дадеш една кокошка.

— Ей, че го каза!

— Остави сега тия думи. Сега не си пред кмета.

— Е, че какво?

— Говори, както си говориш!

— Ей, че го каза!

— „Каза“, „каза“ — ама и аз ще кажа па съседа ти.

— Аз на съседа казах и си върнах кокошката, а за твоя съвет това ти се пада! С твоите камъни по твоята глава!

— И ти добре го каза, приятелю. Аз за умник минавам, но ти по-умен от мене излезе.

Издание:

Ран Босилек. Гарван грачи

Весели приказки и разкази

Подбор, редакция, бележка: Дамян Дамев

Библиотека „Ян Бибиян“

Хумор • Приключения • Забавно четиво

Художник: Ани Ралчева

Художествен редактор: Георги Недялков

Технически редактор: Катя Бижева

Коректор: Емилия Кожухарова

Л. Г. V. Тематичен № 2584. Година 1972.

Дадена за набор на 5. VII. 1972 година.

Подписана за печат на 15. X. 1972 година.

Излязла от печат на 25. II. 1973 година.

Формат 1/32 84/108. Тираж 70 125. Печатни коли 13,75.

Издателски коли 10,43. Цена на книжното тяло 0,52 лева.

Цена подвързана 0,75, мека 0,56 лева.

„Народна младеж“ — издателство на ЦК на ДКМС

Държавен полиграфически комбинат „Д. Благоев“

София, 1973

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.